ሒሳብ

1ኛ ክፍል

የተማሪ መጽሐፍ

አዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ትምህርት ቢሮ

ሒሳብ

የተማሪ መጽሐፍ

1ኛ ክፍል

አዘጋጅ

ጀማል ሁሴን

ሚኒሊክ አድሱ

ስራዉ መካሻ

ገምጋሚዎች

ሙስጠፋ ከድር

ሮዳስ ድሪባ

ገስጥ አሰፋ

አዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ትምህርት ቢሮ
BIIROO BARNOOTA BULCHINSA MAGAALAA FINFINNEE
ADDIS ABABA CITY ADMINISTRATION EDUCATION BUREAU

አዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ትምህርት ቢሮ

©የመጽሐፉ ሕጋዊ ቅጂ ባለቤት 2014 ዓ.ም. አዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ት/ቢሮ ው፡፡

ማውጫ

ምዕራፍ አንድ 1
1. ቁጥሮች እስከ 20 1
1.1 ከ 1 እስከ 5 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮች 2
1.2 ከ 6 አስከ 9 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮች 7
1.3 ዜሮ ቁጥር 11
1.4 እስከ 20 ያሉ መቁጥሪያ ቁጥሮች.............................. 12
1.5 እስከ 20 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮችን ማንበብና መፃፍ ... 14
1.6 የቁጥሮች ትርጉም 18

ምዕራፍ 2 23
2.ቁጥሮችን ማወዳደርና በቅደም ተከተል ማስቀመጥ 23
2.1 ሁለት ቁጥሮችን ማወዳደር 23
2.2. ሶስት ቁጥሮችን ማወዳደር 26
2.3. እስከ 20 ያሉ ቁጥሮች ቅደም ተከተል 29
2.4. ቁጥሮችን በ 10 ቡድን መክፈል 31
2.5 የ 1 እና የ 10 የቁጥር ቤት ዋጋ 33

ምዕራፍ 3 38
3.መደመር 38
3.1 የመደመር ዐረፍተ ነገር 38
3.2 ወደ ፊት እየዘለሉ መቁጠር 40
3.3 5 ፣ 6 ፣ 7 ፣ 8 ፣ 9 እና 10 መመስረት...............41
3.4 ባለ አንድ አሃዝ ቁጥሮችን መደመር 43
3.5 ባለ አንድ አሃዝ ከባለ ሁለት አሃዝ ቁጥሮች ጋር መደመር 45
3.6 ቁጥሮችን መተንተን..47
3.7 እጥፍና አቅራብ እጥፍ 49

ምዕራፍ አራት 54
4. መቀነስ..54
4.1 ወደኂላ በ2 እና በ3 መቁጠር 54
4.2 የመቀነስ አረፍተ ነገር 55
4.3 ባለ አንድ አሀዝ ቁጥሮችን መቀነስ 56
4.4. ባለ ሁለት አሃዝ ቁጥሮችን መቀነስ 58
4.5 ቁጥሮችን መተንተን..59
4.6 በመደመር እና በመቀነስ መካከል ያለዉ ዝምደና.........60
4.7 የቃላት ፕሮብሌሞች...62

ምዕራፍ አምስት 67

5. እስከ 100 ያሉ ሙሉ ቁጥሮች 67

5.1 የ10 ብዜቶች 67

5.2 ቁጥሮች እስከ 100 70

5.3 የቁጥሮች ቅደም ተከተል 71

5.4 አንዶችና የአስሮች የቤት ዋጋ 75

ምዕራፍ 6 80

6. እስከ 100 ያሉ ሙሉ ቁጥሮችን መደመር እና መቀነስ 80

6.1 ባለ አንድ አህዝ እና ባለ ሁለት አህዝ ቁትሮችን መደመር 80

6.2 ከባለ ሁለት አህዝ ሙሉ ቀጥር ባለ አንድ አህዝ ሙሉ ቁጥር መቀነስ..84

6.3 ባለ ሁለት አህዝ ሙሉ ቁጥሮችን መደመር 86

6.4 ባለ ሁለት አሃዝ ሙሉ ቁጥሮችን መቀነስ..................89

6.5 እስከ 100 ባሉ ሙሉ ቁጥሮችን በመደመርና በመቀነስ የቃላት ፕሮብሌሞችን መስራት...92

ምእራፍ 7 95
7. የተለመዱ ቅርጾች 95
7.1 ርዝመትና ወርድ ያላቸዉን ምስሎች በስማቸዉ መለየት .
.... 95
7.2 ርዝመትና ወርድ ያላቸዉን ምስሎች መሳል 97
7.3 የጂኦሜትሪ ምስሎችን መለየት 98

ምዕራፍ 8 102
ንድፎች 102
8.1 ንድፎችን መገልበጥ 102
8.2 ንድፎችን ማስቀጠል 104
8.3 ተደጋጋሚ ንድፎችን መፍጠር 105

ምዕራፍ 9 107
9 ርዝመት፣ መጠነ ቁስ እና ይዘትን መለካት 107
9.1 ባህላዊ የኢትዮጵያ መለኪያዎችን በመጠቀም ርዝመትን
መለካት 107
9.2 እርዝመትን ማወዳደር 110
9.3 የኢትዮጲያ ባህላዊ መለኪያዎችን በመጠቀም መጠነ ቁስን
መለካት 111
9.4 መጠነቁስን ማወዳደር 114
9.5 የኢትዮጲያ ባህላዊ መለኪያዎችን በመጠቀም ይዘቶችን
መለካት 115
9.6 ይዘትን ማወዳደር 117

ምዕራፍ 10 120
10. የኢትዮጵያ ገንዘብ 120
10.1 የኢትዮጵያ ኖቶችና ሳንቲሞች 120
10.2 የሳንቲሞችና የብር ኖቶች ዝምድና 124
10.3 በጊዜ የተሰጡ የቃላት ፕሮብሌሞችን መፍታት 125

ምእራፍ 11 128
11. የኢትዮጵያ ጊዜ 128
11.1 የኢትዮጵያ ጊዜ አቆጣጠር 128
11.2 የሳምንቱ ቀናት 130
11.3 በጊዜ የተሰጡ የቃላት መልመጃዎችን መፍታት........ 131

ምዕራፍ አንድ

ቁጥሮች እስከ 20

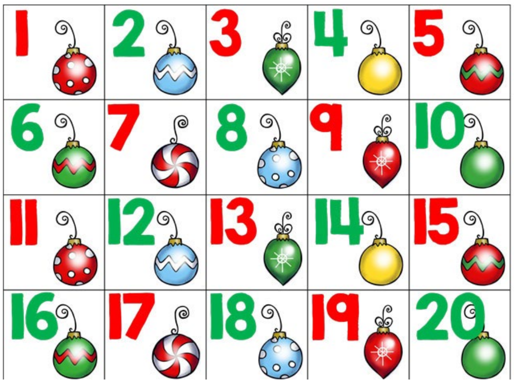

የመማር ዉጤቶች፡ ከዚህ ምእራፍ ትምህርት በኋላ፡

- በስብስብ ውስጥ ያለ ቁሶችን ትቆጥራላችሁ።
- እስከ 20 ባለ በቁጥሮችና በቁሶች መሀከል ያለዉን ዝምድና ትረዳላችሁ።
- ቆጠራን ከቁስ ቁጥር ጋር ታገናኛላቹ፡

መግቢያ ፡ቀጥሎ ያሉት የምን የምን ምስሎች ናቸዉ?

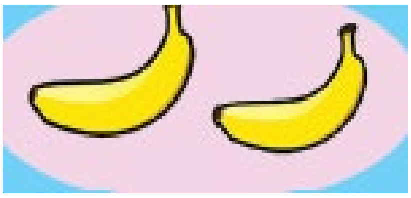

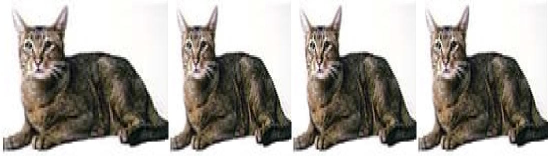

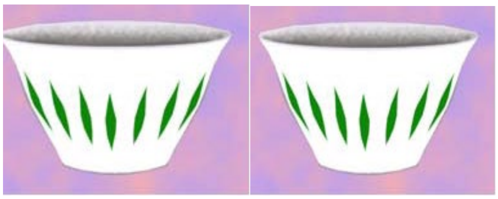

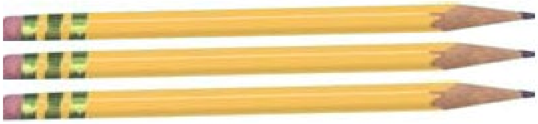

1.1 ከ 1 እስከ 5 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮች

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች፡

- ✓ ቁጥሮችን በቃል መጥራት።
- ✓ ቁሶችን በስብስብ መቁጠር።
- ✓ በተሰጠው ቁጥር የቁስ ስብስብ መስራት።

ቁጥር 1 ማንበብ እና መፃፍ

ተግባር1.1 ፡ የሚከተሉትን ምስሎች በማየት ብዛታቸዉን ግለፁ።

አንድ ድመት

አንድ ኳስ

____

____

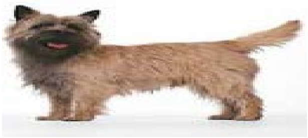

____

____

አንድ ቁጥርን በቃል ማንበብ

1 1 1 1 1

አንድን ቁጥር ደጋግማችሁ ፃፉ፡፡

1 ______ ______ ______

ቁጥር 2 ማንበብና መፃፍ

2 ሁለት

የሚከተሉትን ምስሎች በማየት ብዛታቸዉን ግለፁ፡፡

ሁለት ወፍ

ሁለት ዶሮ

______

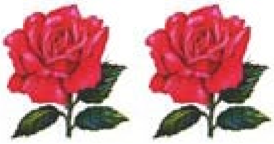
______

______

ቁጥር ሁለትን በቃል ማንበብ

2 2 2 2

ሁለት ቁጥርን ደጋግማችሁ ፃፉ፡፡

2 ____ ______ ____ ______ ____

ተግባር 1.2. ተማሪዎች የራሳቸዉንና የጓደኞቻቸዉን ጫማዎች 1፡2 ፣ 1፡2 እያሉ ይቁጠሩ፡

ቁጥር 3 ማንበብና መፃፍ

የሚከተሉትን ምስሎች በማየት ብዛታቸዉን ግለፁ፡፡

ሶስት ጠጠር ____________

____________ ____________

ቁጥር ሶስትን በቃል ማንበብ

3 3 3 3 3

ሶስት ቁጥርን ደጋግማችሁ ፃፉ፡፡

3 ____ ፣ ____ ፣ ____ ፣ ____ ፣ ____ ፣ ____ ፣ ____

ሙከራ 1.3 ሶስት የተማሪዎች እስክብርቶዎችን እንደ ባህላዊ ምድጃ አድርገዉ ይቁጠሩ፡፡

ቁጥር 4 ማንበብና መፃፍ

የሚከተሉትን ምስሎች ብዛታቸዉን ግለፁ፡፡

አራት ሙዝ ____________

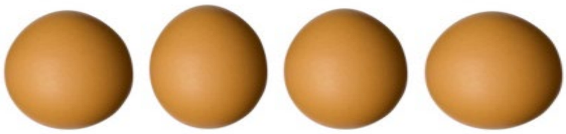

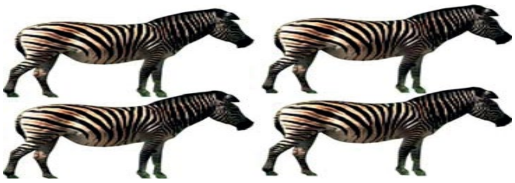

__________ __________

ቁጥር አራትን በቃል ማንበብ

4 4 4 4

አራት ቁጥርን ደጋግማችሁ ፃፉ፡፡

4 ____ ፣ ____ ፣ ____፣ ____ ፣ ____ ፣ ____፣ ____

ቁጥር 5 ማንበብ እና መፃፍ

የሚከተሉትን ምስሎች በማየት ብዛታቸዉን ግለፁ፡፡

አምስት ዶሮ

____

____

____

ቁጥር አምስትን በቃል ማንበብ

5 5 5 5 5

አምስትን ቁጥርን ደጋግማችሁ ፃፉ፡፡

5 ____ ፣ ____ ፣ ____፣ ____ ፣ ____ ፣ ____፣ ____

ምሳሌ ፡ተማሪዎች ጣቶቻቸዉን እንደ መቁጠሪያ በመጠቀም እያንዳንዱን ጣት ከቁጥር ጋር በማዛመድ ይቁጠሩ፡፡

የቡድን ስራ 1.3 ፡ተማሪዎች የቁጥር መዝሙር ይዘምሩ፡፡

መልመጃ፡1.1

1. አንብቡ　　　　በፊደል ፃፉ　　　　በቁጥር ፃፉ

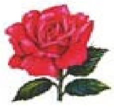　---------- 　----------

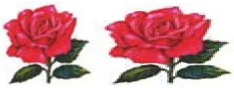　---------- 　----------

　----------- 　----------

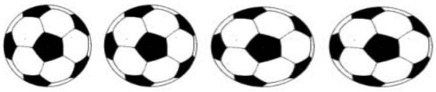　----------- 　----------

　---------- 　----------

2. ቁጥሮችን አዛምዱ

በፊደል	በአሀዝ
አምስት	2
አራት	5
ሁለት	4
ሶስት	1
አንድ	3

3. በምሳሌዉ መሰረት የጎደለዉን ሙሉ።

ምሳሌ

1	2	3	4	5

	2	3		5

1		3		5

5		3	2	1

ከ 6 እስከ 9 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮች

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች፡

- ✓ በጥምር ስብስብ መቁጠር።
- ✓ ስብስብ ቁሶችን ከቁጥራቸው ጋር ማዛመድ።
- ✓ እስከ 9 ያሉ ቁሶችን ብዛት ማስታወስ።
- ✓ የቁሶችን ብዛት በፍጥነት መጥራት።
- ✓ ከ 9 በመነሳት ቁሶችን እየቀነሱ ወደኋላ መቁጠር።
- ✓ ከ1 የተለዩ ቁጥሮችን ወደፊት ከቁሶች ጋር መቁጠር።

ቁጥር 6 ማንበብና መፃፍ

የሚከተሉትን ምስሎች ብዛታቸዉን ግለፁ።

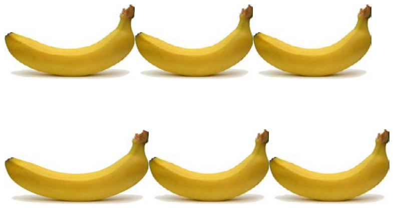

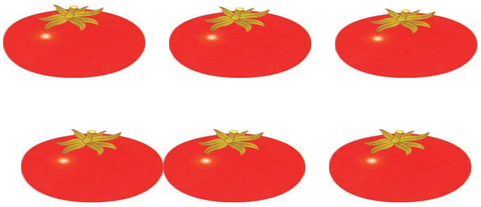

ስድስት ሙዝ ----------------

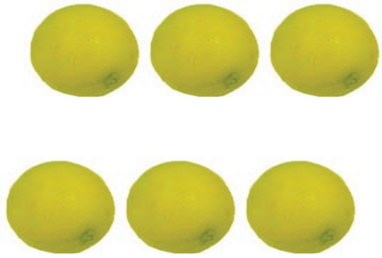

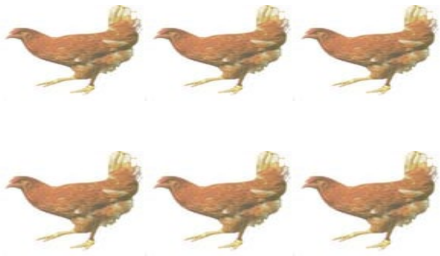

--------------------   --------------------

ቁጥር 6 በቃል ማንበብ

6 6 6 6

ስድስት ቁጥርን ደጋግማችሁ ፃፉ።

6 ____ ፣ ____ ፣ ____፣ ____ ፣ ____ ፣ ____፣ ____

ቁጥር 7 ማንበብ እና መፃፍ

የሚከተሉትን ምስሎች በማየት ብዛታቸዉን ግለፁ።

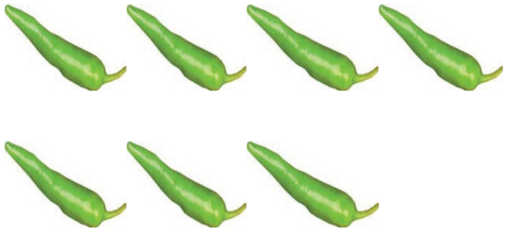

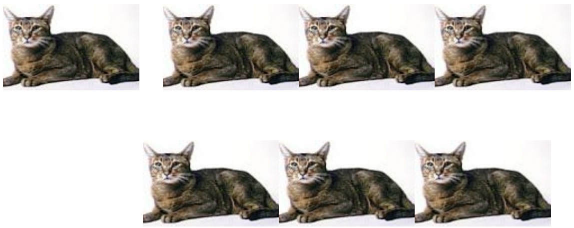

ሰባት ቃሪያ   ---------------

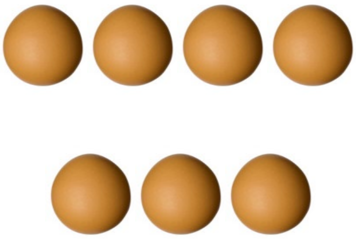

-----------   -----------

ቁጥር 7 በቃል ማንበብ

7 7 7 7

ሰባት ቁጥርን ደጋግማችሁ ፃፉ፡፡

7____ ፣ ____ ፣ ____፣ ____ ፣ ____ ፣ ____፣ ____

ቁጥር 8 ማንበብና መፃፍ

የሚከተሉትን ምስሎች ብዛታቸዉን ግለፁ፡፡

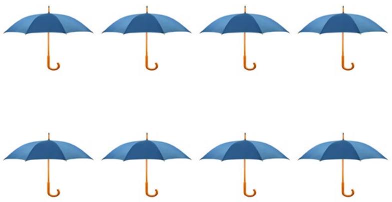

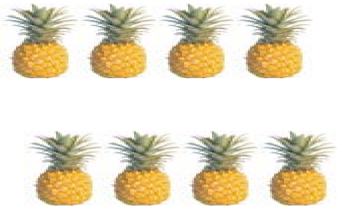

ስምንት ዣንጥላ --------

ቁጥር 8 በቃል ማንበብ

8 8 8

ስምንት ቁጥርን ደጋግማችሁ ፃፉ፡፡

8 ____ ፣ ____ ፣ ____፣ ____ ፣ ____ ፣ ____፣ ____

ቁጥር 9 ማንበብና መፃፍ

የሚከተሉትን ምስሎች ብዛታቸዉን ግለፁ፡፡

ዘጠኝ ማንኪያዎች

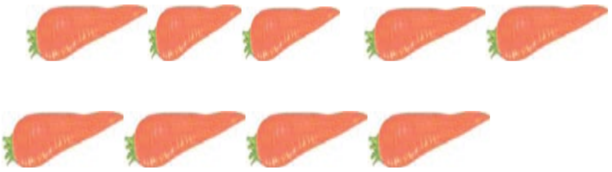

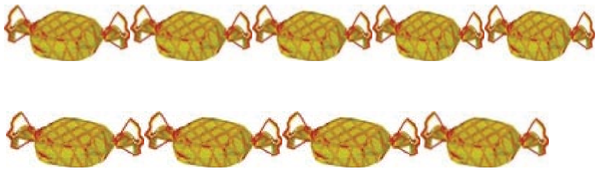

------------------ ------------------

ቁጥር 9 በቃል ማንበብ

9 9 9 9 9

ዘጠኝ ቁጥርን ደጋግማችሁ ፃፉ።

9 ____ ፣ ____ ፣ ____፣ ____ ፣ ____ ፣ ____፣ ____

መልመጃ 1.2

ቁጥሮችን አዛምዱ

በቁጥር	በፊደል
6	ሰባት
7	ዘጠኝ
8	ስድስት
9	ስምንት

1. በምሳሌዉ መሰረት የጎደለዉን ሙሉ፡፡

ምሳሌ

6	7	8	9

6		8	9

6	7		9

አስተዉሉ፡ እስከ 9 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮች ቅደም ተከተል ከትንሹ ወደ ትልቁ እንደሚከተለዉ ይሆናል፡፡

1፡2፡3፡4፡5፡6፡7፡8፡9

ከትልቁ ወደ ትንሹ

9፡8፡7፡6፡5፡4፡3፡2፡1

1.3 ዜሮ ቁጥር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- የዜሮን ትርጉም መረዳት፡፡

ተግባር 1.4 ከዚህ በታች በዶሚኖ የተገለፁትን ነጥቦች ብዛት ግለፁ፡፡

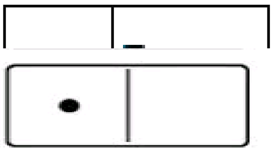

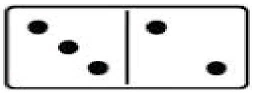

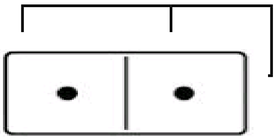

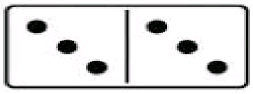

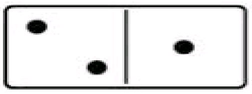

____

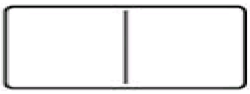

____

አስተዉሉ፡

ምንም ነጥብ የለም የሚለዉ የዜሮ ቁጥር ፅንሰ ሃሳብ ነዉ።

ዜሮ 0

ዜሮን ደጋገመዉ በቃላቸዉ ይጥሩ

0 0 0 0 0 0

ዜሮን በተለያየ ቀለም ያድምቁ፡

0

ዜሮ ቁጥርን ደጋግመዉ ይፃፉ።

0 --- ---- ---- ---- ----

በምሳሌዉ መሰረት ያጎደለዉን ሙሉ።

ምሳሌ

0	1	2	3	4

		2		4

4	3	2	1	

	1		3	4

ተግባር 1.5

አልማዝ ሶስት እንቁላሎች ገዝታ ስትመጣ ሶስቱም ወድቀዉ ተሰበሩ አልማዝ ስንት እንቁላሎች ይቀሯታል፡፡

1.4 እስከ 20 ያሉ መቁጥሪያ ቁጥሮች

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች

- ✓ ከ1-20 በፊደል መጻፍ፡፡
- ✓ እስከ 20 ያሉ ቁጥሮችን ማንበብ፡፡

የቡድን ስራ 1.5 ፡ የሚከተሉትን ቁሶች በማየት ብዛታቸዉን ግለፁ፡፡

______

______

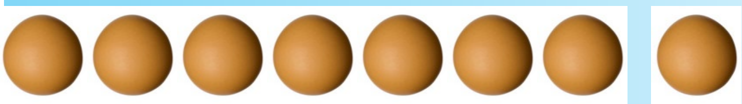
______

______

የሚከተሉትን ምስሎች ብዛታቸዉን ግለፁ።

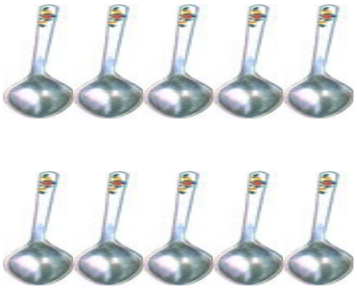

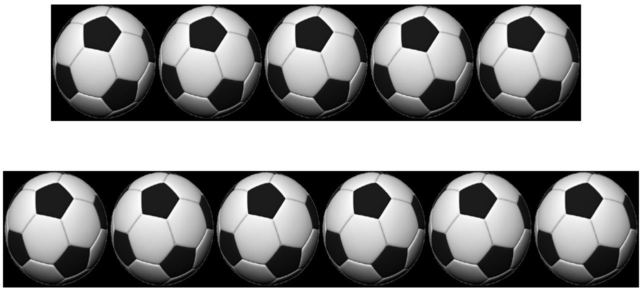

አስር ማንኪያዎች

____

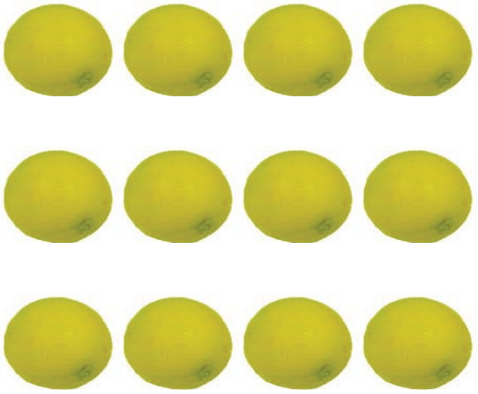

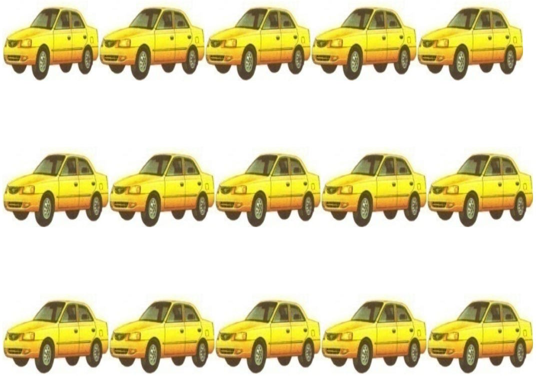

____

____

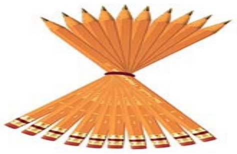

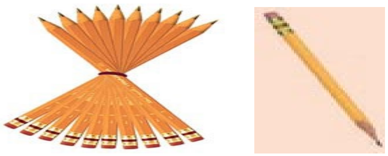

____

____

ቁጥሮችን አንብቡ

10................................ አስር

11 ....አስራ አንድ

12 .... አስራ ሁለት

13.................................አሰራ ሶስት

14.................................አስራ አራት

15..................................አስራ አምስት

16..................................አስራ ስድስት

17..................................አስራ ሰባት

18...................................አስራ ስምንት

19..................................አስራ ዘጠኝ

20..................................ሀያ

1.5 እስከ 20 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮችን ማንበብና መፃፍ

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች

- እስከ 20 ያሉ ቁሶችን በ 2 መቁጠር፡፡
- ቁጥሮችን በ 3 መቁጠር፡፡
- ጣቶችን በ 5 መቁጠር፡፡
- ከ 20 በመነሳት ወደኋላ መቁጠር፡፡
- ቁጥሮችን በቁጥር መስመር ላይ "ከፊት" "ከኋላ" እና በመሃል በመጠቀም ማስቀመጥ፡፡
- ከማንኛዉም ቁጥር በመነሳት እስከ 20 ወደ ፊት መቁጠር፡፡

ተግባር፡1.6

እስከ 10 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮችን ከትንሹ ወደ ትልቁ በቅደም ተከተል አስቀምጡ።

ከ 10 — 20 ያሉ ቁጥሮችን ደጋግማችሁ ፃፉ።

10 ፤ 10፤ 10 ---- ----- ----- ----- ------ ---- ----- -----

11፤ 11 ፤ 11 ---- ----- ----- ----- ------ ---- ----- -----

12 ፤ 12 ፤ 12 ---- ----- ----- ----- ------ ---- ----- -----

13 ፤ 13 ፤ 13 ---- ----- ----- ----- ------ ---- ----- -----

14 ፤ 14 ፤ 14 ---- ----- ----- ----- ------ ---- ----- -----

15 ፤15 ፤15 ---- ----- ----- ----- ------ ---- ----- -----

16 ፤ 16፤ 16 ---- ----- ----- ----- ------ ---- ----- -----

17 ፤ 17 ፤17 ---- ----- ----- ----- ------ ---- ----- -----

18 ፤ 18 ፤18 ---- ----- ----- ----- ------ ---- ----- -----

19 ፤ 19 ፤19 ---- ----- ----- ----- ------ ---- ----- -----

20፤ 20 ፤20 ---- ----- ----- ----- ------ ---- ----- -----

በምሳሌዉ ምሰረት የጎደለዉን ቦታ ሙሉ።

11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

11			14	15		17			20

	12		14		16			19	20

20		18	17	16		14		12	11

20	19				15				11

5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

17			14			11			8

8			11			14			17

የሚከተሉትን ቁሶች በሁለት በሁለት ቁጠሩ

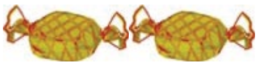

ሁለት

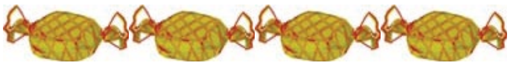

አራት

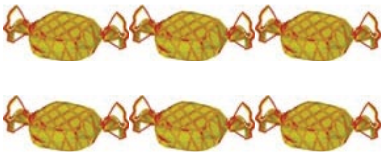

____

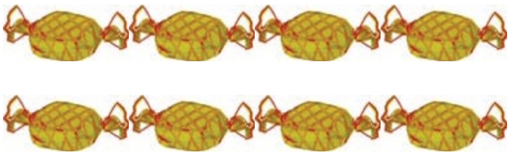

____

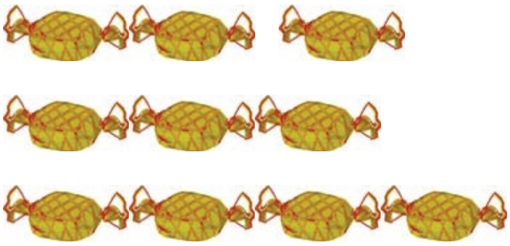

____

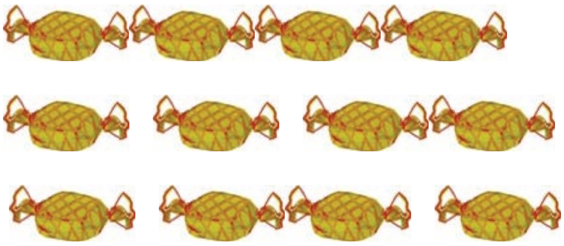

____

በምሳሌዉ መሰረት የሚከተሉትን ቁጥሮች በሁለት በሁለት ቁጠሩ

2 ፣ 4፣ 6 ፣8 ፣10 ፣ 12 ፣16 ፣18 ፣20

ሀ. 2፣ __ ፣6 ፣ 8 ፣ __፣12 ፣ 14 ፣ __ ፣ __ ፡ 20

ለ. 20 ፣ 18 ፣ __ ፣14 ፣ __፣ __ 8 ፣ 6 ፣ __ ፣ 2

የሚከተሉትን ቁሶች በምሳሌዉ መሰረት በሶስት በሶስት ቁጠሩ

ሶስት

ስድስት

የሚከተሉትን ቁጥሮች በምሳሌዉ መሰረት በሶስት በሶስት ቁጠሩ፡፡

3 ፤ 6፤ 9፤ 12 ፤ 15 ፤ 18

ሀ. 3፤ ---- ፤ 9፤ ---- ፤15 ፤ 18

ለ. 18 ፤ --- ፤ 12 ፤ ----- ፤ 6 ፤ 3

የሚከተሉትን ቁሶች በምሳሌዉ መሰረት በአራት በአራት ቁጠሩ፡፡

አራት

ስምንት

የቡድን ስራ 1.7

ተማሪዎች የራሳችሁንና የጓደኞቻቸሁን ጣቶች በመጠቀም በአምስት በአምስት እስከ 20 ይቁጠሩ፡፡

1.6 የቁጥሮች ትርጉም

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች፡

- እስከ 20 ያሉ ቁሶችን ብዛት በቅደም ተከተል መረዳት፡፡
- በቤት ቁጥር ላይ ያሉትን የቁጠር ሆሄዎች ማንበብ፡፡
- አንድ ለአንድ በማጋጠም ፕሮብሌሞችን መፍታት፡፡
- ተመጣጣኝ የሆኑ እስከ 20፡፡
- ቁሶች ከተቆጠሩ በኋላ በመጨረሻ ያለውን ቁጥር በመንገር የቁሶችን ብዛት መረዳት፡፡
- እስከ 20 ያሉ ቁጥሮችን በተለያየ ነገር እንደ ሞዴል ስዕሎችና የቁጥር ገለጻ መወከል፡፡

የቡድን ስራ

የሚከተሉትን ምስሎች በመጠቀም 1ኛ ፣ 2ኛ ፣ 3ኛ፣ 4ኛ ወይም 5ኛ በማለት አትሌቶች የሚሮጡበትን መስመር ተወያዩባቸዉ፡፡

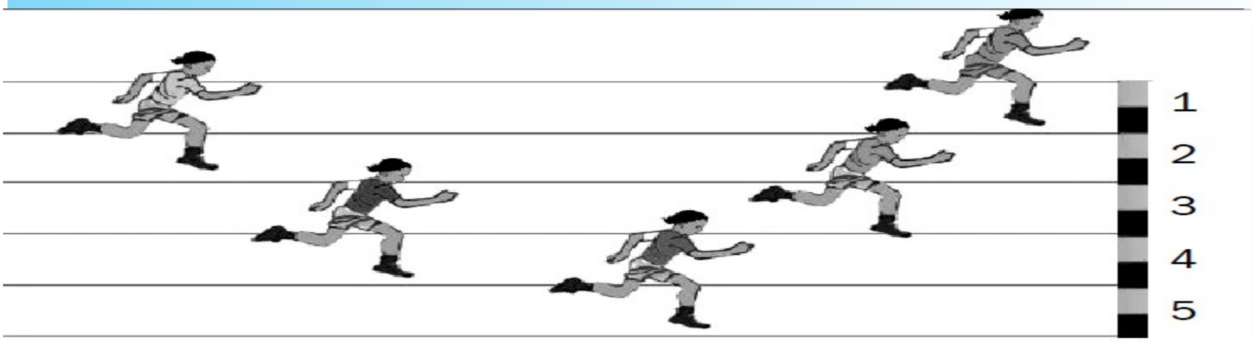

የተሰለፉትን ሰዎች በደረጃ መግለፅ፡፡ በስማቸዉ ጎን ደረጃቸዉን ፃፉ፡፡

ጫልቱ 1ኛ

ቱሉ ____________

ቱራ ____________

ፋጡማ ____________

ቁጥሮች በቁጥር ጨረር ላይ እንደሚከተለዉ ይቀመጣሉ፡፡

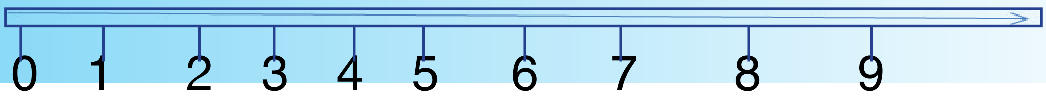

አስተዉሉ በቁጥር ጨረር ላይ ሁልግዜ በስተግራ ያሉት ቁጥሮች በስተቀኝ ካሉት ቁጥሮች ያንሳሉ፡፡ ስለዚህ ዜሮ ከሁሉም ያንሳል ማለት ነዉ፡፡

በቁጥር ጨረር 0 ከ 1 ይቀደማል ፡፡

1 ከ 2 ይቀድማል፡፡

ምሳሌ፡ 2 የ3 ቀዳማይ ናት፡፡

5 የ 4 ተከታይ ናት፡፡

መልመጃ 1.4

1. ባዶ ቦታዉን ሙሉ

ሀ. ----------- የአንድ ቀዳማይ ነዉ፡፡

ለ. ----------- የስምንት ተከታይ ነዉ፡፡

ሐ.------------ የዘጠኝ ቀዳማይ ነዉ፡፡

2. በቁጥር ጨረሩ ላይ የጎደለዉን ሙሉ፡፡

ሀ.

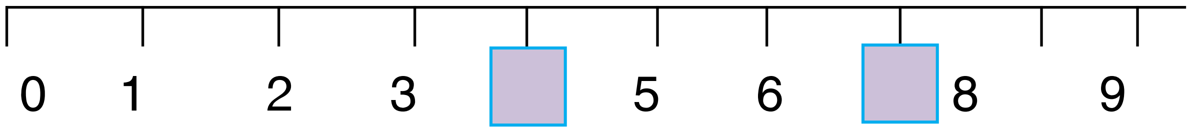

ለ.

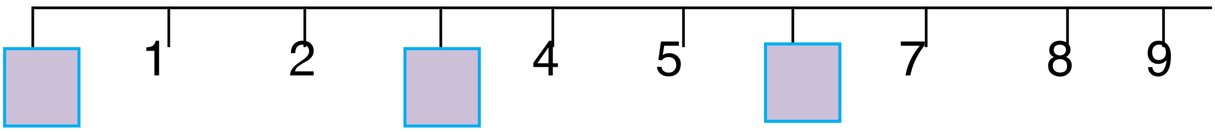

ሐ.

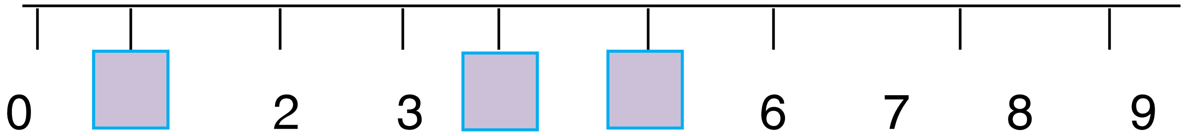

የምዕራፍ 1 ማጠቃለያ

- ከአንድ እስከ አምስት ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮች በቅደም ተከተል፡

  ከትንሹ ወደ ትልቁ 1፤ 2 ፤ 3 ፤ 4 ፤5

  ከትልቁ ወደ ትንሹ 5፤ 4 ፤ 3 ፤ 2 ፤ 1
- ከአንድ እስከ ዘጠኝ ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮች በቅደም ተከተል፡
- ከትንሹ ወደ ትልቁ 1፤ 2 ፤ 3 ፤ 4 ፤ 5 ፤ 6፤ 7 ፤ 8 ፤ 9
- ከትልቁ ወደ ትንሹ 9 ፤ 8 ፤ 7 ፤ 6 ፤ 5፤ 4 ፤ 3 ፤ 2 ፤ 1
- ምንም ወይም ባዶ የሚለዉ የዜሮ ፅንሰ ሀሳብን ይገልፃል፡፡
- ከአንድ እስከ ሀያ ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮች በቅደም ተከተል፡
- ከትንሹ ወደ ትልቁ 1፤2፤3፤4 ፤5፤6፤7፤ 8፤9፤10፤11፤12
- ፤13፤14፤15፤16፤17፤18፤19፤20
- ከትልቁ ወደ ትንሹ 20፤19፤18፤17፤16፤15፤14፤13፤12፤11 10፤9፤8፤7፤6፤5፤4፤3፤2፤1
- በቁጥር መስመር ላይ ሁል ጊዜ በስተግራ ያሉ ቁጥሮች በስተቀኝ ካሉ ቁጥሮች ያንሳሉ፡፡

የምዕራፍ 1 የማጠቃለያ መልመጃዎች

1. በአሃዝ የተሰጡትን ቁጥሮች በፊደል ፃፉ፡፡

ሀ. 10 -------- ሐ. 5 --------

ለ. 8 -------- መ. 12 --------

2. በፊደል የተሰጡትን ቁጥሮች በአሃዝ ፃፉ፡፡

ሀ. አራት ------- ሐ. አሰራ ስምንት --------

ለ. አሰራ አንድ -------- መ. አስራ ዘጠኝ --------

ሠ. ዜሮ --------

3. በቁጥር ጨረሩ ለይ የጎደለዉን ሙሉ፡፡

ሀ.

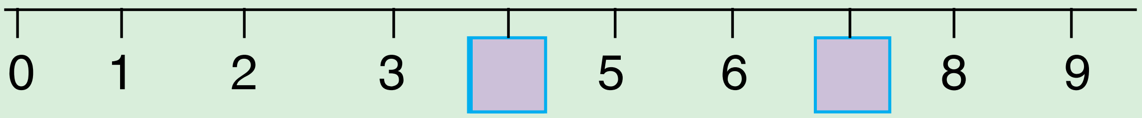

ለ.

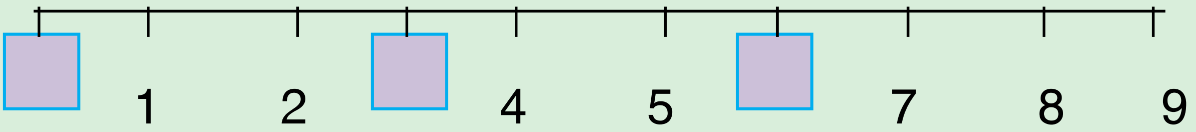

ሐ.

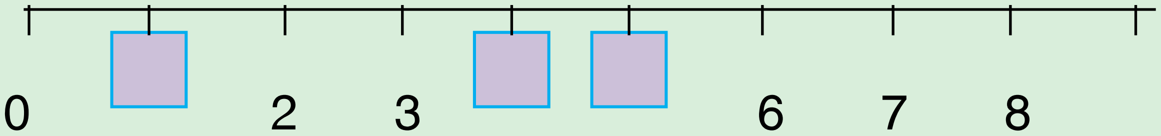

ምዕራፍ ሁለት

ቁጥሮችን ማወዳደርና በቅደም ተከተል ማስቀመጥ

የመማር ዉጤቶች፡ ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ በኋላ፡

- ቁጥሮችን ታወዳድራላችሁ::
- ቁጥሮችን በቅደም ተከተል ታስቀምጣላችሁ ::
- የቁጥሮችን የቤት ዋጋ ጽንሰ ሀሳብ ታዳብራላችሁ::

2.1 ሁለት ቁጥሮችን ማወዳደር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- በሁለት ምድብ ያሉ ቁሶችን በቁጥራቸው መጠን ማወዳደር::

ተግባር 2.1 በ ሀ ፣ ለ እና ሐ የሚገኙትን ምስሎች ብዛታቸዉን በመመልከት በግራ ያለዉ ወይም በቀኝ ያለዉ ይበልጣል በማለት አወዳድሩ::

ሀ. 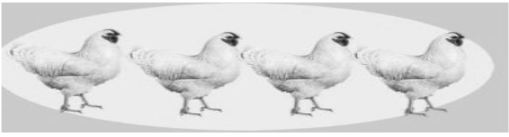

ለ 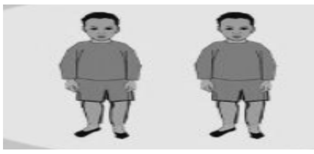 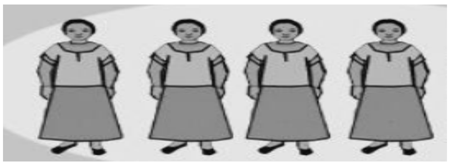

ሐ.

አስተዉሉ በቁጥር ጨረር በግራ በኩል ያሉ ቁጥሮች በቀኝ በኩል ካሉ ቁጥሮች ያንሳሉ።

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

“0 <1፤ 1<2፤2<3፤3<4፤4<5፤5<6፤6<7፤7<8፤8<9፤9<10”

“ < “ ይህ የያንሳል ምልክት ነዉ።

“ > “ ይህ የይበልጣል ምልክት ነዉ።

“ = “ ይህ የእኩል ይሆናል ምልክት ነዉ።

ምሳሌ “0 < 1” ምክንያቱም በቁጥር መስመር ላይ 0 ከ 1 በስተግራ በኩል ስለምትገኝ ነዉ።

“ 1 < 2” ምክንያቱም በቁጥር መስመር ላይ 1 ከ 2 በስተግራ በኩል ስለምትገኝ ነዉ።

የቡድን ስራ፡

በምሳሌዉ መሰረት የቁሶችን ብዛት አወዳድሩ።

ምሳሌ

4 < 5

2 ------ 3

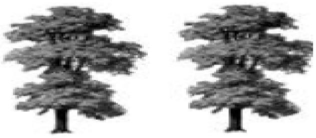 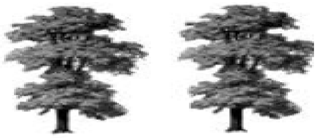

2 ------- 2

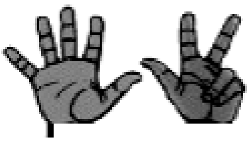 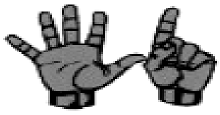

8 ------- 6

መልመጃ 2.1

1. በምሳሌዉ መሰረት የሚከተሉትን ቁጥሮች አወዳድሩ፡፡

ሀ. 4 > 3   መ. 15 --- 13

ለ. 16 ----- 5   ሠ. 9 ---- 13

ሐ. 8 --- 8   ረ. 13 ---- 13

2. በምሳሌዉ መሰረት ከትንሹ ወደ ትልቁ አስቀምጡ፡፡

ምሳሌ 3 ፣5 ፣2 ፣8 ፣9   2፣ 3 ፣5 ፣8 ፣9

ሀ. 8 ፣ 3 ፣ 2 ፣7 ፣ 10   --- ---- --- --- --- ---

ለ. 9 ፣ 0 ፣ 5 ፣ 8 ፣ 3 ፣ 4   -- --- --- ---- ---- ---

ሐ. 0 ፣ 5 ፣ 2 ፣ 3 ፣ 8 ፣ 7 --- ---- ---- --- ---- ---

3. በምሳሌዉ መሰረት ከትልቁ ወደ ትንሹ አስቀምጡ፡፡

ምሳሌ 1 ፤2 ፤8፤6፤9፤8 9 ፤8 ፤6 ፤2 ፤ 1

ሀ. 2 ፤ 5 ፤ 8 ፤ 3 ፤ 7 ፤ 9 ---- ---- --- ----- ---

ለ. 4 ፤ 5 ፤ 8 ፤ 9 ፤ 10 --- ---- -------- ----- ---

ሐ. 5 ፤ 8 ፤ 2 ፤ 7 ፤ 9 --- --- --- --- ---

2.2. ሶስት ቁጥሮችን ማወዳደር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች

- የቁስ ስብስቦችን በቁጥራቸው ቅደም ተከተል ያሰቀምጠ፡፡
- “በፊት” “በኋላ” እና በመካከል” በማለት ቁጥሮችን በቁጥር መስመር ላይ ያሰቀምጡ፡፡
- ቁጥሮችን በቁጥር መስመር ላይ ያወዳድሩ፡፡

የቡደን ስራ፡ የሚከተሉትን ምስሎች ጥንድ ጥንድ በመሆን ተወያዩበት፡፡

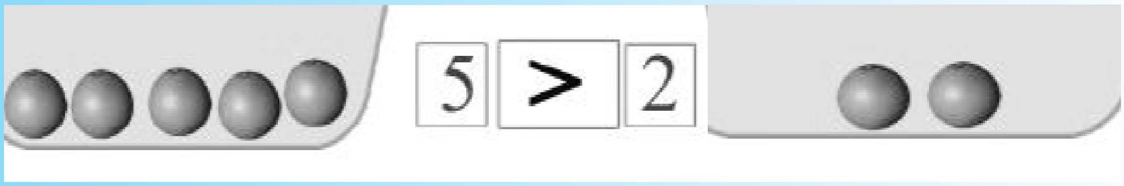

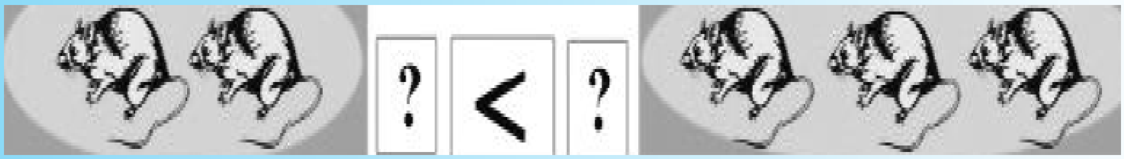

የሚከተሉትን ምስሎች ብዛት በምሳሌዉ መሰረት አወዳድሩ፡፡

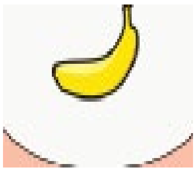

1 < 3 < 4

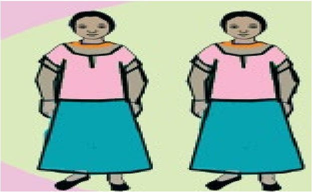

3 --- 2 ---- 1

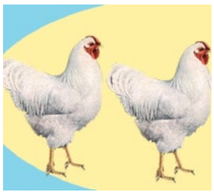 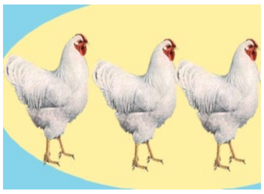 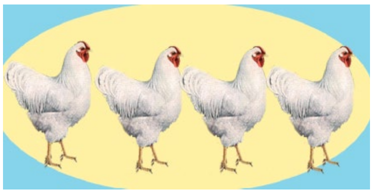

2 ----- 3 ---- 4

መልመጃ 2.2

1. የሚከተሉትን ሶስት ቁጥሮች አወዳድሩ፡፡

   ምሳሌ 1 < 2 < 4

   ሀ. 5__ 7__9 መ. 12 __13 __14

   ለ. 2 __3__ 4 ሠ. 19__18__ 17

   ሐ. 8__8 __8 ረ. 11__9 __8

2. ከቁጥር መስመር ላይ ሶስት ቁጥሮችን በመዉሰድ በፊት ፣በኋላ እና በመካከል በማለት ለዩ፡፡

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

ምሳሌ 1. ቁጥር ከ 2 በፊት ትገኛለች፡፡

2. ቁጥር በ 1 እና በ 3 መካከል ትገኛለች፡፡

3. ቁጥር ከ 2 በኋላ ትገኛለች፡፡

ቁጥሮች	በፊት	ከኋላ
5	4	6
9		
4		
1		
7		

በተሰጠዉ ምሳሌ መሰረት ባዶ ቦታዎችን ሙሉ፡፡

ምሳሌ የ 4 ቀዳማይ 3 ነዉ፡፡

የ 7 ተከታይ 8 ነዉ፡፡

ሀ. የ 6 ተከታይ -------- ነዉ፡፡

ለ. የ 8 ቀዳማይ -------- ነዉ፡፡

ሐ. የ 9 ተከታይ ------ ነዉ፡፡

መ. የ 1 ቀዳማይ ------- ነዉ፡፡

ሠ. የ 5 ተከታይ ------ ነዉ፡፡

3. እኔ ቁጥር ነኝበሰባትእና በዘጠኝመካከል እገኛለሁእኔማን ነኝ?

አስተዉሉ፡

✓ ከተሰጠዉ ቁጥር በፊት የሚገኝ ቁጥር ቀዳማይ ይባላል፡፡

✓ ከተሰጠዉ ቁጥር በኋላ የሚገኝ ቁጥር ተከታይ ይባላል፡፡

2.3. እስከ 20 ያሉ ቁጥሮች ቅደም ተከተል

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች

- የቁጥር ስብስቦችን በቁጥራቸው ቅደም ተከተል ማስቀመጥ

ተግባር 2.2 ቁጥሮች ከ 0 አስከ 10 በቅደም ተከተል አሰቀምጡ።

አስተዉሉ

እሰከ 20 ያሉ ቁጥሮች ቅደም ተከተል በአሀዝ ከትንሹ ወደ ትልቁ እንደሚከተለዉ ይሆናል።

0 ፣ 1 ፣ 2 ፣3 ፣ 4 ፣ 5 ፣ 6 ፣ 7 ፣ 8 ፣ 9 ፣ 10 ፣ 11 ፣ 12 ፣ 13 ፣ 14 ፣ 15 ፣ 16 ፣ 17 ፣ 18 ፣ 19 ፣ 20

እስከ 20 ያሉ ቁጥሮች ከትልቁ ወደ ትንሹ

20 ፣ 19 ፣ 18 ፣ 17 ፣ 16 ፣ 15 ፣ 14 ፣ 13 ፣ 12 ፣ 11 ፣ 10 ፣ 9 ፣ 8 ፣ 7 ፣ 6 ፣ 5 ፣ 4 ፣ 3 ፣ 2 ፣ 1 ፣ 0

መልመጃ 2.3

1. የሚከተሉትን ቁጥሮች ከትንሹ ወደ ትልቁ በቅደም ተከተል አስቀምጡ።

   ምሳሌ 11 ፣ 15 ፣ 14 ፣ ፣18 ፣17

ከትንሹ ወደ ትልቁ 11 ፣ 14 ፣ 15 ፣ 17 ፣ 18

ሀ. 16 ፣ 14፣ 18 ፣ 15 ፣ 17

ለ. 19 ፣ 12 ፣ 11 ፣ 18 ፣ 15

ሐ. 19 ፣ 13 ፣ 17 ፣14 ፣ 16

መ. 19 ፣ 17 ፣ 15 ፣ 13 ፣12

2. የሚከተሉትን በተሰጠዉ ምሳሌ መሰረት ባዶ ቦታዎችን ሙሉ።

ምሳሌ የ 14 ቀዳማይ 13 ነዉ።

የ 17 ተከታይ 18 ነዉ።

ሀ. የ 16 ተከታይ _____ ነዉ።

ለ. የ 18 ቀዳማይ _____ ነዉ።

ሐ. የ 19 ተከታይ_____ ነዉ።

መ. የ 11 ቀዳማይ_____ ነዉ።

ሠ. የ 15 ተከታይ_____ ነዉ።

3. የጎደለዉን ቁጥር ሙሉ።

ምሳሌ 12 ፤ __14 ፤ __ __17 ፤ __19

12 ፤ 13 ፤ 14 ፤ 15 ፤ 16 ፤17 ፤ 18 ፤19

ሀ. 11 ፤ __13 ፤ __ __16

ለ. 15 ፤__17 ፤__፤ __20

ሐ. 12 ፤ __14 ፤ __ ፤ __17

መ. 16 ፤ __18 ፤ __20

2.4. ቁጥሮችን በ 10 ቡድን መክፈል

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች፡

- ሁለት የቁስ ስብስቦችን 10 እስኪሆኑ ድረስ ማጣመር።
- ቁሶችን በአስር እና በአምስት መመደብ።

ተግባር 2.3 የሚከተሉትን ምስሎች ብዛታቸዉን ፃፉ::

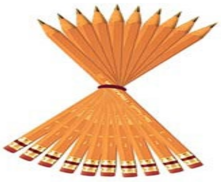

_____ _____

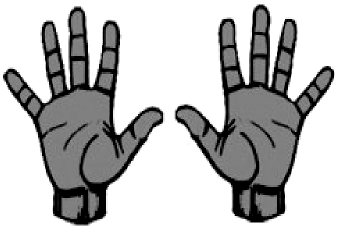

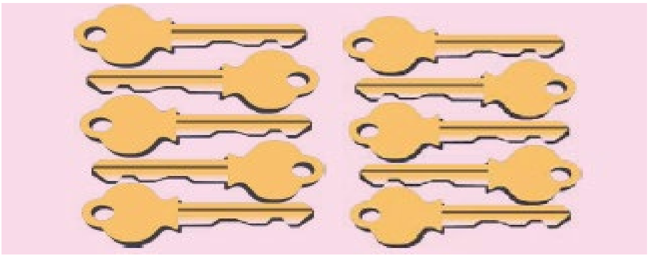

_____ _____

መልመጃ 2.4

በምሳሌዉ መሰረት ምስሎችን በ10 ቡድን በመክፈል ግለፁ::

ሀ. 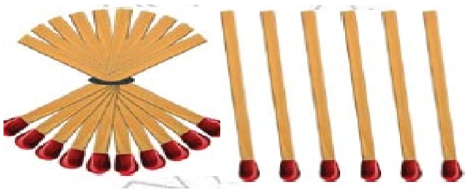

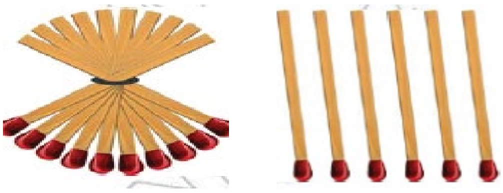

16 = 10 እና 6

ለ.

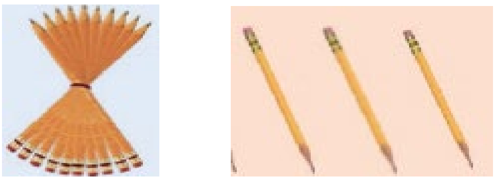

13 = _____ እና _____

ሐ. 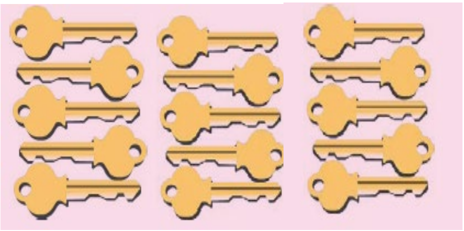

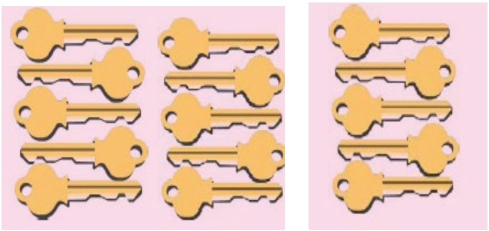

15 = _____ እና _____

የቡድን ስራ፡

1. የራሳችሁንና የጓደኞቻችሁን እርሳስ 10 ፣ 10 እያደረጋችሁ አሰቀምጡ፡፡
2. ቆኮችን በቀለማቸዉ 10 ፣ 10 እያደረጋችሁ ቁጠሩ፡፡

2.5 የ 1 እና የ 10 የቁጥር ቤት ዋጋ

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- በሙሉ ቁጥር ውስጥ ስንት አስሮች እና አንዶች እንዳሉ መናገር፡፡
- የቁጥር ቤት ዋጋ ጽንሰ ሃብን ማዳበር፡፡

ተግባር 2.4 ቀጥሎ ያሉትን የምስሎች ብዛት ቁጠሩ፡፡

15

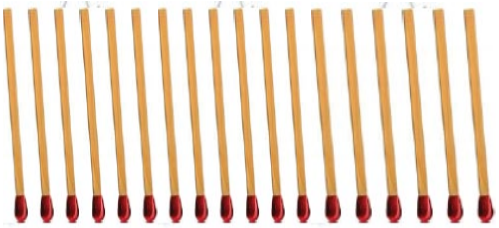

____

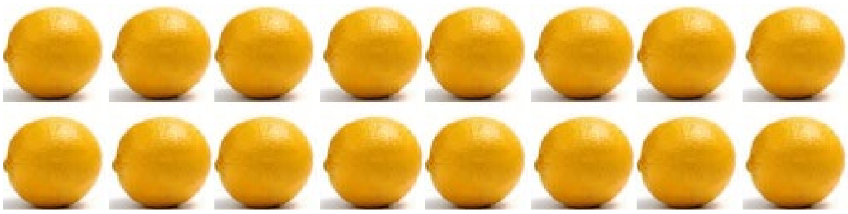

____

እስከ 20 ያሉ ቁጥሮችን አስሮች እና አንዶች አንደሚከተለዉ መለየት ይቻላል፡፡

ለምሳሌ፡ሀ አስራ አምስት አንድ አስርና አምስት አንዶች አሉት እንደ ማለት ነዉ፡፡

ለ. አሰራ ስምንት አንድ አስር አና ስምንት አንዶች

አስተዉሉ፡

በሁለት አሃዞች የሚገለፁ ቁጥሮች የአስር ቤትና የአንድ ቤት ዋጋ አላቸዉ፡፡

- ✓ ከ 1 አስከ 9 ያሉ ቁጥሮች የአስር ቤት ዋጋ የላቸዉም፡፡
- ✓ በሁለት አሃዞች የሚገለጹ ቁጥሮች ዉስጥ በቀኝ በኩል ያለዉ የአንድ ቤት ሲሆን በግራ በኩል ያለዉ የአስር ቤት ነዉ፡፡

ምሳሌ፡

ቁጥር	የቤት ዋጋ	
	የአስር ቤት	አንድ ቤት
12	1	2
18	1	8
5	የለዉም	5

መልመጃ 2.5

1. የሚከተሉትን ባዶ ቦታዎች ሙሉ፡፡

ሀ. አስር _____ አሰር አና _____ አንዶች

ለ. አስራ አራት _____ አስር አና _____ አንዶች

ሐ. ሀያ _____ አስር አና _____ አንዶች

2. ከላይ በተሰጠዉ ምሳሌ መሰረት የሚከተለዉን ሰንጠረዥ ሙሉ፡፡

ቁጥር	የአስር ቤት ዋጋ	የአንድ ቤት ዋጋ
13		
10		
8		
20		
19		

የምዕራፍ 2 ማጠቃለያ

❖ ቁጥሮችን ለማወዳደር የምንጠቀማቸዉ ምልክቶች

" < " ይህ የያንሳል ምልክት ነዉ፡፡

">" ይህ የይበልጣል ምልክት ነዉ፡፡

" = " ይህ የእኩል ይሆናል ምልክት ነዉ፡፡

❖ ቀዳማይ ማለት ከቁጥሩ በፊት የሚገኝ የመጀመሪያ ቁጥር ነዉ፡፡

❖ ተከታይ ማለት ከቁጥሩ ቀጥሎ የሚመጣዉ የመጀመሪያ ቁጥር ነዉ፡፡

❖ በአንድ አሀዝ የሚፃፉ ቁጥሮች የአንድ ቤት ዋጋ ብቻ አላቸዉ፡፡

❖ በሁለት አሀዝ የሚፃፉ ቁጥሮች የአስር ቤት እና የአንድ ቤት ዋጋ አላቸዉ፡፡

የምዕራፍ 2 ማጠቃለያ መልመጃ

1. ባዶ ቦታዉን ሙሉ።

ሀ. --------- በ 3 እና በ 5 መካከል ይገኛል።

ለ. --------- የ 8 ቀዳማይ ነዉ።

ሐ.--------- በ 12 እና በ 14 መካከል ይገኛል።

መ. --------- የ 0 ተከታይ ነዉ።

ሠ --------- በ 9 እና በ 11 መካከል ይገኛል።

2. ቁጥሮችን "< " ፣ " > " ወይም " = " በመጠቀም አወዳድሩ።

ሀ. 12 ___ 15

ለ. 17 ___ 11

ሐ. 13 ___ 13

መ. 0 ___ 3

ሠ. 19 ___ 12

ረ. 15 ___ 15

ሰ. 10 ___ 18

ሸ. 7 ___ 2

3. ከዚህ በታች ላሉት ቁጥሮች የቤት ዋጋቸዉን ፃፉ።

ቁጥሮች	የአንድ ቤት ዋጋ	የአስር ቤት ዋጋ
20		
15		
4		
11		

4. የሚከተሉትን ቁጥሮች ከትልቁ ወደ ትንሹ በቅደም ተከተል አስቀምጡ።

ሀ. 2፣6፣7፣5፣4፣3 ሠ. 8፣6፣7፣4፣3፣5

ለ. 12፣10፣9፣11፣13 ረ. 2፣8፣9፣3፣10

ሐ. 18፣15፣16፣19፣20፣17 ሰ. 4፣0፣1፣8፣3፣7

መ. 4፣0፣1፣5፣3፣2 ሸ. 8፣6፣7፣4፣3፣9

5. የሚከተሉትን ቁጥሮች ከትንሹ ወደ ትልቁ በቅደም ተከተል አስቀምጡ።

ሀ. 3፣6፣7፣5፣4፣2 መ. 19፣15፣16፣18፣20፣17

ለ. 13፣10፣9፣11፣12 ሠ. 4፣0፣1፣5፣3፣2፣6

ሐ. 2፣0፣1፣5፣3፣4 ረ. 5፣6፣7፣8፣3

6. የአቶ ጀማል ልጆች ከታናሽ እስከ ታላቅ በቅደም ተከተል አልማዝ ፣ አለሙ እና ፋጡማ ናቸዉ።

ሀ. አቶ ጀማል ስንት ልጆች አላቸዉ?

ለ. የአለሙ ቀዳማይ ማን ናት?

ሐ.የአለሙ ተከታይ ማን ናት?

ምዕራፍ ሶስት

መደመር

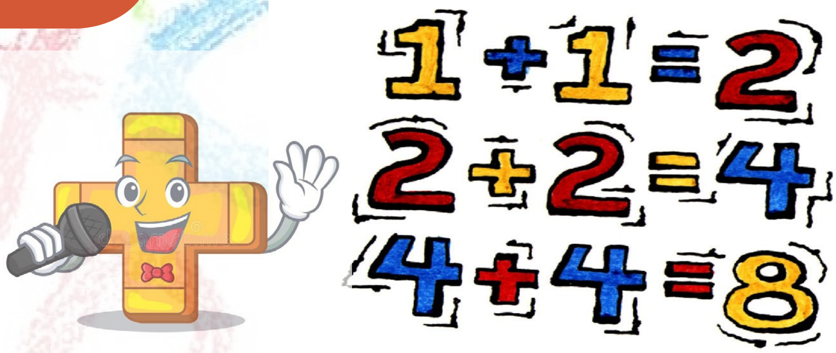

የመማር ዉጤቶች፡ ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ በኋላ፤

- የተለያዩ ዘዴዎችን በመጠቀም ቁጥሮችን ትደምራላችሁ።
- የመደመርን ሂሳባዊ ገለጻ ትረዳላችሁ።
- የመደመር ምልክትን ታውቃላችሁ።

መግቢያ፡

በምዕራፍ አንድ ቁጥሮችን አስከ 20 ማንበብና መፃፍ እንድሁም በምዕራፍ ሁለት ቁጥሮችን ማወዳደር እና ቅደም ተከተል ተመራችኋል። በዚህ ምራፍ ደግሞ ቁጥሮችን አስከ 20 መደመር ትማራላችሁ።

3.1 የመደመር ዐረፍተ ነገር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች፡

- የሁለት ቁሶችን ስብስብ ማደባለቅ እና አብሮ መቁጠር።
- "+" ምልክት መረዳት።
- "=" ምልክት መረዳት።

ተግበር 3.1 የሚከተሉትን ምስሎች በመደባለቅ ብዛታቸዉን ፃፉ::

7 እና 3 = 10

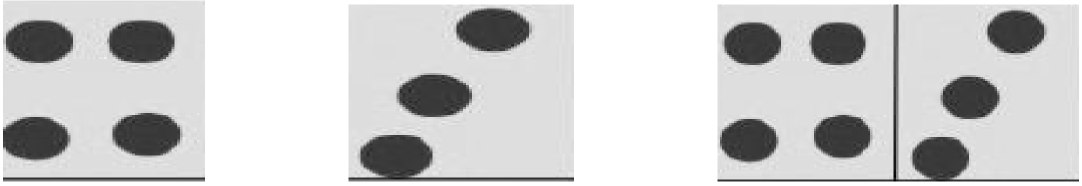

---- እና ---- = ------

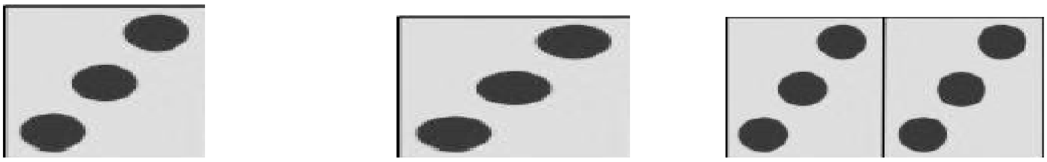

---- እና --- = -----

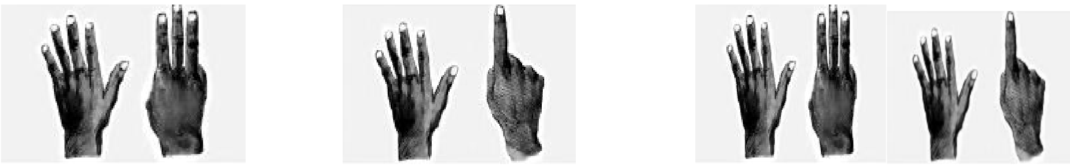

---- እና ----- = ------

አስተዉሉ: “ +” የመደመር ምልክት ነዉ::

መልመጃ 3.1

በምሳሌዉ መሰረት የሚከተሉትን ምስሎች ደምሩ::

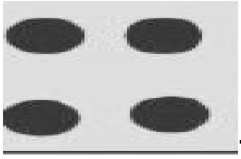 + 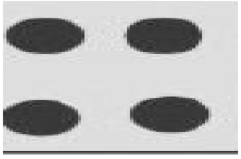 = 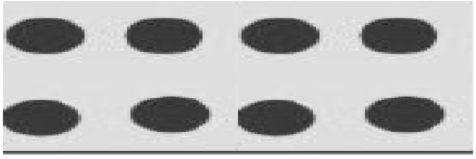

4 + 4 = 8

ሀ. 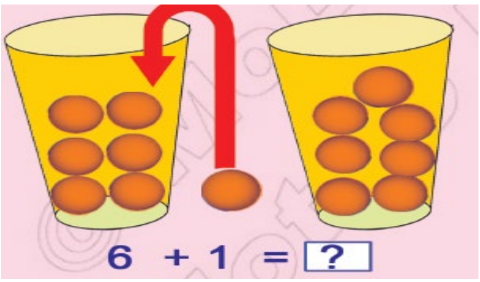

ለ. 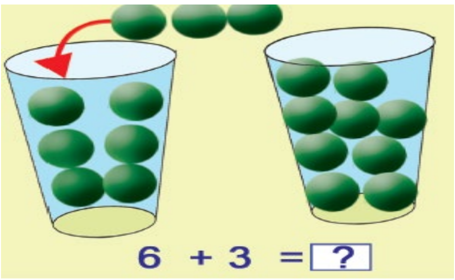

ሐ. 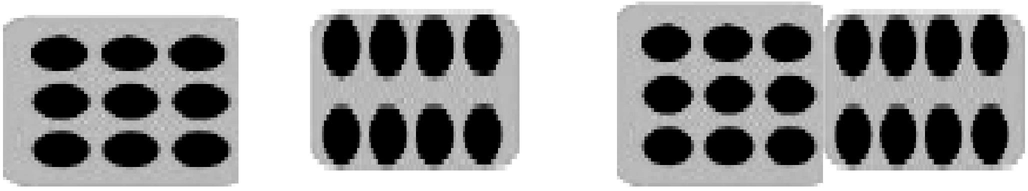

---- + ---- = ----

3.2 ወደ ፊት እየዘለሉ መቁጠር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች፡

- ከ1 በመነሳት በ2፣3 ወይም በ5 እየዘለሉ መቁጠር።
- ከ1 በተለየ መነሻ እየዘለሉ መቁጠር።

የቡድን ስራ፡

ቁጥሮችን ከ 0 እስከ 20 በቅደም ተከተል አስቀምጡ።

በምሳሌዉ መሰረት የቁጥር መስመርን በመጠቀም ቁጥሮችን ወደ ፊት ቁጠሩ።

ምሳሌ፡ 3፣4፣5፣6፣7፣8

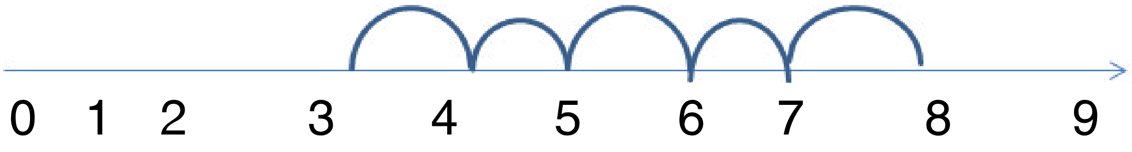

ሀ. 6፣7 ፣ __ ፣ __ ፣10 ፧ 11

ለ. 8 ፣ 9 ፣__ ፣11 ፣ __ ፣ __ ፣ 14

ሐ. 15 ፣ __፣ 17 ፣ __ ፣ __ ፣20

መልመጃ 3.2

የሚከተሉትን ቁጥሮች በምሳሌዉ መሰረት እየዘለላችሁ ቁጠሩ፡፡

ምሳሌ፡ 2 ፣ 4 ፣6 ፣ 8 ፣10 ፣12 ፣14

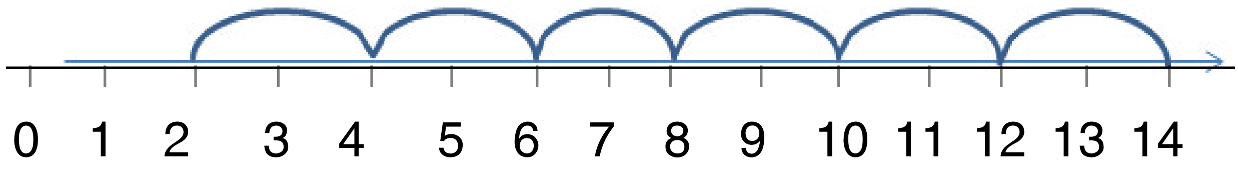

ሀ. 3 ፣ 6 ፣--- ፣ 12 ፣ ---- ፣ 18

ለ. 4 ፣ 8 --- ፣ 16 ፣ 20

ሐ. 0፣ 5 ፣ --- ፣ 15 ፣ 20

3.3 5 ፣ 6 ፣ 7 ፣ 8 ፣ 9 እና 10 መመስረት

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- ከ10 በታች ያሉ ቁጥሮችን በማጣመር አስርን መመስረት፡፡

ተግባር 3.2

አራት እና አንድ ሲደባለቁ አምስት ይሆናሉ፡፡

ሶስትና አራት ሲደባለቁ ______ ይሆናሉ፡፡

ሰባትና ሁለት ሲደባለቁ ______ ይሆናሉ፡፡

ሶስትና አምስት ሲደባለቁ ______ ይሆናሉ፡፡

አስተዉሉ፡ 5 እንደሚከተለዉ መመስረት ይቻላል፡፡

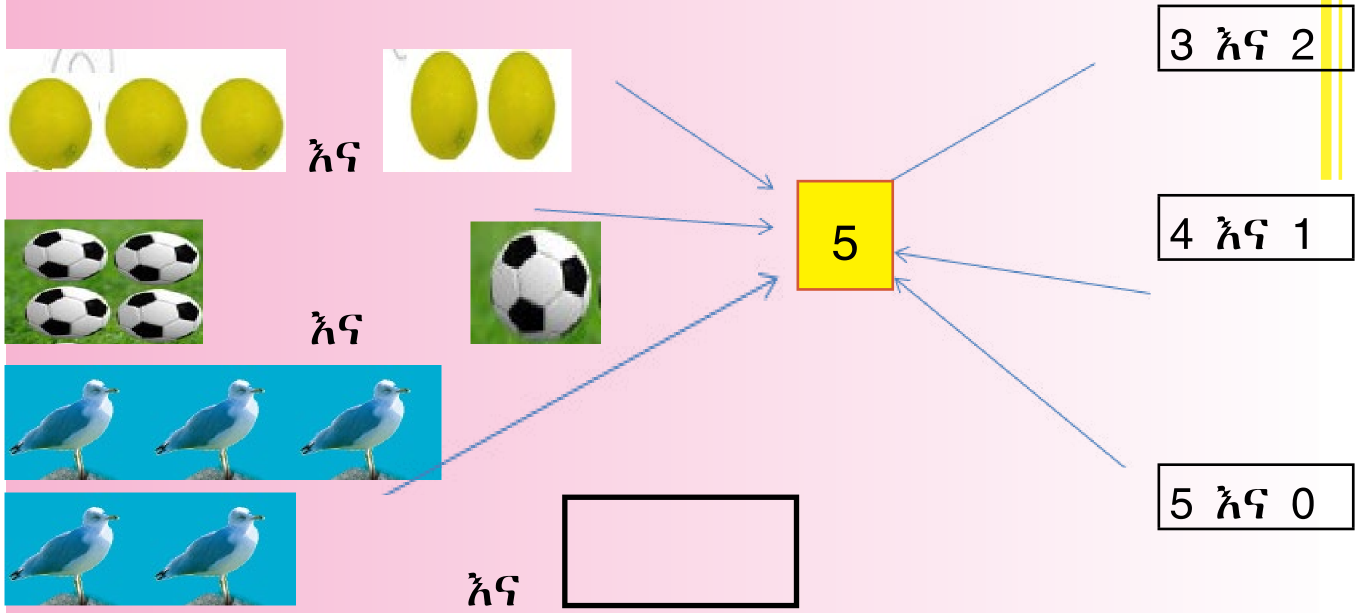

10 እንደሚከተለዉ መመስረት ይቻላል፡፡

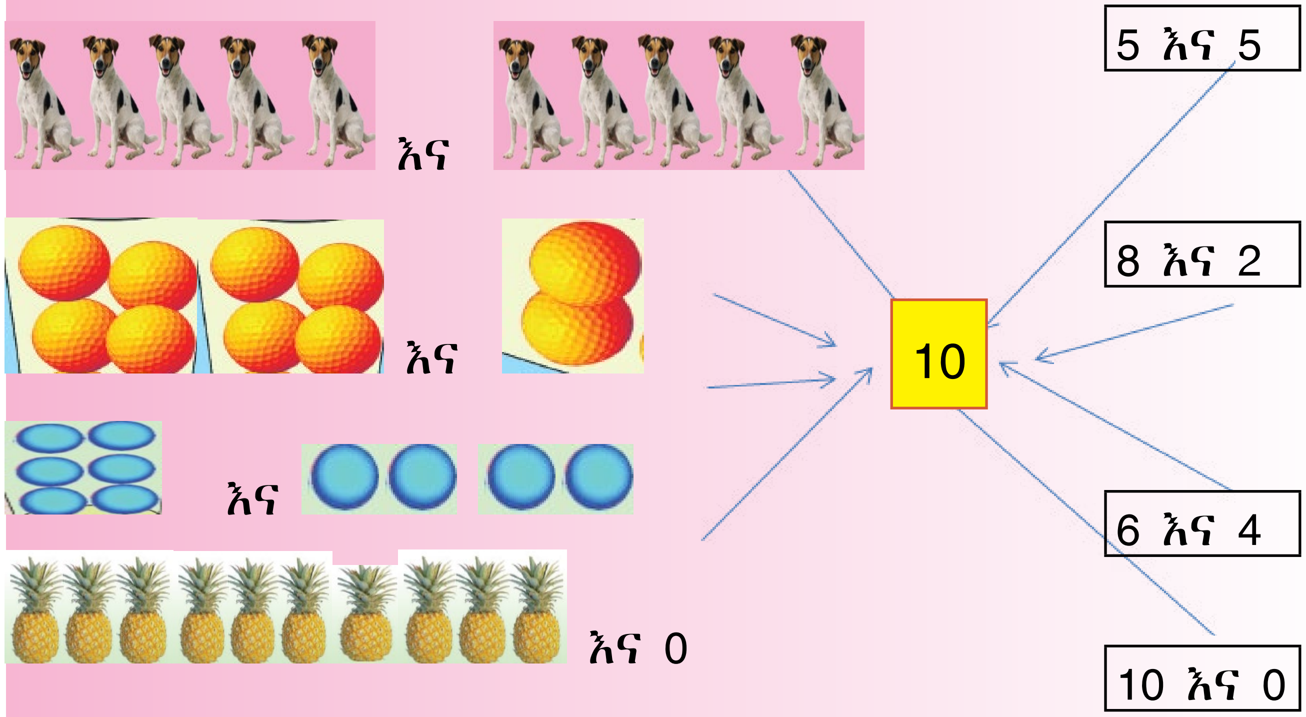

መልመጃ 3.3

7፣ 8 እና 9 ከላይ በተሰጠዉ ምሳሌ መሰረት መስርቱ።

3.4 ባለ አንድ አሃዝ ቁጥሮችን መደመር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- ሁለት ባለ አንድ አሀዝ ቁጥሮችን መደመር።
- የቁጥር መስመር በመጠቀም ቁጥሮችን ወደ ጎን መደመር።

ተግባር 3.3

ሶስት ደብተሮች ነበሩኝ። እናቴ ሁለት ጨመረችልኝ። አጠቃላይ ስንት ደብተሮች ይኖሩኛል?

ምሳሌ፡ 3+2 = 5 ይህ ማለት በቁጥር መስመር ወደ ጎን ሲደመሩ እንደሚከተለዉ ይሆናል።

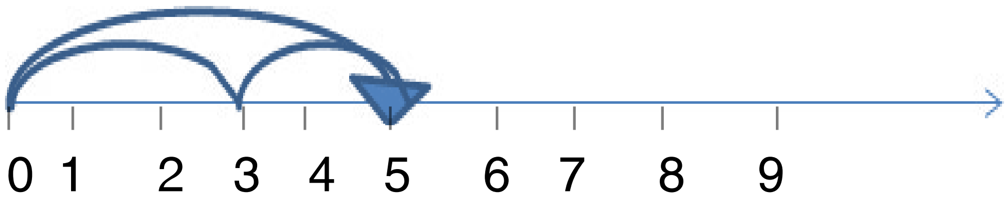

3+2 = 5

ተግባር 3.4 የቁጥር መስመርን በመጠቀም ቁጥሮችን ደምሩ።

ሀ. 2+3 = ------- ሐ. 7+3 = ------

ለ. 1+5 = ------- መ. 2+6 = -------

አስተዉሉ፡ ዜሮ ከማንኛዉም ቁጥር ጋር ቢደመር ለዉጥ አያመጣም።

ምሳሌ፡ 0+5 = 5

0+9 = 9

መልመጃ 3.4

1. በምሳሌዉ መሰረት ቁጥሮችን ቁልቁል ደምሩ።

ምሳሌ ፡ ሀ. 5 +2 =7 ለ. 4 +1 =5 ሐ. 6 +2 =8 መ. 6 +0 =6

ሀ. 0 +2 =__ ሐ. 6 +2 =__ ሠ. 4 +2 =__

ለ. 5 +4 =__ መ. 7 +3 =__ ረ. 5 +5 =__

2. የጎደለዉን ባዶ ቦታ ሙሉ።

ሀ. 3 + __ = 7

መ. __ + 6 = 9

ለ. 8 + __ = 10

ሠ. 7 + __ = 8

ሐ. __ + 5 = 9

ረ. __ + 6 = 7

3. በክረምት ወቅት ተማሪ አለሙ ሁለት አቅመ ደካማ ሰዎችን እና አራት የታመሙ ሰዎችን ይረዳል። አለሙ አጠቃላይ ስንት ሰዎች ይረዳል?

4. አስቴር በክረምት ወቅት ቅዳሜ 4 የዛፍ ችግኞችን እና እሁድ 5 የዛፍ ችግኞችን ተከለች። አጠቃላይ ስንት ችግኞችን ተከለች?

3.5 ባለ አንድ አሃዝ ከባለ ሁለት አሃዝ ቁጥሮች ጋር መደመር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- ባለአንድ አሃዝ ቁጥሮችን ከባለሁለት አሃዝ ቁጥሮች ጋር መደመር።

ተግባር 3.5 የሚከተሉትን ቁጥሮች ደምሩ፡፡

ሀ. 3+2 ለ. 5+6 ሐ. 1+7 መ.2+17

- የቁጥር መስመር በመጠቀም ባለ አንድ እና ባለ ሁለት አሃዝ ቁጥሮችን ወደ ጎን መደመር፡፡

ምሳሌ፡ 3+11 = 14 ይህ ማለት በቁጥር መስመር ወደ ጎን ሲደመሩ እንደሚከተለዉ ይሆናል፡፡

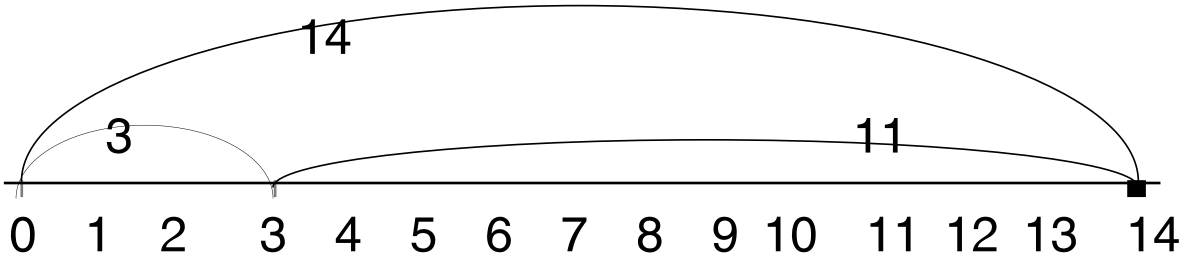

3+11 = 14

የቡድን ስራ፡

በምሳሌዉ መሰረት የቁጥር መስመር በመጠቀም የሚከተሉትን ቁጥሮች ደምሩ፡፡

ሀ. 5+13 ሐ. 2+18

ለ. 6+12 መ .3+17

መልመጃ 3.5

1. በምሳሌዉ መሰረት ቁጥሮችን ቁልቁል ደምሩ፡፡

ምሰሌ ፡ ሀ.
$$\begin{array}{r} 5 \\ +12 \\ \hline 17 \end{array}$$
ወይም

	10 ቤት	1 ቤት
5		5
+12	1	2
17	= 17	

ለ. $\begin{array}{r} 4 \\ +11 \\ \hline 15 \end{array}$

ወይም

	10 ቤት	1 ቤት
		4
	1	1
	= 15	

ሀ. $\begin{array}{r} 0 \\ +12 \\ \hline \end{array}$ ___

መ. $\begin{array}{r} 7 \\ +13 \\ \hline \end{array}$ ___

ለ. $\begin{array}{r} 5 \\ +14 \\ \hline \end{array}$ ___

ሠ. $\begin{array}{r} 4 \\ +12 \\ \hline \end{array}$ ___

ሐ. $\begin{array}{r} 16 \\ +\ 2 \\ \hline \end{array}$ ___

ረ. $\begin{array}{r} 15 \\ +\ 5 \\ \hline \end{array}$ ___

2. የጎደለዉን ባዶ ቦታ ሙሉ።

ሀ. 13 + __= 17 ሐ. __+15 = 19

ለ. 0 + __= 16 መ. __+ 16 = 17

3.6 ቁጥሮችን መተንተን

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- ቁጥሮችን በተለያዩ የቁጥሮች ድምር መግለፅ።

ተግባር 3.6

የሚከተሉትን ቁጥሮች ደምሩ።

ሀ. 3+6 መ. 11+3

ለ. 5+6 ሠ. 12+5

ሐ. 6+6 ረ. 0+8

ቁጥሮችን እንደሚከተለዉ መተንተን ይቻላል፡፡

ምሳሌ፡ሀ. 12

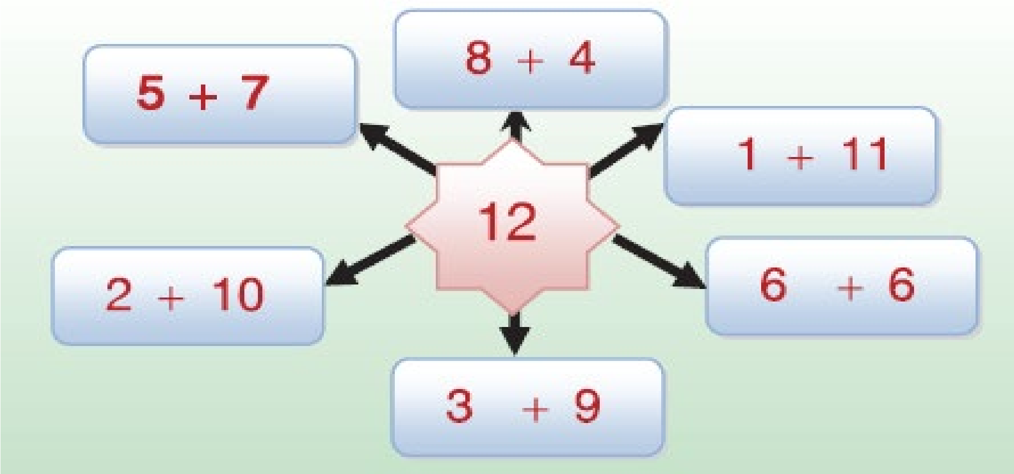

ለ. 9

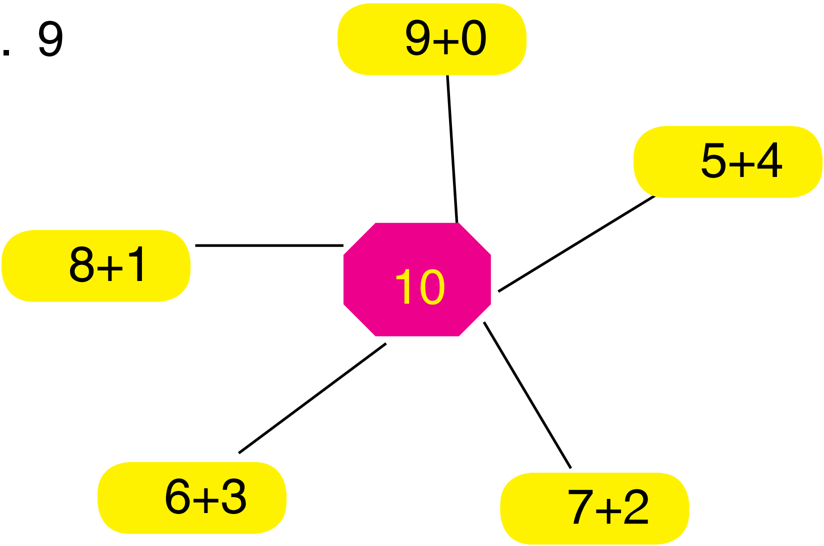

መልመጃ 3.6

1. ከላይ በተሰጠዉ ምሳሌ መሰረት የሚከተሉትን ቁጥሮች ተንትኑ፡፡

ሀ. 14 ለ. 8 ሐ. 11 መ. 5

2. የሚከተሉትን በጎደለዉ ቦታ ሙሉ፡

ሀ

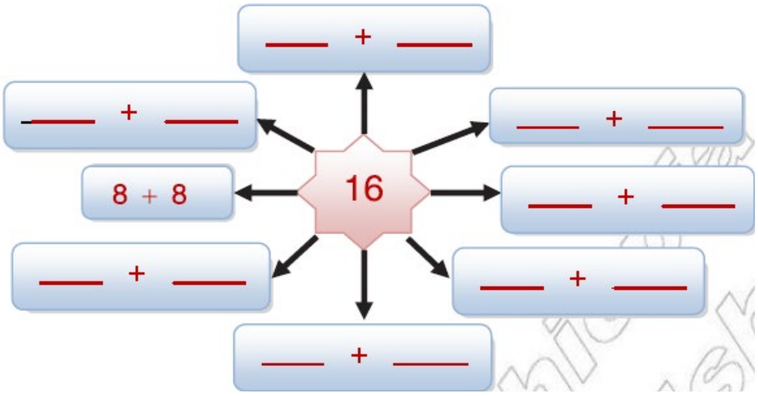

ለ.

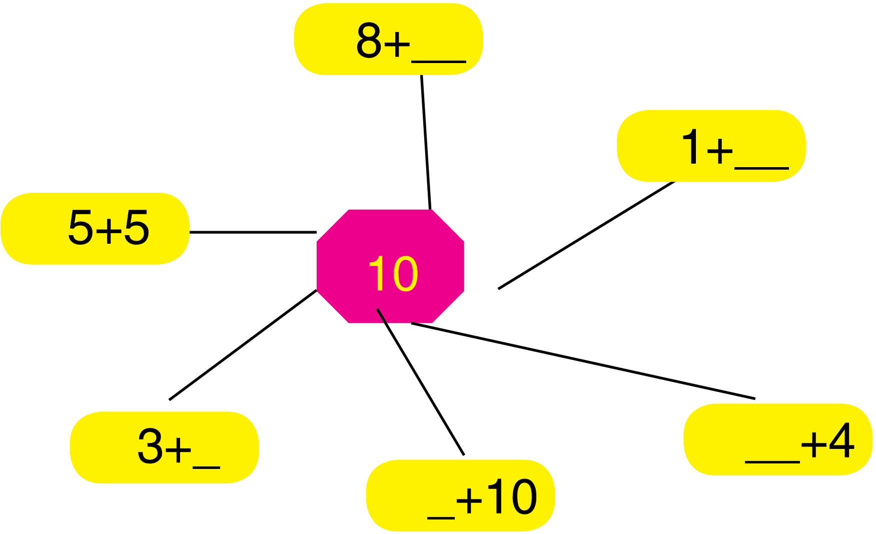

3. እጥፍና አቅራብ እጥፍ

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- የቁጥሮችን እጥፍ እና አቅራብ አጥፍ መረዳት፡፡

ተግባር 3.7 የሚከተሉትን ነጥቦች ደምሩ፡፡

1.

2.

3.

4.

5.

አስተዉሉ፡

እጥፍ ማለት የሁለት እኩል ቁጥሮች ድምር ነዉ፡፡

አቅራብ አጥፍ ማለት ከቁጥሩ እጥፍ በአንድ የሚበልጥ ማለት ነዉ፡፡ ወይም በሌላ አገላለፅ

አቅራብ እጥፍ = እጥፍ + 1 ማለት ነው፡፡

ምሳሌ፡ሀ. 2+2 = 4 ይህ ማለት 4 የ 2 እጥፍ ነዉ ማለት ነዉ፡፡

ለ. 3+3 = 6 ይህ ማለት 6 የ 3 እጥፍ ነዉ ማለት ነዉ፡፡

ሐ. 7 = 6+1 ይህ ማለት 7 የ 3 አቅራብ እጥፍ ነዉ፡፡

መ. 8+8 = 16 ይህ ማለት 16 የ 8 እጥፍ ነዉ ማለት ነዉ፡፡

ሠ. 9 = 8+1 ይህ ማለት 9 የ 4 አቅራብ እጥፍ ነዉ፡፡

መልመጃ 3.7

1. የሚከተሉትን ባዶ ቦታ ሙሉ።

ሀ. የ 4 እጥፍ ___ ነው።

ለ. የ 6 እጥፍ ___ ነው።

ሐ. የ 7 እጥፍ ___ነው።

መ. የ 2 እጥፍ ___ነው።

ሠ.11 የ--አቀራብ እጥፍ ነዉ።

ረ. 5የ___አቅራብ እጥፍ ነዉ።

ሰ. 8 የ___ እጥፍ ነዉ።

ሸ. 2 የ ___ እጥፍ ነዉ።

ቀ. 12 የ ___ እጥፍ ነዉ።

በ. 18 የ ___ እጥፍ ነዉ።

ተ. የ4 አቅራብ እጥፍ __ነዉ።

ቸ. የ6 አቅራብ እጥፍ __ ነዉ።

2. የሚከተለዉን ሰንጠረዥ ሙሉ።

ቁጥር	እጥፍ	አቅራብ እጥፍ
3		
5		
7		
9		
8		
6		

የምዕራፍ 3 ማጠቃለያ

- << + >> ይህ የመደመር ምልክት ነዉ።
- ማንኛዉም ቁጥር ከዜሮ ጋር ሲደመር እራሱ ቁጥሩን ይሰጠናል።
- ቁጥሮችን ወደ ጎን እና ቁልቁል መደመር ይቻላል።
- እጥፍ ማለት የሁለት እኩል ቁጥሮች ድምር ነዉ።
- አንድን ቁጥር እጥፍ ካደረግን በኋላ ከእጥፉ ቀጥሎ የሚመጣዉ ቁጥር አቅራብ እጥፍ ይባላል።

የምዕራፍ 3 ማጠቃለያ መልመጃ

1. የሚከተሉትን ቁጥሮች ወደ ጎን የቁጥር መስመር በመጠቀም ደምራችሁ አሳዩ።

   ሀ. 3 + 5 = 8 ሐ. 7 + 9 = 16

   ለ. 1 + 4 = 5 መ. 3 + 8 = 11

2. ቀጥሎ የተሰጡትን ቁጥሮች በመተንተን ደምራችሁ አሳዩ።

   ሀ. 6 ሐ. 3

   ለ. 9 መ. 7

3. ባደ ቦታዉን ሙሉ።

   ሀ. __+ 9 = 17 መ. __ + 12 = 15

   ለ. 4 +__ = 14 ሠ. 0 + __ = 6

   ሐ. 7 + __ = 15 ረ. 11 + 7 = __

4. ቁጥሮችን ከድምራቸዉ ጋር አዛምዱ።

ሀ. 1+4	13
ለ. 9+3	12
ሐ .12+1	18
መ. 0+10	5
ሠ . 15+3	10

5. የሚከተለዉን ሰንጠረዡን ሙሉ፡፡

ቁጥር	እጥፍ	አቀራብ እጥፍ
2		
8		
4		
7		
1		

ማርታ ለህዳሴ ግድብ የሚዉል በተለያየ ጊዜ 5 ብር እና 10 ብር ሰጠች፡፡ማርታ አጠቃላይ ስንት ብር ሰጠች?

6. አበበ በቦርሳዉ ዉስጥ 2 ማንጎ እና 4 ብርቱካኖችን ይዟል፡፡ አበበ በቦረሳዉ ዉስጥ ስንት ፍራፍሬዎችን ይዟል?

7. ወንድሜ ለእኔ እና ለእህቴ ሶስት ሶስት ደብተሮችን ገዝቶ መጣ፡፡ ወንድሜ አጠቃላይ ስንት ደብተሮችን ገዛ?

ምዕራፍ አራት

መቀነስ

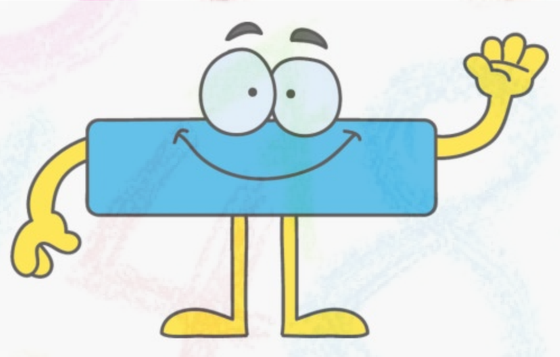

የመማር ዉጤቶች፣ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ ትምህርት በኋላ

- የተለያዩ ዘዴዎችን በመጠቀም ቁጥሮችን ትቀንሳላችሁ፡፡
- በመደመርና በመቀነስ መካከል ያለዉን ዝምዴና ትረዳላችሁ፡፡

መግቢያ፡

በምዕራፍ ሁለት እስከ 20 ያሉ ቁጥሮች መደመር ተምራአችኋል፡ ፡በዚህ ምዕረፍ ደግሞ ስለ መቀነስ ትማራላችሁ፡፡

4.1 ወደኋላ በ2 እና በ3 መቁጠር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- ወደኋላ በ2 እናበ3 መቁጠር፡፡

ተግባር 4.1

ቁጥሮችን ከ 20 እሰከ 0 በቅደም ተከተል አስቀምጡ፡፡

የቁጥር መስመርን በመጠቀም ቁጥሮችን ወደኋላ በ2 ፣ በ2 መዝለልማሰቀመጥ።

ምሳሌ፡ 10፣8፣6፣4፣2፣0

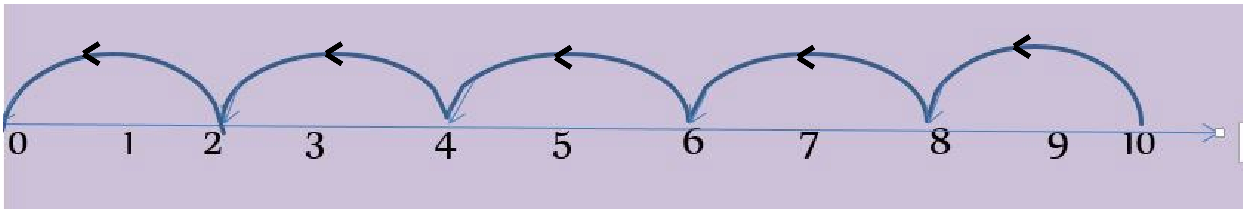

የቁጥር መስመርን በመጠቀም ቁጥሮችን ወደኋላ በ3 ፣ በ3 መዝለል ማሰቀመጥ።

ምሳሌ፡ 15 ፣ 12 ፣9 ፣ 6 ፣ 3 ፣ 0

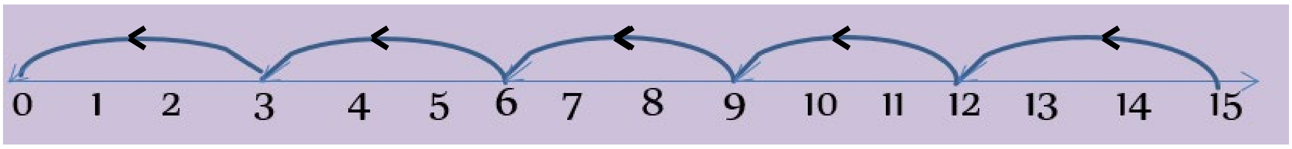

መልመጃ 4.1

1. የሚከተሉትን ቁጥሮች በቁጥር መስመር ላይ በ 2 እና በ 3 እየዘለላችሁ በማስቀመጥ አሳዩ።

ሀ. 15፣ 13 ፣11፣9 ፣7 ፣5 ሐ. 18 ፣15 ፣12 ፣ 9 ፣ 6

ለ. 16፣14 ፣12 ፣10 ፣8 ፣6 ፣ 4 መ. 17 ፣14፣11፣8፣5

4.2 የመቀነስ አረፍተ ነገር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

"-" ይህን የመቀነስ ምልክት ማወቅ።

ተግባር:4.2 1. በምሳሌዉ መሰረት የጎደለዉን ሙሉ::

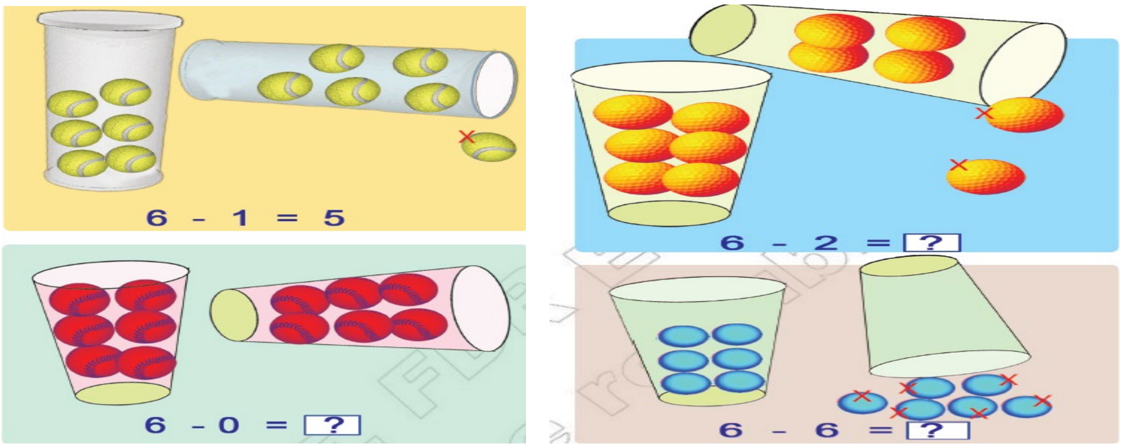

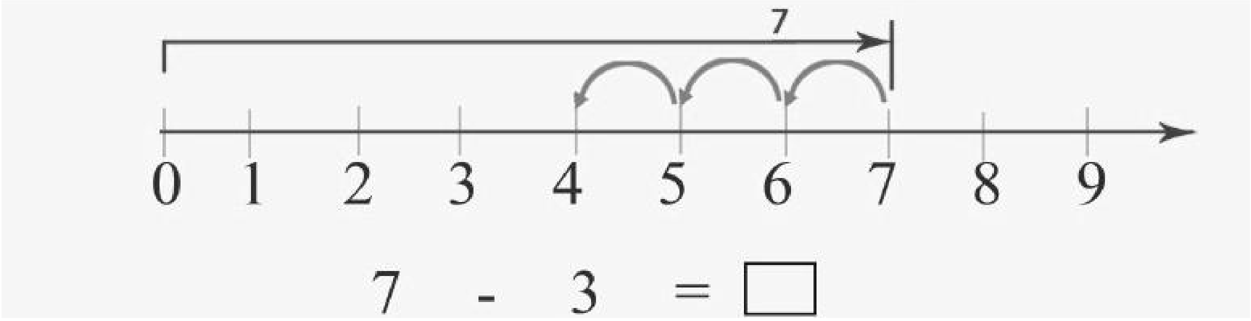

2. አበበ አራት ብርቱካኖች አሉት::ሁለቱን ለጓደኞቹ ቢሰጥ ስንት ይቀሩታል?

አስተዉሉ: << - >> ይህ የመቀነስ ምልክት ነዉ::

የቡድን ስራ:

አስር አረንጓዴ ጠርሙሶች የሚለዉን መዝሙር ዘምሩ::

4.3 ባለ አንድ አሀዝ ቁጥሮችን መቀነስ

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት:

- ከትልቁ ባለአንድ አሀዝ ላይ ትንሹን ባለአንድ አሀዝ ቁጥር መቀነስ::

ተግባር 4.3 የሚከተሉትን ቁጥሮችን ቀንሱ፡፡

ሀ. 3 - 2 = -------   መ. 7 - 1 = ------

ለ. 5 -2 = -------   ሠ. 6 -2 = -------

የቁጥር መስመር በመጠቀም ቁጥሮችን ወደ ጎን መቀነስ፡፡

ምሳሌ፡ 5 - 2 = 3 ይህ ማለት በቁጥር መስመር ወደ ጎን ሲቀነሱ እንደሚከተለዉ ይሆናል፡፡

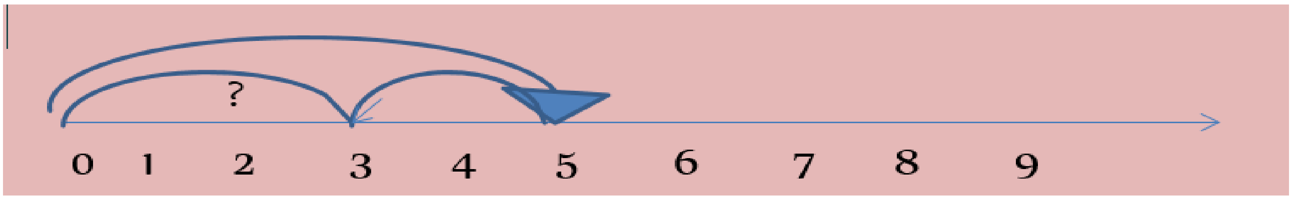

አስተዉሉ፡ እኩል የሆኑ ቁጥሮችን ስንቀንስ ዜሮ ይሆናል፡፡

ምሳሌ፡ 5 - 5 = 0

8 - 9 = 0

መልመጃ 4.2

1. የቁጥር መስመር በመጠቀም ቁጥሮችን ቀንሱ፡፡

ሀ. 4 - 2 = ------   ሐ. 3 - 3 = -----

ለ. 6 - 3 = ------   መ. 5 - 4 = -----

2. በምሳሌዉ መሰረት ቁጥሮችን ቁልቁል ቀንሱ፡፡

ምሰሌ 2 ሀ. 5 −2 = 3   ለ. 4 −2 = 2   ሐ. 6 −2 = 4   መ. 6 −6 = 0

ሀ. 2 - 0 = ___ ሐ. 8 -2 = 4 ሠ. 7 - 3 = ___

ለ. 5 - 4 = ___ መ. 4 - 2 = ___ ረ. 5 - 5 = ___

3. የጎደለዉን ባዶ ቦታ ሙሉ፡፡

ሀ. 3 + ---- = 7 ሐ. --- - 6 = 2

ለ. --- - 5 = 3 መ. 7 - ---- = 4

4. በአንድ ክፍል ዉስጥ 9 ተማሪዎች አሉ፡፡ 5 ሴቶች ቢሆኑ ወንዶቹ ስንት ናቸዉ?

4.4. ባለ ሁለት አሃዝ ቁጥሮችን መቀነስ

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- ከ 20 ከሚያንሱ ባለሁለት አሃዝ ቁጥሮች ከትልቁ ቀጥር ላይ ትንሹን ቁጥር መቀነስ፡፡

ተግባር 4.4

የሚከተሉትን ቁጥሮች ቀንሱ፡፡

ሀ. 3 -2 ለ. 6 - 5 ሐ. 7 - 1 መ. 17 - 12

የቁጥር መስመር በመጠቀም ባለ ሁለት አሃዝ ቁጥሮችን ወደ ጎን መቀነስ፡፡

ምሳሌ፡ 14 - 11 = 3 ይህ ማለት በቁጥር መስመር ወደ ጎን ሲቀንሱ እንደሚከተለዉ ይሆናል፡፡

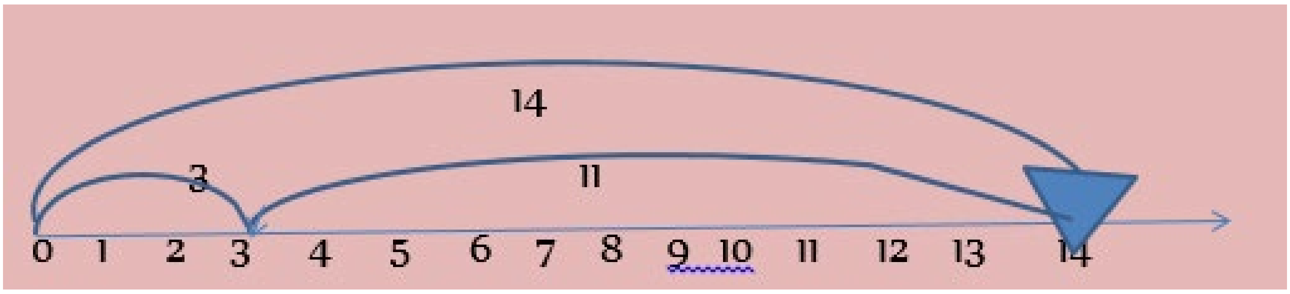

የቡድን ስራ፡ በምሳሌዉ መሰረት የሚከተሉትን ቁጥሮች ቀንሱ፡፡

ሀ. 15 - 13 ሐ. 18 - 12

ለ. 12 - 11 መ. 17 - 13

መልመጃ 4.3

1. በምሳሌዉ መሰረት ቁጥሮችን ቁልቁል ቀንሱ፡፡

ምሰሌ ፡ ሀ. 15 - 12 = 3 ለ. 14 - 11 = 3 ሐ. 16 - 12 = 4 መ. 16 - 0 = 16

ሀ. 19 - 12 = ___ ሐ. 17 - 13 = ___

ለ. 15 - 14 = ___ መ. 14 - 14 = ___

2. የጎደለዉን ባዶ ቦታ ሙሉ፡፡

ሀ. 13 - ---- = 1 መ. 17 - ---- = 4

ለ. 19 - ---- = 6 ሠ. 18 - --- = 13

ሐ. --- - 15 = 5 ረ. 12 — 12 = ----

4.5 ቁጥሮችን መተንተን

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- አንድን ቁጥር በተለያየ የመቀነስ ዘዴ መረዳት፡፡

ተግባር 4.5

የሚከተሉትን ቁጥሮች ቀንሱ፡፡

ሀ. 6 - 3
ለ. 16 - 5
ሐ. 6 - 6
መ.11 - 3
ሠ. 12 - 5
ረ. 18 - 1

ቁጥሮችን እንደሚከተለዉ መተንተን ይቻላል፡፡

ምሳሌ፡ ሀ.

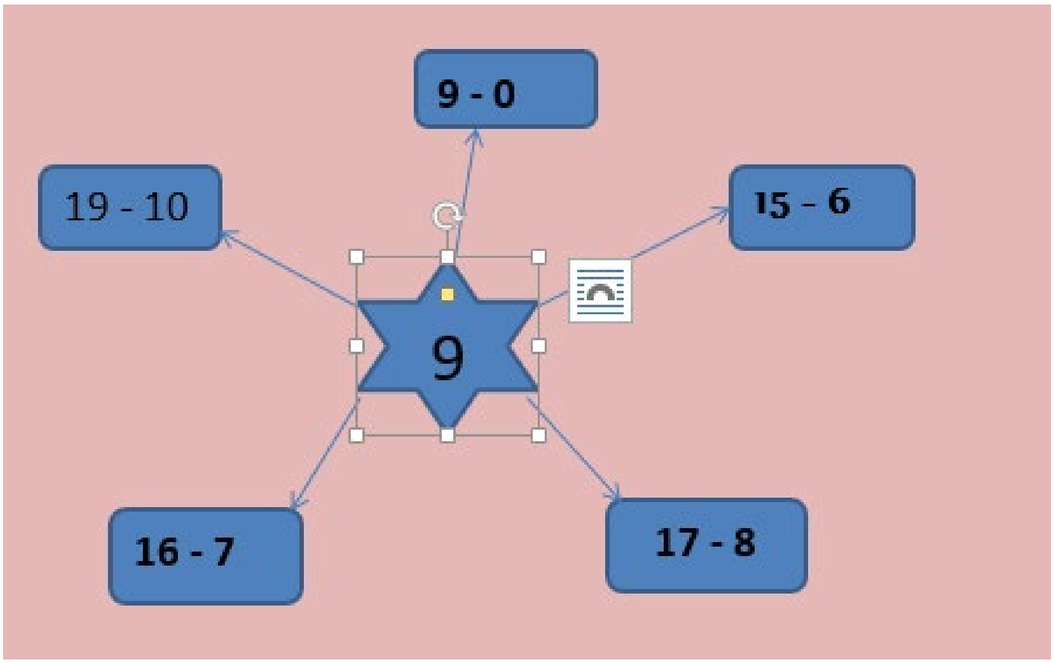

መልመጃ 4.4

ከላይ በተሰጠዉ ምሳሌ መሰረት የሚከተሉትን ቁጥሮች ተንትኑ፡፡

ሀ. 10   ሐ. 6

ለ. 8   መ. 5

4.6 በመደመር እና በመቀነስ መካከል ያለዉ ዝምደና

የንዑስ ርዕስ የመማር ብቃት፡

•በመደመር እና በመቀነስ መካከል ያለውን ዝምደና መረዳት፡፡

ተግባር 4.6

የሚከተሉትን ቁጥሮች ደምሩ ወይም ቀንሱ፡፡

ሀ. 3+5   ሐ. 16 - 13

ለ. 4+5   መ. 5-3

የመደመር እና የመቀነስ ዝምድና እንደሚከተለዉ ይሆናል፡፡

ምሳሌ ፡ ሀ. 14 - 11 = 3 ይህ ማለት በቁጥር መስመር ወደ ጎን ሲቀንሱ እንደሚከተለዉ ይሆናል፡፡ወይም በሌላ አገላለፅ 14 = 3+11 እንደ ማለት ነዉ፡፡

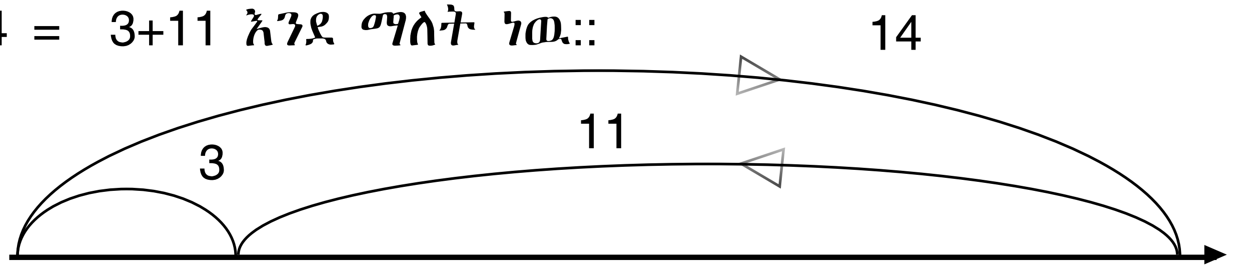

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

ምሳሌ 2፡ለ 3+2 = 5 ወይም 5 — 2 = 3

5 — 3 = 2

አስተዉሉ፡

1. መደመር የቅይይርና የተጣማጅ ባህሪይ አለዉ፡፡
2. መቀነስ የቅይይርና የተጣማጅ ባህሪይ የለዉም፡፡

የቅይይር ባህረይ በመደመር ላይ ማሳየት ይቻላል፡፡

ምሳሌ

ሀ. 5+3 = 3+5　　ለ. 12+6 = 6+12　　ሐ. 6+3 = 3+6

8 = 8　　18 = 18　　9 = 9

የተጣማጅ ባህሪይ በመደመር ለይ ማሳየት ይቻላል፡፡

ምሳሌ

ሀ. (3+6)+2 = 3+(6+2)　　ለ. (11+3)+4 = 11+(3+4)

9+2 = 3+8　　14+4 = 11+7

11 = 11　　18 = 18

መልመጃ 4.5

1. በጎደለዉ ቦታ ሙሉ፡፡

ሀ. 7+5 = 12 ከሆነ 12 -5 = __

ለ. 11 + 9 = 20 ከሆነ 20 - __ = 9

ሐ. 15 +__= 4 + 15　　መ. 10+3 = __ +10

2 የተጣማጅ ባህሪይ በመጠቀም የጎደለዉን ባዶ ቦታ ሙሉ፡፡

ሀ. (3+7)+ 5 = 3 + (7+ __)　　ለ. __ + (9+3) = (4+9)+3

ሐ. (8+6)+2 = __+ (6+2)

4.7 የቃላት ፕሮብሌሞች

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- መደመር እና መቀነስ ያለባቸውን የዕለት ተዕለት ፕሮብሌሞችን መስራት፡፡

ተግባር 4.7 አልማዝ ሶስት ሙዝ ገዝታ ሁለቱን ለጓደኞቿ ብትሰጣቸዉ ስንት ሙዞች ይቀሯታል?

አስተዉሉ፡- የቃላት ፕሮብሌሞች እንደሚከተለዉ መፍታት ይቻላል፡፡

ምሳሌ፡1 አስቴር ሁለት እንቁላሎች ነበሯት ሁለቱም ቢሰበሩ ስንት እነቁላሎች ይቀሯታል?

መፍትሄ፡ 2 - 2 = 0 ወይም በስዕል ሲገለፅ እንደሚከተለዉ ይሆናል፡፡

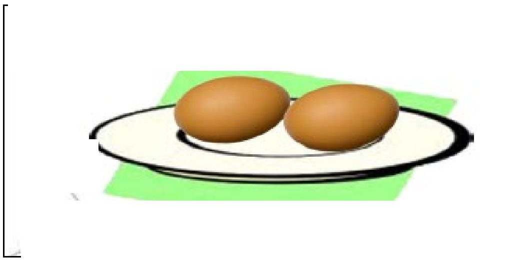

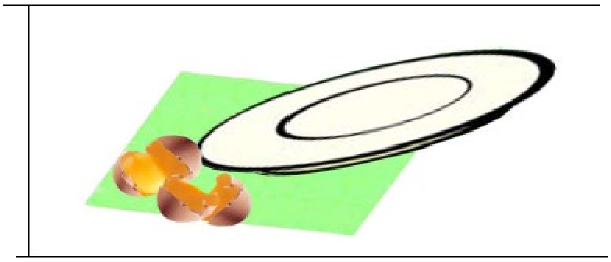

ምሳሌ 2፡ ሄኖክ አንድ አናናስ አለዉ፡፡ ሁለት ተጨማር ቢሰጠዉ አጠቃላይ ስንት አናናሶች ይኖረዋል?

መፍትሄ፡ 1 + 2 = 3 ወይም በስዕል ሲገለፅ እንደሚከተለዉ ይሆናል፡፡

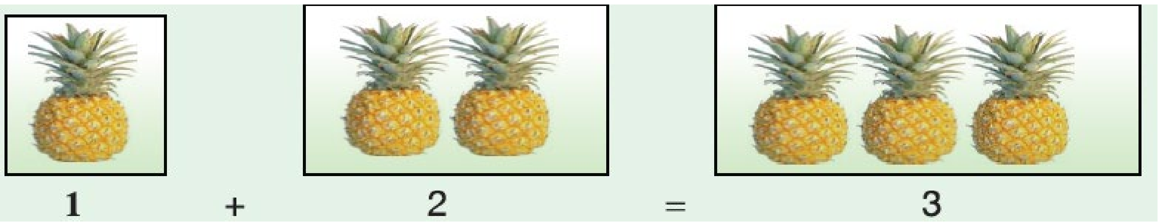

የቡድን ስራ ፡

1. ቅርጫቱ ዉስጥ 17 ሙዞች አሉ፡፡ ስንት ቢቀነስ ነዉ 9 የሚቀሩን?

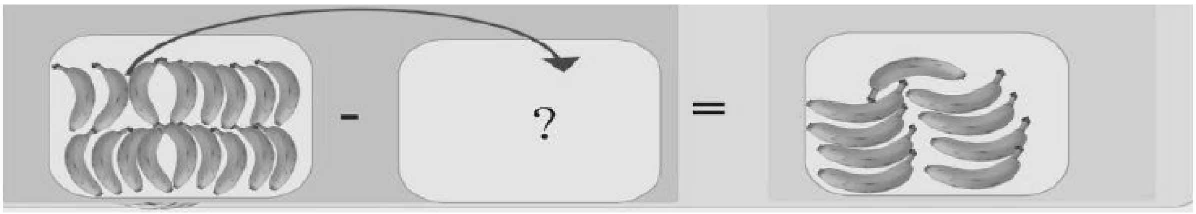

17 9

2. እኔ አንድ ቁጥር አሰብኩ፡፡በሶስት ቢቀነስ 12 ይሆናል፡፡ እኔ ያሰብኩት ቁጥር ስንት ነዉ?

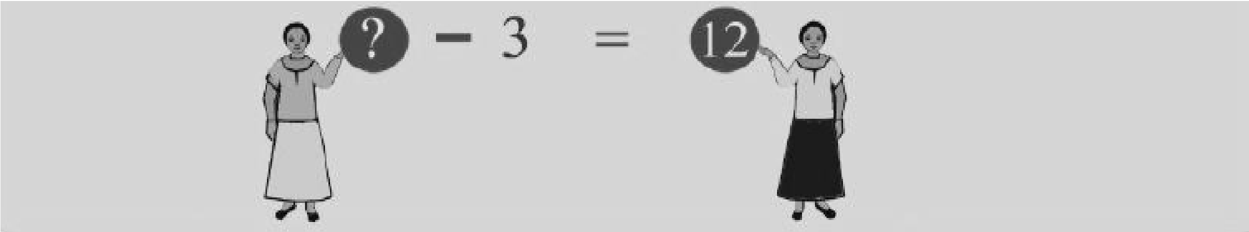

መልመጃ 4.6

1. መላኩ በክረምት ወቅት 15 ችግኞችን ተከለ፡፡ ከተተከለዉ ዉስጥ ሶስቱ ሳይፀድቁ ቢቀሩ ስንት ችግኞች ፀደቁ?
2. ለምለም አምስት ዶሮዎች አሏት፡፡ ሁለቱን እናቷ ገበያ ወስዳ ብትሸጥላት ስንት ዶሮዎች ይቀሯታል?
3. እኔ ቁጥር ነኝ 4 ሲደመርብኝ 9 እሆናለሁ፡፡ እኔ ማን ነኝ?
4. በአንደኛዉ ምድብ 6 አትሌቶች ቀርበዋል፡፡ በሁለተኛዉ ምድብ ሌሎች 8 አትሌቶች ቀርበዋል፡፡በጠቅላለዉ ለዉድድር የቀረቡት አትሌቶች ብዛት ስንት ነዉ?

የምዕራፍ 4 ማጠቃለያ

- “ - “ ይህ የመቀነስ ምልክት ነዉ።
- እኩል የሆኑ ቁጥሮች ሲቀናነሱ ዘሮ ይሆናል።
- መቀነስና መደመር ተቃራኒ ናቸዉ።
- ቁጥሮችን ወደኋላ ስንቆጥር እየቀነስ ይሄዳል።
- ከማንኛዉም ቁጥር ላይ ዜሮን ስንቀንስ እራሱ ቁጥሩን ይሰጠናል።
- አንድን ቁጥር በተለያየ መልኩ ደምረን ወይም ቀንሰን ስንገልፀዉ ቁጥሮችን መተንተን ይባላል።
- በቁጥር መስመር ላይ ወደ ኋላ እየዘለልን ስንቆጥር መቀነስን ያሳየናል።
- በቁጥር መስመር ላይ ወደ ፊት እየዘለልን ስንቆጥር መደመርን ያሳየናል።
- መደመር የቅይይርና የተጣማጅ ባህሪይ አለዉ።
- መቀነስ የቅይይርና የተጣማጅ ባህሪይ የለዉም።

የምዕራፍ አራት ማጠቃለያ መልመጃ

1. የሚከተሉትን ቁጥሮች በቁጥር መስመር ላይ በመቀነስ አሳዩ፡፡

   ሀ. 3 - 2 = 1 መ. 10 - 5 = 5

   ለ. 6 - 4 = 2 ሠ. 14 - 6 = 8

   ሐ. 9 - 5 = 4 ረ. 16 - 13 = 3

2. ቀጥሎ የተሰጡትን ቁጥሮች በመተንተን ቀንሱ፡፡

   ሀ. 12 ሐ. 7

   ለ . 10 መ. 14

3. ባደ ቦታዉን ሙሉ፡፡

   ሀ. __ - 9 = 10 መ. 10 - __ = 10

   ለ. 4 - __ = 1 ሠ. 11 - 7 = __

   ሐ. 7 - __ = 3 ረ. 10 - 10 = __

4. ከትክክለኛዉ መልስ ጋር አዛምዱ፡፡

ሀ. 4 - 4	11
ለ. 9 - 3	6
ሐ .12 - 1	12
መ. 10 - 0	0
ሠ . 15 - 3	10

5. ታለቅ ወንድሜ 6 የመማሪያ ደብተር ሰጠኝ፡፡ አባቴ ተጨማሪ 4 ደብተር ሰጠኝ፡፡ አጠቃላይ ስንት ደብተር ይኖረኛል?

6. በአንድ ቦረሳ ዉስተ 8 እርሳሶች ነበሩ፡፡ ብላይነሽ ፤ አለሚቱ እና ታምራት ከቦርሳ ዉስጥ ሁለት ሁለት ቢወስዱ ስንት እርሳሶች ይቀራሉ?

ምዕራፍ አምስት

እስከ 100 ያሉ ሙሉ ቁጥሮች

የመማር ዉጤቶች፣ ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ በኋላ:

- በተለያዩ ዘዴዎች ቁጥሮችን ትቆጥራላችሁ::
- መጠኖችን እና አቀማመጦችን ያላቸዉን ዝምድናዎችን ትረዳላችሁ::

መግቢያ፡ በምዕራፍ አንድ ትምህርታችሁ አስከ 20 ያለ ሙሉ ቁጥሮችን ተምራችኋል:: በዚህ ምዕራፍ ደግሞ አስከ 100 ያሉ ሙሉ ቁጥሮች መቁጠር እና መፃፍ ትማራላችሁ::

5.1 የ10 ብዜቶች

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- የ10 ብዜቶችን መቁጠር::

ተግባር 5.1 በሚከተለዉ ሰንጠረዥ ዉስጥ ስንት አስሮች አሉ?

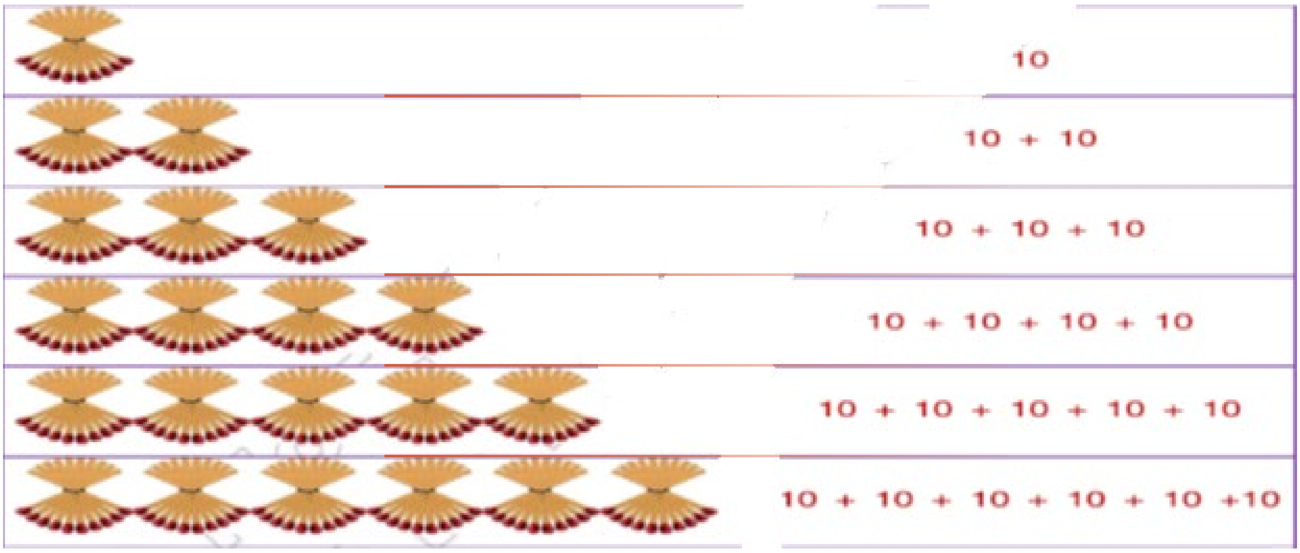

ምሳሌ:

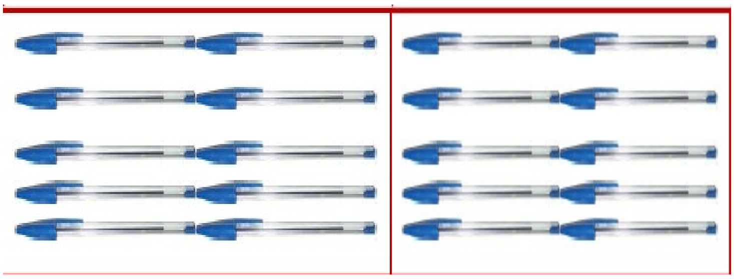

አንድ አስር = 10 10+10 = ሁለት አስሮች

10+10+10 = ሶስት አስሮች

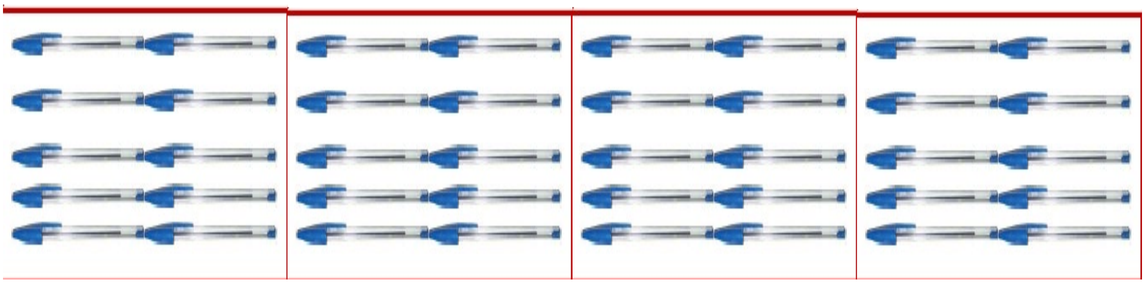

10+10+10+10 = አራት አስሮች

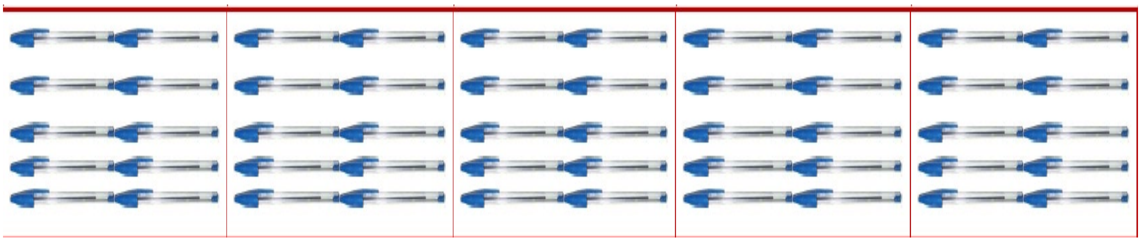

10+10+10+10+10 = አምስት አስሮች

በምሳሌዉ መስረት ባዶ ቦታዉን ሙሉ።

የአስር ድምር	የአስር ብዛት	ሲነበብ
10 = 10	አንድ አስር	አስር
10+10 =20	ሁለት አስሮች	ሃያ
10+10+10 = 30	ሶስት አስር	ሰላሳ
10+10+10+10 = 40		
10+10+10+10+10 = 50		
10+10+10+10+10+10 = 60		
10+10+10+10+10+10+10 = 70		
10+10+10+10+10+10+10+10 = 80		
10+10+10+10+10+10+10+10+10 = 90		
10+10+10+10+10+10+10+10+10+10 = 100	አስር አስሮች	መቶ

አስተዉሉ፡ 10 ፣ 20 ፣30 ፣ 40 ፣50 ፣60 ፣70 ፣80 ፣ 90 እና 100 የአስር ብዜቶች ናቸዉ።

መልመጃ 5.1

1. ባዶ ቦታዉን ሙሉ።

ሀ. 10 ፣ 20 ፣___፣___፣50 ፣ ___ ፣ ___ ፣80 ፣ ___ ፣ 100

ለ. 100 ፣ 90 ፣ ___፣___ ፣60 ፣ ___፣40 ፣ ___ ፣ ___ ፣10

ሐ. 30 ፣ 40 ፣ __ ፣ __ ፣70 ፣ __ ፣90

መ. 80 ፣ 70 ፣ __ ፣ 50፣ __፣ __፣ 20፣ 10

5.2 ቁጥሮች እስከ 100

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቀቶች:

- እስከ 100 ያሉ ቁጥሮችን በቃላቸዉ መቁጠር።
- ከ21-100 ያሉ ሙሉቁጥሮችን በፊደል እና በአሃዝ መፃፍና ማንበብ።
- በመቁጠሪያ ቁጥሮች ቁጥሮችን መቁጠር።
- እስከ 100 ያሉ ቁጥሮችን ማወዳደር።

ተግባር 5.2 1. ከ 0 እስከ 20 ያሉ ቁጥሮችን በቅደም ተከተል

ሀ. ከትንሹ ወደ ትልቁ ያስቀምጡ

ለ. ከትልቁ ወደ ትንሹ ያሰቀምጡ

ሐ. የአስር ብዜቶችን ዘርዝሩ

2. ከ 21 - 100 ያሉ ቁጥሮች ደጋግማችሁ አንብቡ

ከ 20 የሚበልጡ ቁጥሮችን ለመረዳት የሚከተለዉን ምሳሌ ማየት ይቻላል

ምሳሌ1:

35 = 3 አስሮች እና አምስት አንዶች ማለት ነዉ

35 = 30 + 5

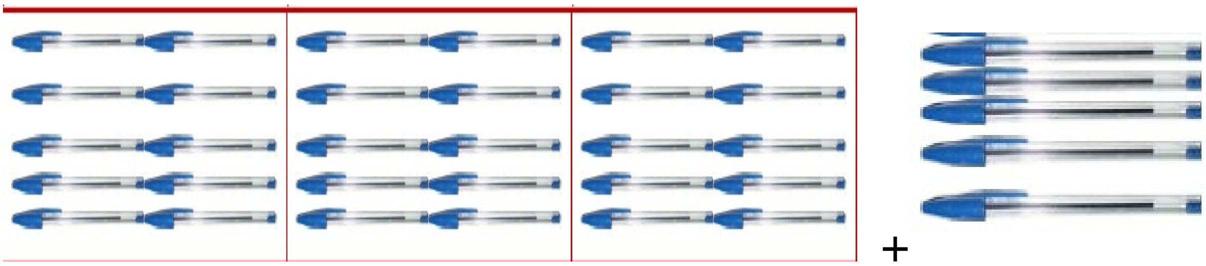

ምሳሌ 2፡

23 = 2 አስሮች እና 3 አንዶች ማለት ነዉ

23 = 20 + 3

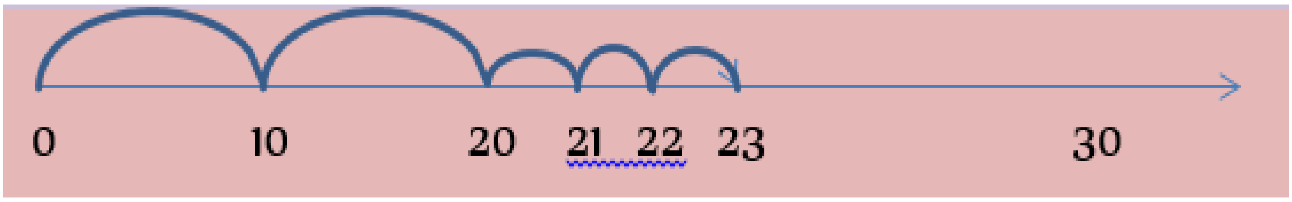

መልመጃ 5.2

ባዶ ቦታዉን ሙሉ፡፡

ሀ. 46 = 40 + 6 መ. 67 = 60 + __

ለ. 84 = __ + 4 ሠ. 78 = --- + 8

ሐ. __ = 90 + 3 ረ. 59 =50 + __

5.3 የቁጥሮች ቅደም ተከተል

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች፡

የቁጥሮችን ቅደምተከተል ለመለየት የቁጥር ደረጃ መጠቀም፡፡

- የቁጥሮችን አንጻራዊ ቅርጽ እና አቀማመጥ ዝምድና ለመረዳት ዉስጣዊ አስተሳሰብ እና እዉቀታቸዉን መጠቀም
- በሙሉ ቁጥሮች ዉስጥ ምን ያህል አንዶች እና አስሮች እንዳሉ መናገር፡፡

ተግባር 5.3 በሚከተለዉ ሰንጠረዥ ዉስጥ የጎደሉትን ባዶ ቦታዎች ሙሉ፡፡

21	22	23	24			27			30
35		37			40			43	44
51			54	55			58		60

አስተዉሉ፡ ከ0እስከ 100 ያሉ ሙሉ ቁጥሮች በቅደም ተከተል

0									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

መልመጃ 5.3

1. በምሳሌዉ መሰረት የጎደለዉን ሙሉ፡፡

ሀ. 25 ፣ 26 ፣ 27፣ 28 ፣ 29፣ 30 ፣31

ለ. 41 ፣ ____43፣ 44 ፣____ ፣ ____፣ 48 ፣____ ፣ 50

ሐ. 63 ፣ 64 ፣ ____ ፣____ ፣ 67 ፣ ____፣69 ፣ 70

መ. 85 ፣ 86 ፣____ ፣____ ፣____ ፣ 90 ፣ ____ ፣ 92

2. የሚከተሉትን ቁጥሮች በምሳሌዉ መሰረት ከትንሹ ወደ ትልቁ በቅደም ተከተል አስቀመጡ።

ምሳሌ

45 ፣ 43 ፣ 48 ፣ 49 ፣ 40 ፣ 41 ፣ 42 ፣ 44 ፣ 46 ፣ 47

ከትንሹ ወደ ትልቁ፡ 40 ፣ 41 ፣ 42 ፣ 43 ፣ 44 ፣ 45 ፣ 46 ፣ 47 ፣ 48 ፣ 49

ሀ. 63 ፣ ፣61 ፣ 66 ፣ 65 ፣ 68 ፣ 67 ፣ 69 ፣ 62 ፣ 64

ለ. 25 ፣ 21 ፣ 22 ፣ 23 ፣ 29 ፣ 27 ፣ 28 ፣ 26 ፣ 24

ሐ. 73 ፣ 74 ፣ 78 ፣ 77 ፣ 79 ፣ 75 ፣ 72 ፣ 76 ፣ 80

3. የሚከተሉትን ቁጥሮች በምሳሌዉ መሰረት ከትልቁ ወደ ትንሹ በቅደም ተከተል አስቀመጡ።

ምሳሌ

45 ፣ 43 ፣ 48 ፣ 49 ፣ 40 ፣ 41 ፣ 42 ፣ 44 ፣ 46 ፣ 47

ከትልቁ ወደ ትንሹ፡ 49 ፣ 48 ፣ 47 ፣ 46 ፣ 45 ፣ 44 ፣ 43 ፣ 42 ፣ 41 ፣ 40

ሀ. 63 ፣ ፣61 ፣ 66 ፣ 65 ፣ 68 ፣ 67 ፣ 69 ፣ 62 ፣ 64

ለ. 25 ፣ 21 ፣ 22 ፣ 23 ፣ 29 ፣ 27 ፣ 28 ፣ 26 ፣ 24

ሐ. 73 ፣ 74 ፣ 78 ፣ 77 ፣ 79 ፣ 75 ፣ 72 ፣ 76 ፣ 80

መ. 99 ፣ 95 ፣ 97 ፣ 96 ፣ 98 ፣ 94 ፣ 93 ፣ 92 ፣ 91

4. የጎደለዉን ሰንጠረዥ ሙሉ፡፡

61		63			66			69	70
	72		74	75		77	78		
81		83			86		88		90
	92		94			97		99	

በምሳሌዉ መሰረት የሚከተሉትን ቁጥሮች አወዳድሩ፡፡

ምሳሌ፡ 78 > 71 70 <74

95 > 92 45 < 56

63 = 63 36 > 30

ሀ. 89 __96

ለ. 95__85

ሐ. 88__88

መ. 25__27

ሠ. 62__43

ረ. 38__32

5.4 የአንዶችና የአስሮች የቤት ዋጋ

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች፡

- በሙሉቁጥሮች ዉስጥ ምን ያህል አንዶች እና አስሮች እንዳሉ መናገር፡፡
- የአንዶችና የአስሮችን የቤት ዋጋ ለመግለጽ ቅርጾችን መጠቀም ፡፡
- ባለሁለት አሀዝ ቁጥሮችን የቤት ዋጋ ለመገንዘብ ሙሉዎችንና ከፊሎችን በማደባለቅ መቁጠር፡፡

ተግባር 5.4 ቀጥሎ ያሉትን የምስሎች ብዛት ቁጠሩ።

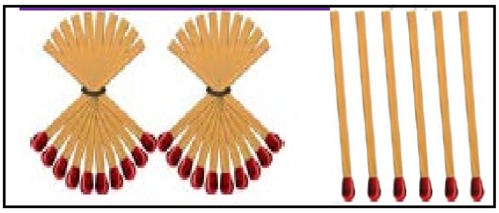

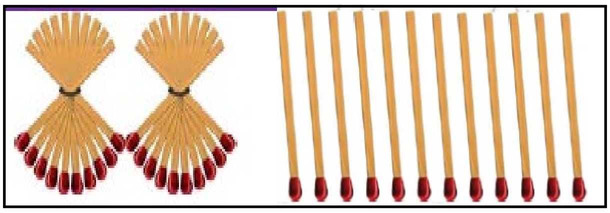

26 _______

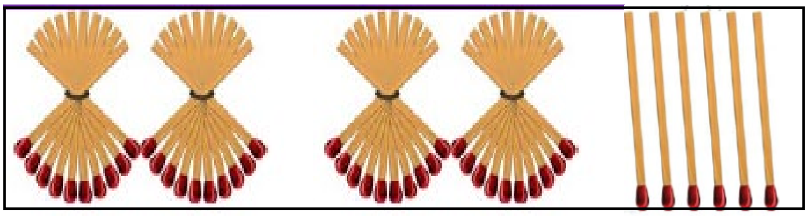

____

በምሳሌዉ መሰረት ባዶ ቦታዉን ሙሉ።

ለምሳሌ፡

ሃያ ስድሰት ሁለት አስርና ስድስት አንዶች አሉት እንደ ማለት ነዉ።

ሀ. ሰባ ስምንት = ---------- አስር አና ---- አንዶች

ለ. ሰማኒያ= --------- አሰር አና ---- አንዶች

ሐ. ዘጠና አራት = --------- አስር አና ---- አንዶች

አስተዉሉ

በሁለት አሃዞች የሚገለፁ ቁጥሮች የአስር ቤትና የአንድ ቤት ዋጋ አላቸዉ።

በቀኝ በኩል ያለዉ የአንድ ቤት ሲሆን በግራ በኩል ያለዉ የአስር ቤት ነዉ።

ምሳሌ፡

ቁጥር	የቤት ዋጋ	
	የአስር ቤት	አንድ ቤት
82	8	2
98	9	8

መለመጃ 5.4

1. ከላይ በተሰጠዉ ምሳሌ መሰረት የሚከተለዉን ሰንጠረዥ ሙሉ።

ቁጥር	የአስር ቤት ዋጋ	የአንድ ቤት ዋጋ
93		
70		
84		
29		

2. የሚከተሉትን ቁጥሮች የቤት ዋጋቸዉን በመጠቀም አወዳድሩ።

ምሳሌ፡ 1

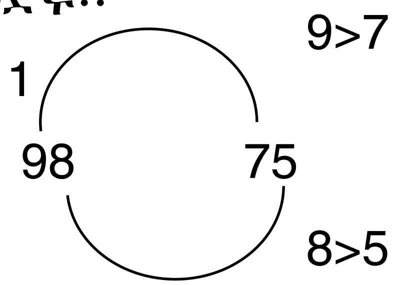

ይህ ማለት 9 አስሮች ከ7 አስሮች ይበልጣሉ ማለት ነዉ።

ስለዚህ 98 > 75

ምሳሌ፡ 2

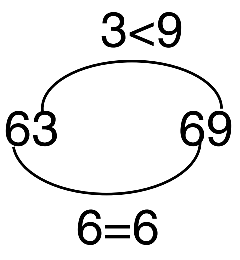

ይህ ማለት 6 አስሮች ከ6 አስሮች እኩል መሆናቸውና 3 አንዶች ከ9 አንዶች እንደሚያንሱ ያሳየናል።

ስለዚህ 63 < 69

ከላይ በተሰጠዉ ምሳሌ መሰረት የሚከተሉትን ቁጥሮች አወዳድሩ።

ሀ. 69 ----- 84

ሐ. 27 ---- 25

ለ. 99 --- 78

መ. 81 ---- 84

አስተዉሉ፡

ቁጥሮችን የቤት ዋጋቸዉን በመጠቀም ማወደደር ይቻላል።

ስናወዳድር የአስር ቤት ዋጋ እኩል ከሆኑ የአንድ ቤት ዋጋን እናወዳድራለን፡

የምዕራፍ 5 ማጠቃለያ

- የአስር ብዜቶች አስከ 100

  ከትንሹ ወደ ትልቁ 10 ፤ 20 ፤ 30 ፤ 40 ፤ 50 ፤ 60 ፤ 70 ፤ 80 ፤ 90 ፤ 100

  ከትልቁ ወደ ትንሹ፡ 100 ፤ 90 ፤ 80 ፤ 70 ፤ 60 ፤ 50 ፤ 40 ፤ 30 ፤ 20 ፤ 10

- ባለ ሁለት አሀዝ ቁጥሮች የአስር ቤት እና የአንድ ቤት ዋጋ አላቸዉ።
- ቁጥሮችን የቤት ዋጋቸዉን በመጠቀም ማወዳደር ይቻላል።
- ትልቁ ባለ ሁለት አሀዝ ቁጥር 99 ነዉ።
- ትንሹ ባለ ሁለት አሀዝ ቁጥር 10 ነዉ።

የምዕራፍ 5 ማጠቀለያ መልመጃ

1. የሚከተሉትን ቁጥሮች ከትንሹ ወደ ትልቁ በቅደም ተከተል አስቀምጡ።

   ሀ . 56 ፤ 58 ፤ 57 ፤ 59 ፤ 63 ፤ 62 ፤ 61 ፤ 60

   ለ. 45 ፤ 48 ፤ 49 ፤ 46 ፤47 ፤50

   ሐ. 25 ፤ 24 ፤ 28 ፤ 29 ፤ 21 ፤22 ፤ 23 ፤ 26 ፤ 27

2. የሚከተሉትን ቁጥሮች ከትልቁ ወደ ትንሹ በቅደም ተከተል አስቀምጡ።

   ሀ . 56 ፤ 58 ፤ 57 ፤ 59 ፤ 63 ፤ 62 ፤ 61 ፤ 60

   ለ. 45 ፤ 48 ፤ 49 ፤ 46 ፤47 ፤50

   ሐ. 25 ፤ 24 ፤ 28 ፤ 29 ፤ 21 ፤22 ፤ 23 ፤ 26 ፤ 27

3. ባዶ ቦተዉን ሙሉ።

ሀ. 10 ፤20 ፤ __፤ __ ፤ 50 ፤__ ፤__ ፤80

ለ. 30 ፤ 40 ፤__ ፤ 60 ፤ __ ፤ __ ፤ 90

ሐ. 70 ፤ __ ፤ 50 ፤ __ ፤ 20

መ. 25 ፤ 26 ፤ --- ፤ 28 ፤ __ ፤ __ ፤ 31

4. የአስር ቤት እና የአንድ ቤት ዋጋ በተሰጠዉ ቦታ ሙሉ።

በፊደል	በአሀዝ	የአስር ቤት	የአንድ ቤት
አርባ አምስት	45		
አምሳ ሰባት	57		
ሰባ ስምንት	78		
ሰማኒያ ስድስት	86		
ዘጠና ሶስት	93		

የቤት ዋጋቸዉን በመጠቀም ቀጥሎ የተሰጡትን ቁጥሮች አወዳድሩ።

ሀ. 35 __ 40

ለ. 92 __ 97

ሐ. 55 __ 54

መ. 31 __31

ሠ. 68 __ 23

ረ. 86 __ 86

ምዕራፍ ስድስት

እስከ 100 ያሉ ሙሉ ቁጥሮችን መደመር እና መቀነስ

የመማር ዉጤቶች: ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ በኋላ፡

- ድምራቸዉ እስከ 100 ያሉ ባለሁለት አሀዝ ሙሉ ቁጥሮች መደመር ትችላላችሁ፡፡
- ከባለ ሁለት አሀዝ ሙሉ ቁጥሮች ላይ ባለአንድ አሀዝ እና ባለሁለት አሀዝ ሙሉ ቁጥሮችን መቀነስ ትችላላችሁ፡፡
- ባለ ሁለት አሀዝ ሙሉ ቁጥሮችን መከፋፈልና መደባለቅን በመጠቀም መደመርና መቀነስ ለመፍታት የተለያዩ ሃሳባዊ ስነ ዘዴዎችን መጠቀም ትችላላችሁ፡፡

መግቢያ፡

በምዕራፍ ሶስት እና አራት ከዜሮ አስከ ሃያ ያሉ ቁጥሮችን መደመርና መቀነስ ተምራችኋል፡፡በዚህ ምዕራፍ አስከ መቶ በሰፊዉ ትማራላችሁ፡፡ምዕራፉም ያለፈዉን ክለሳ ይሆን ዘንድ ከዜሮ አስከ ሃያ የሉትን ቁጥሮች በመደመር እና በመቀነስ ነዉ፡፡

6.1 ባለ አንድ አሀዝ እና ባለ ሁለት አሀዝ ቁትሮችን መደመር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች፡

- ባለ አንድ አሀዝ እና ባለ ሁለት አሀዝ ቁጥሮችን መደመር፡፡

ተግባር 6.1 የሚከተሉትን ቁጥሮች ደምሩ፡፡

ሀ. 3+5 ለ. 5+9 ሐ. 4+7 መ. 7+8

ቁጥር መስመርን በመጠቀም መደመር

ምሳሌ፡ ሀ. 46+6

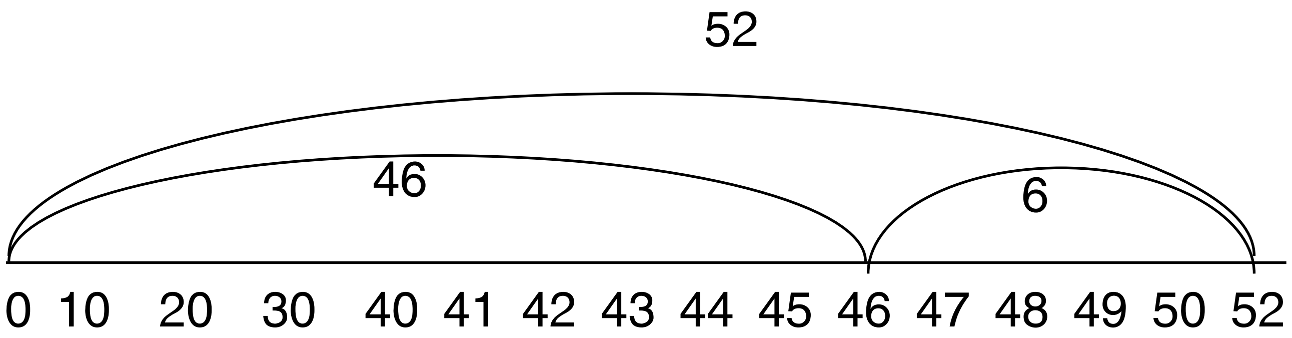

በምስሎች ሲገለፅ

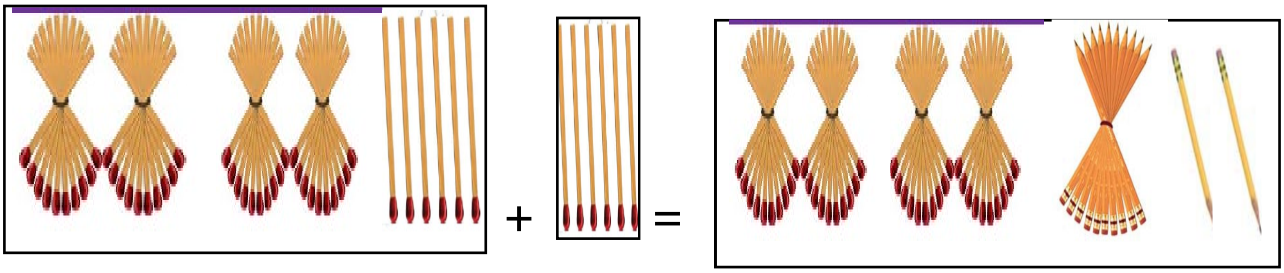

ለ. 37+6

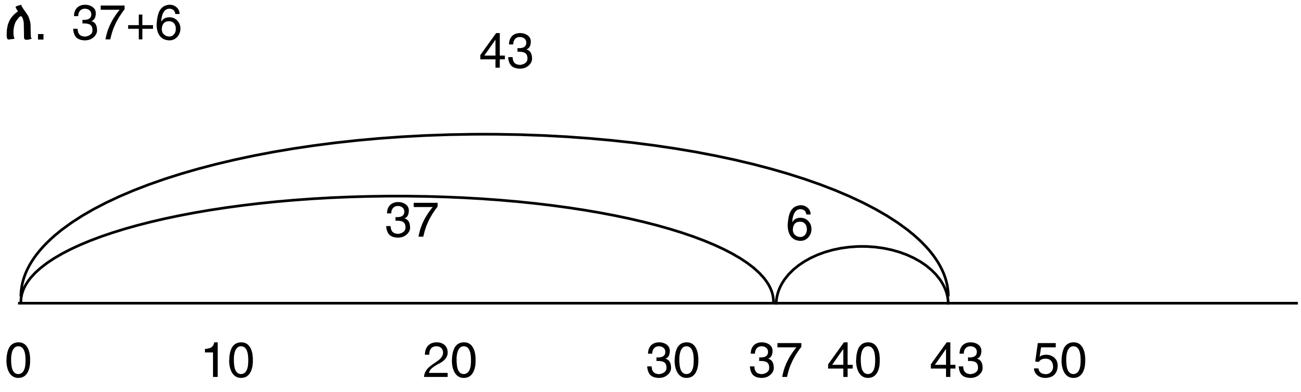

በምስል ሲገለፅ

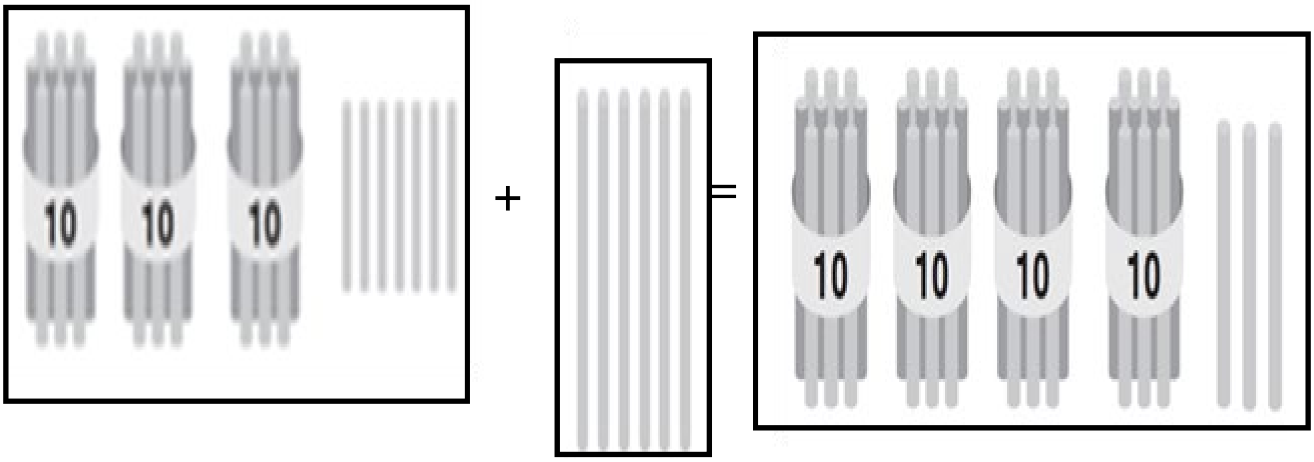

አስሮችንና አንዶችን በመጠቀም መደመር

ምሳሌ፡ ሀ. 37 + 6

37 + 6 ማለት 3 አስሮች እና 7 አንዶች + 6አንዶች

7 አንዶች እና 6 አንዶች = 13

13 = አንድ አስር እና 3 አንዶች

አስሮችን ከአስሮች፣ አንዶችን ከአንዶች መቀላቀል

3 እና 1አሰሮች =4አሰሮች+3 አንዶች=4 አስሮች +3 አንዶች=43

ስለዚህ 37 + 6 = 43

ለ. 30+5

35 = 3 አስሮች እና አምስት አነዶች ማለት ነዉ

35 = 30 + 5

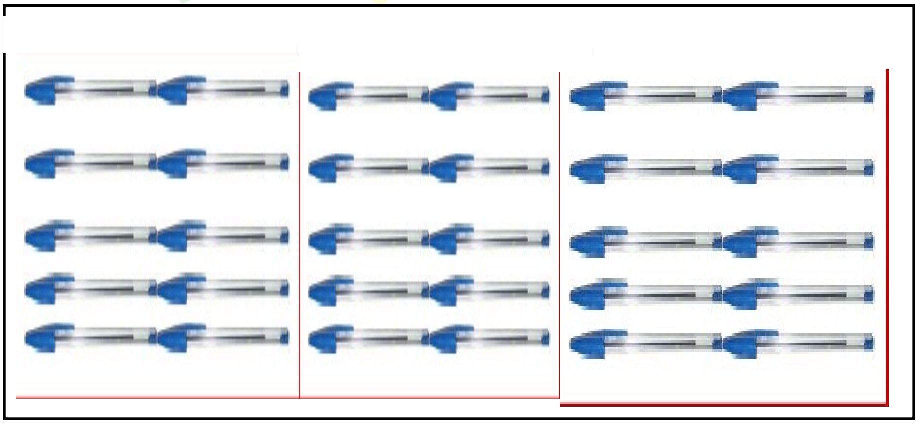

+

=

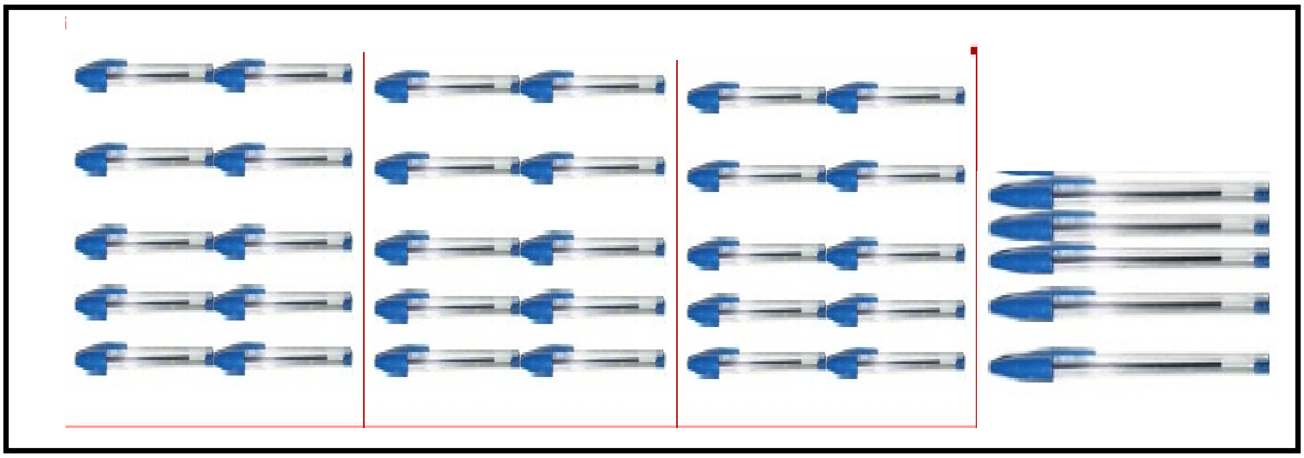

አስተዉሉ፡

የቤት ዋጋቸዉን በመጠቀም ቁጥሮችን ቁልቁል መደመር ይቻላል፡፡

ማለትም አንድን ቤት ከአንድ ቤት፣ አስር ቤትን ከአስር ቤት መደመር

ምሳሌ ሀ.

$$\begin{array}{r} 35 \\ +3 \\ \hline 38 \end{array}$$

ወይም

	10 ቤት	1 ቤት
35 + 3	3	5
		3
	3	8
	= 38	

ለ.

```
 45
  2
----
 47
```

ወይም

45 + 2	10ቤት	1 ቤት
	4	5
		2
	4	7
	= 47	

መልመጃ 6.1

1. የሚከተሉትን በምሳሌዉ መሰረት ደምሩ።

ሀ. 35 + 3 | መ. 85 + 8

ለ. 25 + 6 | ሠ. 63+4

ሐ. 48 + 1 | ረ. 42+5

2. በምሳሌዉ መሰረት በዶ ቦታዉን ሙሉ።

ሀ. 45 +3 = 48 | መ. 75 + -- = 78

ለ. 56 + ---- = 59 | ሠ. 92 + 5 = ----

ሐ. --- + 7 = 68 | ረ. 23 + --- = 29

3. በምሳሌዉ መሰረት አዛምዱ።

ሀ. 41 + 3 → 44

ሀ. 41 + 3	77
ለ. 46 + 2	48
ሐ. 54 + 5	79
መ. 73 + 4	44
ሠ. 73 + 6	59

6.2. ከባለ ሁለት አሀዝ ሙሉ ቀጥር ባለ አንድ አሀዝ ሙሉ ቁጥር መቀነስ

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች፡

- ከባለ ሁለት አሀዝ ሙሉ ቁጥር ባለ አንድ አሀዝ ሙሉ ቁጥር መቀነስ፡፡

ተግባር 6.2 የሚከተሉትን ቁጥሮች ቀንሱ፡፡

ሀ. 15 — 3 ሐ. 10 — 3

ለ. 8 — 4 መ. 17 — 8

የቁጥር መስመር በመጠቀም ከባለ ሁለት አሃዝ ቁጥርን ከባለ አንድ አሃዝ ቁጥር መቀነስ

ምሳሌ፡ ሀ 37 — 5

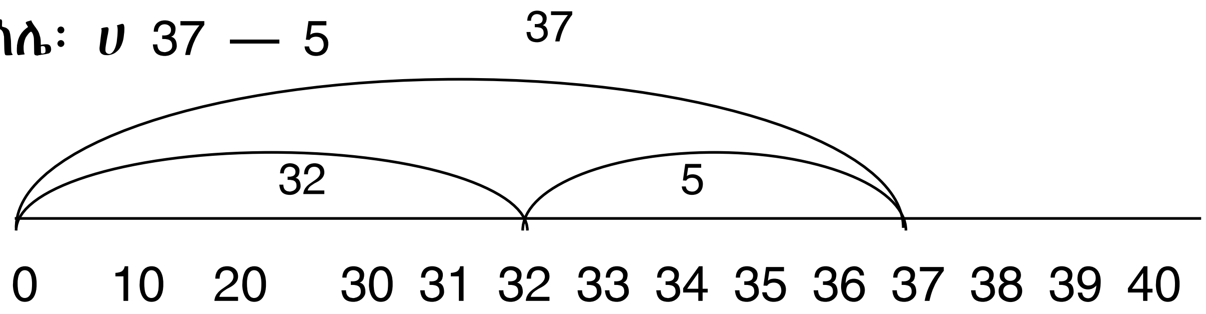

አስሮችንና አንዶችን በመጠቀም መቀነስ

ምሳሌ፡ ሀ. 36 - 4

36 - 4 ማለት 3 አስሮች እና 6 አንዶች - 4አንዶች

ከ 6 አንዶች 4 አንዶች ሲቀነስ = 2 አንዶች

3 አስሮች እና 2 አንዶች = 32

ስለዚህ 36 - 4 = 32

አስተዉሉ፡

የቤት ዋጋቸዉን በመጠቀም ቁጥሮችን ቁልቁል መቀነስ ይቻላል፡ ፡ ማለትም አንድን ቤት ከአንድ ቤት፣አስር ቤትን ከአስር ቤት መቀነስ

ምሳሌ ሀ. 35
-3
―――
32

ወይም

	10 ቤት	1 ቤት
35 - 3	3	5
		3
	3	2
	= 32	

ለ. 45
-2
―――
=43

ወይም

	10 ቤት	1 ቤት
45 - 2	4	5
		2
	4	3
	= 43	

መልመጃ 6.2

1. የሚከተሉትን ቁጥሮች ቀንሱ፡፡

ሀ. 35 - 3 መ. 85 - 5

ለ. 25 - 4 ሠ. 69 - 4

ሐ. 48 - 1 ረ. 48 - 5

2. በምሳሌዉ መሰረት በዶ ቦታዉን ሙሉ፡፡

ሀ. 45 - 3 = 42 መ. 75 - __= 71

ለ. 56 -__ = 53 ሠ. 95 - 5 = ___

ሐ. __ - 7 = 62 ረ. 23 - --- = 21

3. በምሳሌዉ መሰረት አዛምዱ፡፡

ሀ. 46 - 3	72
ለ. 46 - 2	44
ሐ. 54 - 3	51
መ. 78 - 4	43
ሠ. 79 - 7	74

6.3 ባለ ሁለት አሀዝ ሙሉ ቁጥሮችን መደመር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች፡

- ባለ ሁለት አሀዝ ቁጥርን መደመር።

ተግባር 6.3 የሚከተሉትን ቁጥሮች ደምሩ።

ሀ. 34 + 5 ሐ. 85 + 4

ለ. 25 + 3 መ. 63 + 5

አስሮችንና አንዶችን በመጠቀም መደመር

ምሳሌ፡ ሀ. 37 + 19

37+19 ማለት 3አስሮች እና 7አንዶች + 1አስሮች እና 9 አንዶች

7 አንዶች እና 9 አንዶች = 16 አንዶች

16 = አንድ አስር እና 6 አንዶች

አስሮችን ከአስሮች፣ አንዶችን ከአንዶች መቀላቀል

3 አስሮች፣ 1 አሰር እና 1 አስር = 5 አስሮች

እንደሁም 6 አንዶች

5 አስሮች +6 አንዶች = <u>56</u>

ስለዚህ 37 + 19 = <u>56</u>

በምስል ሲገለፅ

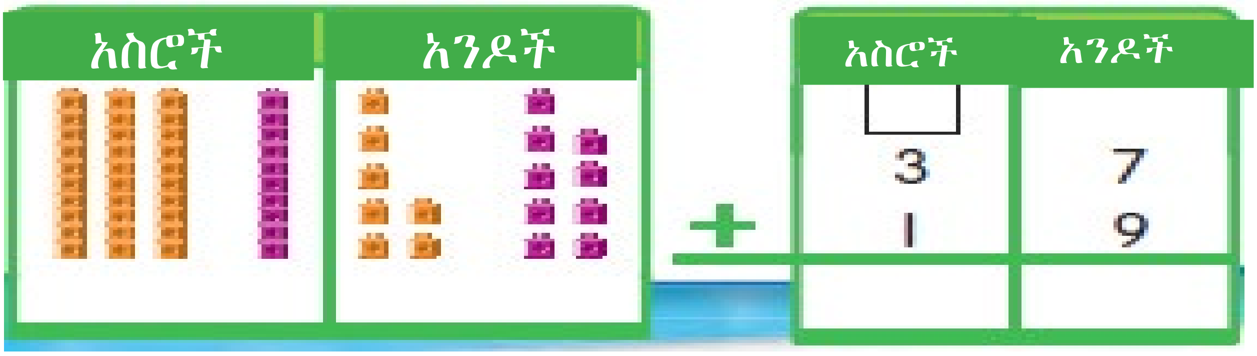

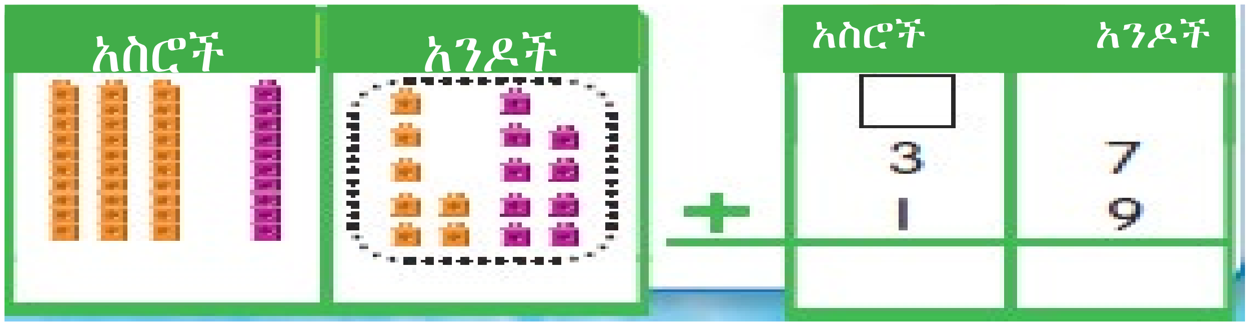

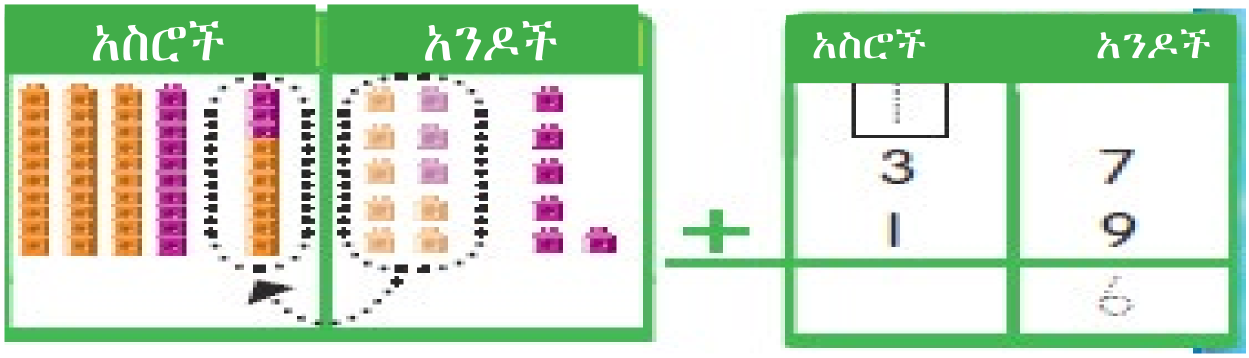

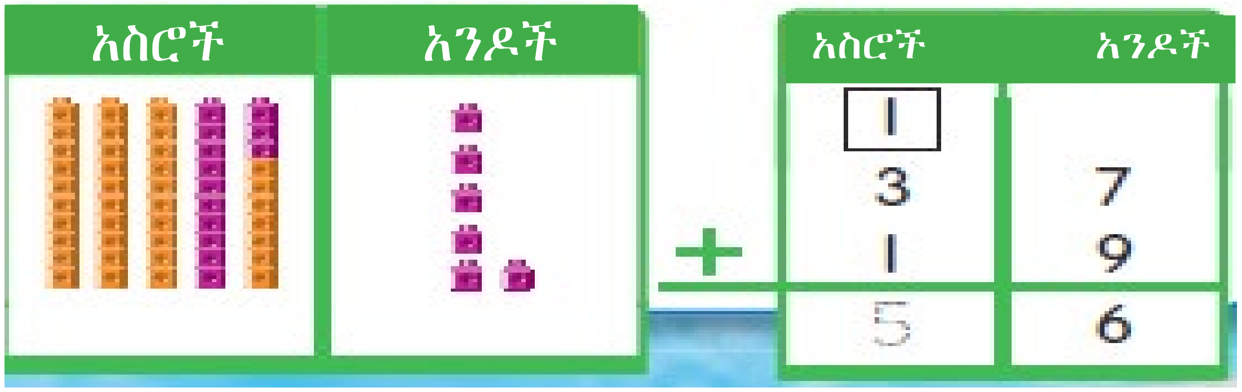

አስተዉሉ

የቤት ዋጋቸዉን በመጠቀም ቁጥሮችን ቁልቁል መደመር ይቻላል።

ማለትም አንድን ቤት ከአንድ ቤት፣ አስር ቤትን ከአስር ቤት መደመር

ምሳሌ ሀ.

$$\begin{array}{r} 35 \\ +13 \\ \hline 48 \end{array}$$

ወይም

	10 ቤት	1 ቤት
	3	5
35 + 13	1	3
	4	8
	= 48	

ለ. 47
+32
79

ወይም

	10 ቤት	1 ቤት
47 + 32	4	7
	3	2
	7	9
	= 79	

መልመጃ 6.3

1. የሚከተሉትን ቁጥሮች ደምሩ።

ሀ. 35 + 43

ለ. 25 + 33

ሐ. 48 +21

መ. 53 + 32

ሠ. 85 + 14

ረ. 63+24

ሰ. 42+35

ሸ. 48 + 31

2. በምሳሌዉ መሰረት በዶ ቦታዉን ሙሉ።

ሀ. 45 + 13 = 58

ለ. 56 + ---- = 77

ሐ. --- + 17 = 68

መ. 75 + -- = 89

ሠ. 82 + 17 = ----

ረ. 23 + --- = 54

3. በምሳሌዉ መሰረት አዛምዱ።

ሀ. 41 + 13	68
ለ. 46 + 22	95
ሐ. 54 + 25	79
መ. 73 + 24	54
ሠ. 73 + 26	97
ረ. 83 + 12	99

6.4. ባለ ሁለት አሃዝ ሙሉ ቁጥሮችን መቀነስ

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች፡

- ባለ ሁለት አሀዝ ሙሉ ቁጥርን መቀነስ፡፡

ተግባር 6.4 የሚከተሉትን ቁጥሮች ቀንሱ፡፡

ሀ. 35 - 3 　　　　ሐ. 85 - 5

ለ. 25 - 4 　　　　መ. 69 - 4

አስሮችንና አንዶችን በመጠቀም መቀነስ

ምሳሌ፡ ሀ. 37 - 15

37 - 15 ማለት 3 አስሮች እና 7 አንዶች - 1 አስሮች እና 5 አንዶች

7 አንዶች - 5 አንዶች = 2 አንዶች

አስሮችን ከአስሮች፣ አንዶችን ከአንዶች መቀናነስ

3 አስሮች - 1 አሰር = 2 አስሮች

2 አስሮች +2 አንዶች = 22

ስለዚህ ሀ. 37 - 15 = 22

ለ. 38 — 20

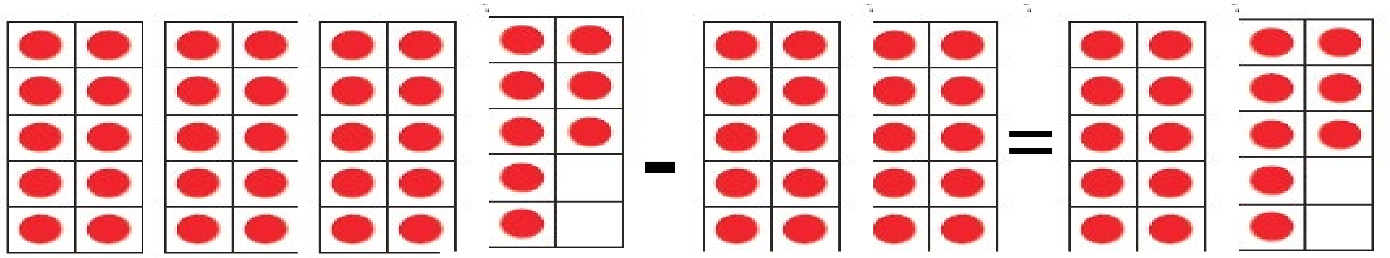

ሐ. 86 - 13

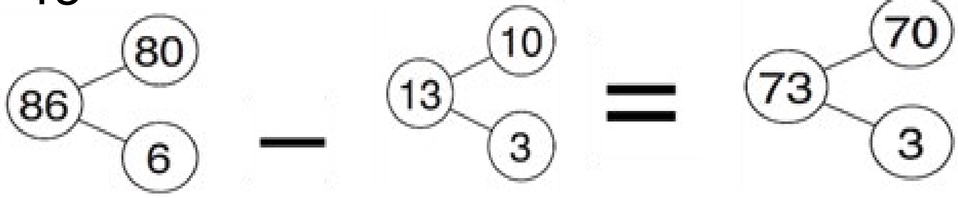

አስተዉሉ

የቤት ዋጋቸዉን በመጠቀም ቁጥሮችን ቁልቁል መቀነስ ይቻላል፡ ፡ ማለትም አንድን ቤት ከአንድ ቤት፣ አስር ቤትን ከአስር ቤት መቀነስ

ምሳሌ ሀ. 35
-13
=22 ወይም

	10 ቤት	1 ቤት
35 — 13	3	5
	1	3
	2	2
	= 22	

ለ. 45
-32
=13 ወይም

	10 ቤት	1 ቤት
45 - 32	4	5
	3	2
	1	5
	= 13	

መልመጃ 6.4

1. የሚከተሉትን ቁጥሮች ቀንሱ፡፡

ሀ. 45 - 43
ለ. 55 - 33
ሐ. 48 - 2 1
መ. 53 - 32
ሠ. 85 - 14
ረ. 66 - 24
ሰ. 42 - 31
ሽ. 48 — 31

2. በምሳሌዉ መሰረት በዶ ቦታዉን ሙሉ፡፡

ሀ. 45 - 13 = 32
ለ. 56 - ---- = 41
ሐ. --- 17 = 52
መ. 75 -- = 51
ሠ. 99 - 15 = ----
ረ. 86 --- = 63

3. በምሳሌዉ መሰረት አዛምዱ።

ሀ. 48 - 13	81
ለ. 46 - 12	62
ሐ. 54 - 11	52
መ. 93 - 41	35
ሠ. 76 - 14	43
ረ. 93 - 12	34

6.5 እስከ 100 ባሉ ሙሉ ቁጥሮችን በመደመርና በመቀነስ የቃላት ፕሮብሌሞችን መስራት

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃቶች፡

- እስከ 100 ያሉ ሙሉ ቁጥሮችን በመደመርና በመቀነስ የቃላት መልመጃዎችን መፍታት

ተግባር 6.5 17 ከረሚላዎች አሉኝ፡

፡ 6 ለጓደኞቼ ብሰጥ የሚቀረኝ ስንት ነዉ?

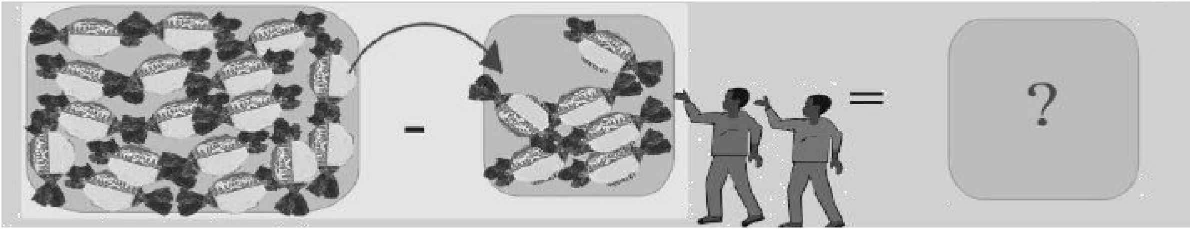

ምሳሌ፡ 12 ወፎች ዛፍ ላይ ነበሩ፡፡ሌሎች አምስት ወፎች ተጨመሩባቸዉ፡፡ አጠቃላይ ዛፍ ለይ ያሉ ወፎች ስንት ናቸዉ?

12 + 5

= 17

መልመጃ 6.5

1. ተማሪ ካሌብ 38 ብዮች አሉት፡፡ አምስት ብይ ለወንድሙ ሰጠ፡፡ ካሌብ ስንት ብዮች ይቀሩታል?
2. በባስ ዉሰጥ 76 ሰዎች ነበሩ፡፡ መንገድ ላይ 11 ሰዎች ወረዱ፡፡ ስንት ሰዎች ባስ ዉስጥ ይቀራሉ?
3. ለይላ 30 ችግኞችን ተከለች፡፡ ዳዊት ደገሞ 8 ችግኞችን ተከለ፡፡ ሁለቱም አጠቃላይ ስንት ችግኞች ተከሉ?
4. በአንድ ክፍል ዉስጥ 35 ወንድ እና 14 ሴት ተማሪዎች አሉ፡፡ አጠቃላይ ክፍል ዉስጥ ስንት ተማሪዎች አሉ?

የምዕራፍ 6 ማጠቃለያ

❖ ቁጥሮችን ለመቀነስ እና ለመደመር የምንጠቀማቸዉ ዘዴዎች፡

✓ የቁጥር መስመር በመጠቀም

✓ አስሮች እና አንዶችን በመለያየት

✓ የቁጥሮች ቤት ዋጋ በመጠቀም

የምዕራፍ 6 ማጠቃለያ መልመጃ

1. የሚከተሉትን ቁጥሮች ደምሩ፡፡

ሀ. 35 + 13	ሠ. 85 + 14
ለ. 25 + 33	ረ. 63+24
ሐ. 8 +21	ሰ. 42+35
መ. 53 + 12	ሽ. 48 + 31

2. ባዶ ቦታዉን ሙሉ፡፡

ሀ. 45 + 13 = __	መ. 75 + __ = 89
ለ. 56 + __ = 77	ሠ. 92 + 5 = __
ሐ. --- + 7 = 58	ረ. 23 + __ = 54

3. በምሳሌዉ መሰረት አዛምዱ፡፡

ሀ. 41 + 13	28
ለ. 6 + 22	21
ሐ. 54 - 20	34
መ. 73 - 22	54
ሠ. 3 + 26	51
ረ. 23 - 2	29

4. የሚከተሉትን ቁጥሮች ቀንሱ::

ሀ. 35 - 3	ሠ. 85 - 5
ለ. 25 - 4	ረ. 69 - 4
ሐ. 48 - 17	ሰ. 48 - 25
መ. 53 - 22	ሸ. 95 - 22

5. ባዶ ቦታዉን ሙሉ::

ሀ. 45 - 3 = __	መ. 75 - __ = 71
ለ. 56 - __ = 53	ሠ. 95 - 15 = ----
ሐ. __- 27 = 62	ሰ. 23 - __ = 21

6. በ2011 ዓ.ም በልደታ ክፍለ ከተማ 22 ሰዎች በትራፊክ አደጋ ሞቱ:: በኮልፌ ክፍለ ከተማ 65 ሰዎች ሞቱ:: አጠቃላይ ስንት ሰዎች ሞቱ?

7. የኤች አይ ቪ ቫይረስ ምርመራ ከተደረገላቸዉ 86 ሰዎች ዉስጥ ቫይረሱ የተገኘባቸዉ 13 ሰዎች ናቸዉ:: በቫይረሱ ያልተያዙ ሰዎች ስንት ናቸዉ?

ምዕራፍ ሰባት

የተለመዱ ቅርጾች

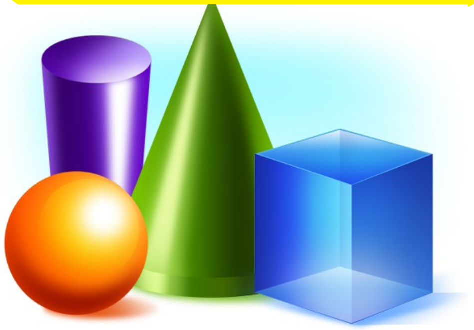

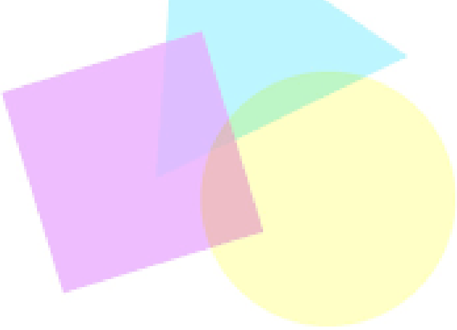

የመማር ዉጤቶች፣ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ በኋላ፣

- ርዝመትና ወርድ ያላቸዉን ምስሎች በስማቸዉ ትለያላችሁ።
- እንደ ግማሽ ክብ፣ዳይመንድ፣ሞላላ፣ባለአምስት ጎን እና ባለስድስት ጎን በማለት ትለያላችሁ።
- የቅርጾችን ባህሪያት በራሳቸዉ ቃላት ትገልጻላችሁ።

መግቢያ፡

ቅርጽ አስፈላጊ ከሆኑት የሂሳብ ክፍል ዉስጥ አንዱ ነዉ።በየዕለቱ ከምናስተዉለዉ የደብተራችን ፣ የሰሌዳ ፣ የመማሪያ ክፍል፣ ቤታችሁ ወለልና ኮርኒስ ቅርጾች ናቸዉ። ስለሆነም በዚህ ምእራፍ ዉስጥ ስለነዚህ ቅረጾች ስምና ባህሪይ ትማራላችሁ።

7.1 ርዝመትና ወርድ ያላቸዉን ምስሎች በስማቸዉ መለየት

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት

- ርዝመትና ወርድ ያላቸዉን ምስሎች በስማቸዉ መለየት።

ተግባር 7.1 የሚከተሉትን ምስሎች በመጠቀም ጥያቄዎቹን ተወያዩባቸዉ።

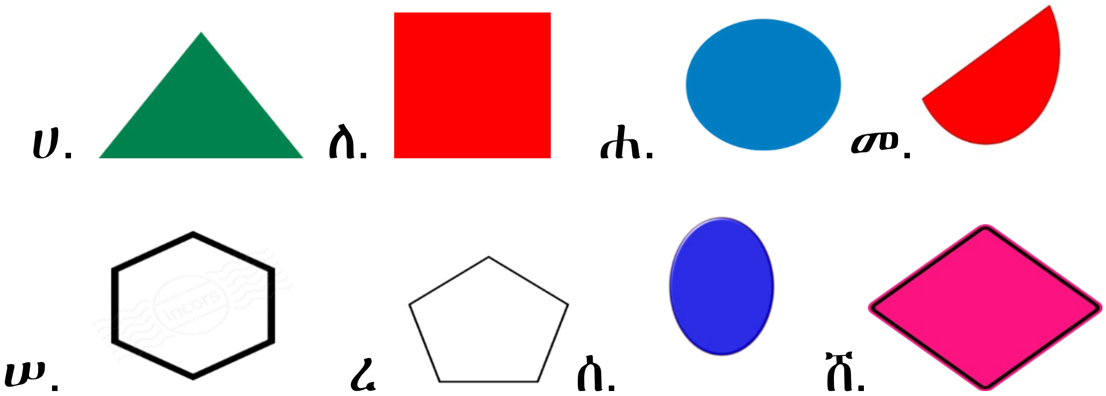

ሀ. የመማሪያ ሰሌዳችሁ ቅርጽ ከየትኛዉ ምስል ጋር ይመሳሰላል

ለ. የሂሳብ መፅሀፋችሁ ቅርጽ ከየትኛዉ ምስል ጋር ይመሳሰላል

ሐ. በመኖሪያ ቤታችሁ አካባቢ ከነዚህ ምስሎች ጋር የሚመሳሰሉ ነገሮች ካሉ ዘርዝሩ።

አስተዉሉ፤

በምስል ሀ ላይ ያለዉ ጎነ ሶስት ይባላል።

ምስል ለ ላይ ያለዉ ጎነ አራት ይባላል።

ምስል ሐ ላይ ያለዉ ክብ ይባላል።

ምስል መ ላይ ያለዉ ግማሽ ክብ ይባላል።

ምስል ሠ ላይ ያለዉ ጎነ ስድስት ይባላል።

ምስል ረ ላይ ያለዉ ጎነ አምስት ይባላል።

ምስል ሰ ላይ ያለዉ ሞላላ ይባላል።

ምስል ሸ ላይ ያለዉ ዳይመንድ ይባላል፡

መልመጃ 7.1 በምሳሌዉ መሰረት ቅርጾችን ከስማቸዉ ጋር አዘምዱ።

ዳይመንድ

ጎነሶስት

ክብ

ግማሽ ክብ

ጎነ አምስት

ሞላላ

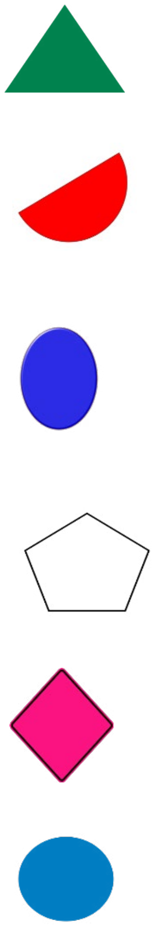

7.2 ርዝመትና ወርድ ያላቸዉን ምስሎች መሳል

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት:

- ርዝመትና ወርድ ያላቸዉን ምስሎች መሳል።

ተግባር:1. በደብተራችሁ ላይ ጎነ ሶስት እና ጎን አራት ምስሎችን ስላችሁ አሳዩ።

2.የሚከተሉትን ነጠብጣቦች በመጠቀም ምስሎችን አድምቃችሁ ሳሉ።

ሀ. 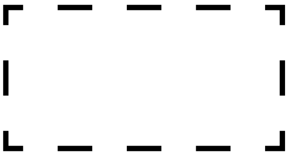

ለ. 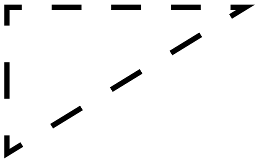

ሐ. 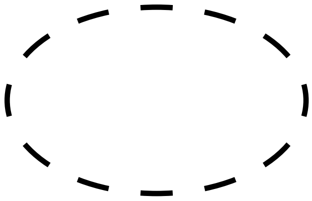

መ. 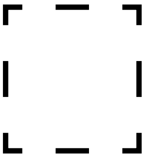

7.3. የጂኦሜትሪ ምስሎችን መለየት

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- መለያና ጎን በመጠቀም ቅርጾችን መግለጽ፡፡
- የቅርጾችን ባህሪያት በራሳቸዉ ቃላት መግለጽ፡፡

ተግባር፡ ጎነ ሶስትና ጎነ አራት ስንት ስንት ጎኖች አላቸዉ፡፡

አስተዉሉ

ሁለት የተለያዩ ጎኖች የሚገናኙበት ነጥብ መገናኛ ይባላል፡፡

ሁለት የተለያዩ ጎኖች በመገናኘት አንግል ይመሰርታሉ፡፡

ጎን ያላቸዉ ቀርጾች

ጎነ ሶስት 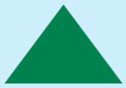

ጎነ አራት

ጎነ አምስት 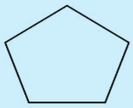

ጎነ ስድስት 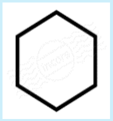

ግማሽ ክብ

ዳይመንድ

ጎን የሌላቸዉ ቅርጾች

ክብ

ሞላላ

ምሳሌ፡

ሀ.

3 ጎኖች

3 መገናኛዎች

3 አንግሎች

ለ.

6 ጎኖች

6 መገናኛዎች

6 አንግሎች

መልመጃ 7.2

በምሳሌዉ መሰረት በሚከተለዉ ሰንጠረዥ ዉስጥ ላሉት ቅርጾች የጎን ብዛት እና መለያ ብዛት ፃፉ፡፡

ቅርጾች	የጎን ብዛት	የመገናኛ ብዛት	የአንግል ብዛት
	1	የለዉም	የለዉም
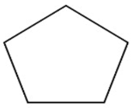			

የምዕራፍ 7 ማጠቃለያ

ሶስት ጎኖች ያለዉ ምስል ጎነ ሶስት ይባላል።

አራት ጎኖች ያለዉ ምስል ጎነ አራት ይባላል።

አምስት ጎኖች ያለዉ ምስል ጎነ አምስት ይባላል።

ስድስት ጎኖች ያለዉ ምስል ጎነ ስድሰት ይባላል።

ሁለት የተለያዩ ጎኖች የሚገናኙበት ነጥብ መገናኛ ይባላል።

ሁለት በተለያዩ ጎኖች የጋራ መነሻ መካከል ለይ አንግል ይመሰረታል።

የምዕራፍ 7 ማጠቃለያ መልመጃ

1. በምሳሌዉ መሰረት የምስሉን ስም ከጎን ብዛቱ ጋር አዛምዱ።

ሀ. ጎን አራት	3 ጎን
ለ. ጎነ ሶስት	6 ጎን
ሐ. ጎነ ስድሰት	4 ጎን
መ. ጎነ አምስት	5 ጎን

2. በምሳሌዉ መሰረት የሚከተሉትን ሰንጠረዥ ሙሉ።

የጎን ብዛት	ስም	የመገናኛ ብዛት	ቅርጽ
ሶስት ጎን	ጎነ ሶስት	3	
አራት ጎን			
አምስት ጎን			
ስድስት ጎን			

የሚከተሉትን ምስሎች ጎን ያላቸዉ እና የሌላቸዉ በማለት ለዩ።

ሀ. ለ. ሐ. መ. ሠ 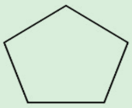

3. የሚከተሉትን ምስሎች ነጠብጣቡን በመጠቀም አድምቃችሁ አሳዩ።

ሀ. 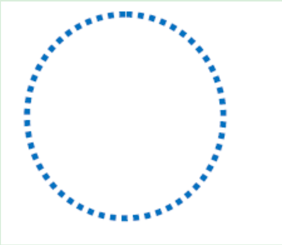 ለ. 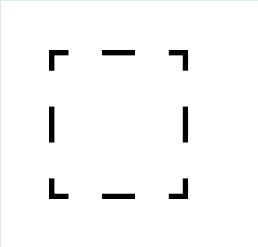 ሐ. 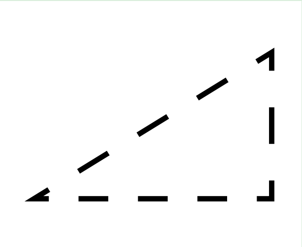

ምዕራፍ ስምንት

ንድፎች

1 1

2 2 2

3 3 3 3

የመማር ዉጤቶች፡ ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ ትምህርት በኋላ፡

- ተደጋጋሚ ንድፎችን ትገነዘባላችሁ፡፡
- ተደጋጋሚ ንድፎችን ትሠራላችሁ፡፡

መግቢያ፡

ከዚህ በፊት በምዕራፍ ሁለት ወደ ፊት ወይም ወደኋላ በ2፣በ2 እና በ3፣በ3 እዘለሉ መቁጠር ወይም መፃፍን ተምራችኋል፡፡ በዚህ ምዕራፍ ደገሞ ንድፍ በሚለዉ ርዕስ ስር በቁጥር ፣በምስል እና በቀለም ድግግሞሽን ወይም ቅደም ተከተል ትማራላችሁ፡፡

8.1 ንድፎችን መገልበጥ

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

. ከሁለት በላይ ያላቸዉን ንድፎች መገልበጥ፡፡

ተግባር 8.1

1. እስከ 20 ያሉ ቁጥሮችን በ2 እና በ3 በመዝለል ቁጠሩ፡፡

2.የሚከተሉትን ምስሎች ስንት ስንት ጊዜ እንደተደጋገሙ ጻፉ፡፡

ሀ. ለ. ሐ.

3. የሚከተሉትን ምስሎች በደብተራችሁ በመገልበጥ በተለያየ ቀለም አደምቋቸዉ፡፡

ሀ. 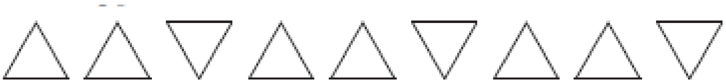

ለ. 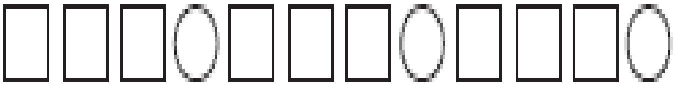

ሐ. 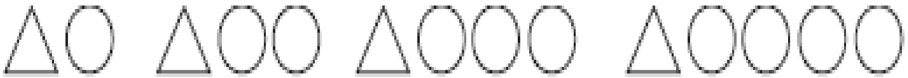

አስተዉሉ

ንድፍ ማለት የቁጥሮች እና የምስሎች አገባብ፣ መደራጀት ቅደም ተከተል ወይም ድግግሞሽን ሊያሳይ የሚችል ፅንሰ ሀሳብ ነዉ፡፡

መልመጃ 8.1

የሚከተሉትን ምስሎች ነጠብጣቡን በመጠቀም አድምቃችሁ አሳዩ፡፡

ሀ. 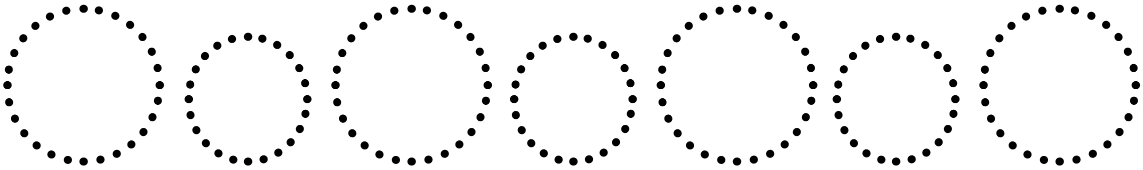

ለ. 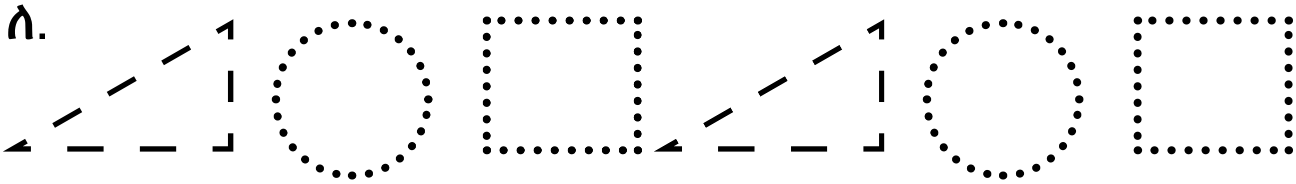

ሐ. 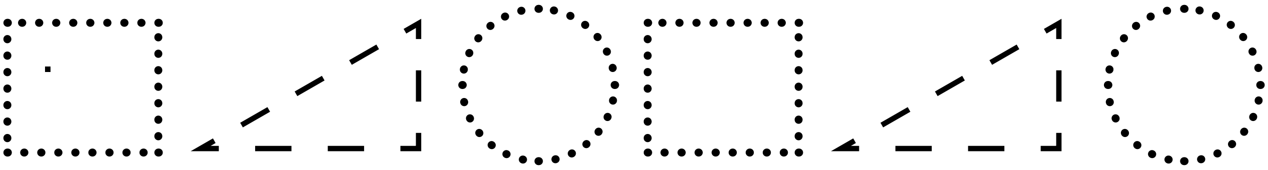

8.2 ንድፎችን ማስቀጠል

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- ንድፎችን ማስቀጠል።

ተግባር 8.2 የሚከተሉተን ባዶ ቦታ ሙሉ።

ሀ. 2 ፣ 4 ፣ 6 ፣ ----፣ 10

ለ. 20 ፣ 17 ፣ 14 ፣ ---- ፣ 8

ሐ. □△○⬡□△○⬡□△○⬡___

መልመጃ 8.2 በባዶ ቦታዉ የጎደለዉን ሙሉ።

ሀ. 1 ፣ 0 ፣ 1 ፣ 0 ፣ 1 ፣ 0 ፣ 1 ፣ 0 ፣___፣ ___

ለ. _____፣ _____ ፣_____

ሐ. 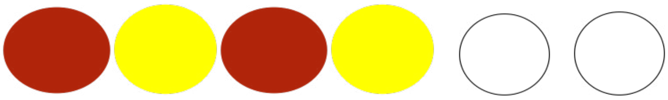

መ 3 ፣ 6 ፣9 ፣___ ፣ ___

ሠ. _____፣ _____ ፣_____

ረ. 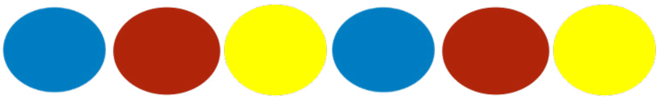 _____፣ _____ ፣_____

8.3 ተደጋጋሚ ንድፎችን መፍጠር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- ተደጋጋሚ ንድፎችን መፍጠር፡፡

ተግባር 8.3 ሀ. እስከ 100 ያሉ ሙሉ ቁጥሮችን በ10 በ10 በመዝለል ፃፉ፡፡

ለ. እስከ 20 ያሉ ሙሉ ቁጥሮችን በ3 በ3 በመዝለል ፃፉ፡፡

የሚከተሉትን ንድፎች ተመልከቱ፡፡

ሀ. 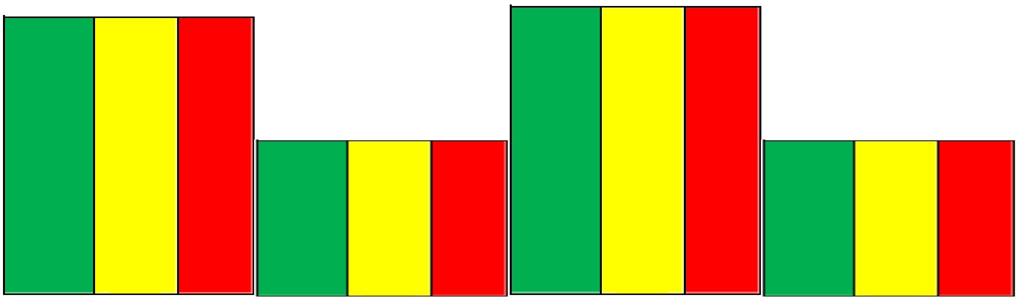

ለ. 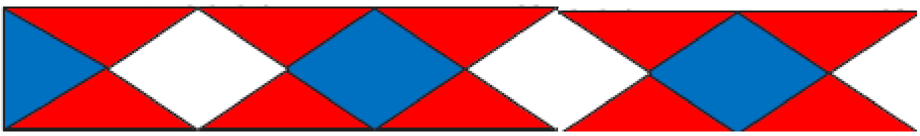

መልመጃ 8.3

ከላይ የተሰጡትን ምስሎች መሰረት በማደረግ በአካባቢያችሁ የሚገኙ ምሰሎችን ደጋግማችሁ በመሳል የተለያየ ቀለም ቀቡ፡፡

የምዕራፍ 8 ማጠቃለያ

ንድፍ ማለት የቁጥሮች እና የምስሎች አገባብ፣ መደራጀት ቅደም ተከተል ወይም ድግግሞሽን ሊያሳይ የሚችል ፅንሰ ሀሳብ ነዉ።

የምዕራፍ 8 የማጠቃለያ መልመጃ

1. ባዶ ቦታዎችን በትክክለኛዉ ቁጥር ሙሉ።

   ሀ. 10 . 20 ፣ 30 ፣ ---- ፣ ----

   ለ. 3 ፣ ፣6 ፣ 9 ፣ ----- ፣ ----

   ሐ. 18 ፣ 16 ፣ ----- ፣ ----- ፣ -----

2. በሚከተሉት ምስሎች ቀጥሎ ባሉት ባዶ ቦታዎች መቀባት ያለባቸዉን ቀለሞች ቀቡ።

ሀ. 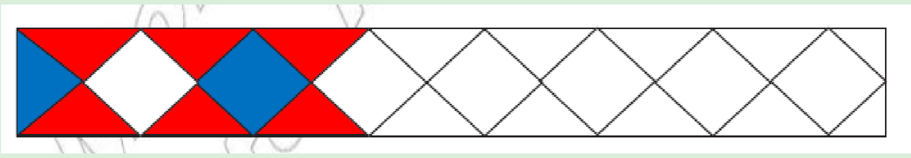

ለ. 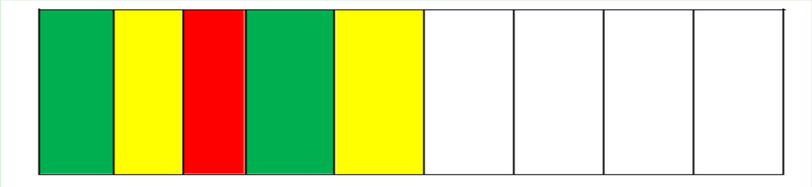

ሐ. 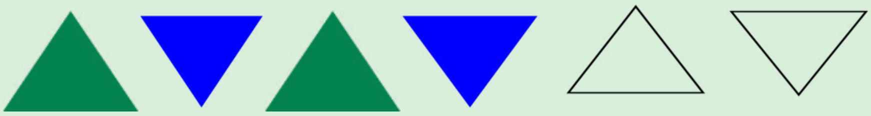

ምዕራፍ ዘጠኝ

ርዝመት፣ መጠነ ቁስ እና ይዘትን መለካት

የመማር ዉጤቶች፡ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ በኋላ፡

- ባህላዊ የመለኪያ ምድቦችን በመጠቀም ርዝመትን፣መጠነ ቁስና ይዘትን ትለካላችሁ።
- የቁሶችን ርዝመታቸዉ፣መጠነ ቁሳቸዉንና ይዘታቸዉን መሰረት በማድረግ ታወዳድራላችሁ።

መግቢያ፡

በዚህ ምዕራፍ ስር በዕለት ተዕለት ኑሮአችሁ ዉስጥ ስትጠቀሙባቸዉ የነበሩትን ባህላዊ የርዝመት ፣ መጠነ ቁስ እና የይዘት መለኪያ መሳሪያዎች ዉስጥ ጥቂቶቹን ትማራላችሁ።

9.1 ባህላዊ የኢትዮጵያ መለኪያዎችን በመጠቀም ርዝመትን መለካት

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

ርዝመትን በኢትዮጵያ ባህላዊ መለኪያዎች መለካትና በሳንቲ ሜትር እና በሜትር መለካት

የቡድን ስራ፡

1. የሂሳብ ደብተራችሁንና ሂሳብ መፅሀፋችሁን በስንዝራችሁ ለኩ፡፡
2. ባህላዊ የርዝመት መለኪያ የሆኑትን ከቤተሰቦቻችሁ በመጠየቅ ከክፍል ጓደኞቻችሁ ጋር ተወያዩበት፡

አስተዉሉ፡

ባህላዊ የርዝመት መለኪያ ከሚባሉት ዉስጥ ጥቂቶቹ የሚከተሉት ናቸዉ፡፡

1. ስንዝር
2. ክንድ
3. እርምጃ
4. ጫማ
5. ገመድ

በተጨማሪም እርዘመትን ሜትርና ሳንቲ ሜትር በመጠቀም መለካት ይቻላል፡፡

በሜትርና በሳንቲ ሜትር ለመለካት ሜትርና ማስመሪያ እንጠቀማለን፡፡

ሜትር

ማስመሪያ

የቡድን ስራ፡

1. የሂሳብ መፅሀፋችሁን በማስመሪያ ለኩ፡፡
2. የመማሪያ ክፍላችሁን እና የመጫዎቻ መዳችሁን ሜትር በመጠቀም ለኩ፡፡

ተመሳሳይ መደብ ያላቸዉን እርዝመቶችን መደመርና መቀነስ

ምሳሌ፡ ሀ. 2ሜትር + 3ሜትር = 5ሜትር

ለ. 25ሳንቲ ሜትር + 32ሳንቲ ሜትር = 57 ሳንቲ ሜትር

ሐ. 26ሜትር - 12ሜትር = 4ሜትር

መ. 28 ሳንቲ ሜትር - 12 ሳንቲ ሜትር = 16ሳንቲሜትር

መልመጃ 9.1

1. በምሰሌዉ መሰረት የሚከተሉትን የርዝመት መለኪያ ከትክክለኛ ስማቸዉ ጋር አዛምዱ፡፡

ሀ. እርምጃ

ለ. ክንድ

ሐ. ስንዝር

ሠ ሜትር

ረ. ማስመሪያ

ሰ. ገመድ

2. የሚከተሉትን ርዝመቶች አስሉ፡፡

ሀ. 32 ሜትር + 23ሜትር ሐ. 76ሜትር - 42ሜትር

ለ. 35ሳንቲ ሜትር + 32ሳንቲ ሜትር

መ. 28 ሳንቲ ሜትር - 12 ሳንቲ ሜትር

3. የተቀመጣችሁበትን ዴስክ በክንዳችሁ ለኩ፡፡ ስንት ክንድ ሆነ?

4. አስኪብርቶአችሁን በስንዝራችሁ ለኩ፡፡ ስንት ስንዝር ሆነ?

9.2 ርዝመትን ማወዳደር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- የተለያዩ ርዝመቶችን ማወዳደር፡፡

ተግባር፡

1. ከአምስቱ የእጃችሁ ጣቶች መካከል

ሀ. ረጅሙ የትኛዉ ነዉ?

ለ. እጭሩ የትኛዉ ነዉ?

2. ከሂሳብ መፅሃፋችሁ እና ከአማርኛ መጥሃፋችሁ የቱ ይረዝማል?

ተመሳሳይ መደብ ያላቸዉን እርዝመቶችን ማወዳደር

ምሳሌ፡

ሀ. 2ሜትር < 8ሜትር

ለ. 58ሜትር = 58ሜትር

ሐ. 25ሜተር > 4ሜትር

መ. 56ሳንቲ ሜተር < 96ሳንቲሜትር

መልመጃ 9.2

1.ከሚከተሉትን ምስሎች ረጅም ወይም አጭር በማለት ለዩ።

ሀ.

ለ.

ሀ.

ለ.

ሀ.

ለ.

2.የሚከተሉትን እርዝመቶች አወዳድሩ።

ሀ. 9ሜትር ---- 19ሜትር   ለ. 98ሜትር ---- 58ሜትር

ሐ. 35ሜተር ---- 35ሜትር

መ. 96ሳንቲ ሜተር -------- 86ሳንቲ ሜትር

9.3 የኢትዮጲያ ባህላዊ መለኪያዎችን በመጠቀም መጠነ ቁስን መለካት

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

መጠነቁስን በኢትዮጵያ ባህላዊ መለኪያዎች መለካት እና በኪሎግራም እና በግራም መለካት።

የቡድን ስራ፡

1. አንድ ጆንያ ጤፍ ስንት ጆክ ይሆናል?
2. ባህላዊ የመጠነ ቁስ መለኪያ የሆኑትን ቤተሰቦቻችሁን በመጠየቅ ክፍል ዉስጥ ከጓደኖቻችሁ ጋር ተወያዩባቸዉ።

አስተዉሉ፡

ባህላዊ የመጠነ ቁስ መለኪያ ከሚባሉት ጥቂቶቹ የሚከተሉት ናቸዉ።

1. ቁና
3. ጆንያ
2. ጆክ
4. ጣሳ

በተጨማሪም መጠነ ቁስን ኪሎ ግራምና በግራም በመጠቀም መለካት ይቻላል።ኪሎግራምና ግራምን ለመለካት ሚዛንን እንጠቀማለን።

ሚዛን ወይም

የቡድን ስራ፡

ሀ. ሂሳብ መፅሃፋችሁን በሚዛን ለኩ። ስንት ኪሎግራም ሆነ?

ለ. የጀሚላ እናት በተለያዩ ቀናቶች 2 ኪሎግራምና 5ኪሎገራም ስኳር ገዛች።የጀሚላ እናት አጠቃላይ ስንት ኪሎገራም ስኳር ገዛች?

ተመሳሳይ መደብ ያላቸዉን መጠነቁስን መደመርና መቀነስ

ምሳሌ ሀ. 2ኪሎግራም + 3ኪሎግራም = 5ኪሎግራም

ለ. 25ግራም + 32ግራም = 57ግራም

ሐ. 26ኪሎግራም - 12ኪሎግራም = 4ኪሎግራም

መልመጃ 9.3

1. በምሳሌዉ መሰረት የሚከተሉትን የመጠነ ቁስ መለኪያ ከትክክለኛ ስማቸዉ ጋር አዛምዱ፡፡

ሀ. ጆንያ

ለ. ቁና

ሐ. ጆክ

መ. ሚዛን

ሠ. ጣሳ

2. የሚከተሉትን መጠነ ቁሶች አስሉ፡፡

ሀ. 12 ኪሎግራም + 3 ኪሎግራም

ለ. 36 ኪሎግራም - 12 ኪሎግራም

ሐ. 45 ግራም + 32 ግራም

መ. 48 ግራም - 32 ግራም

9.4 መጠነቁስን ማወዳደር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- የተለያዩ መጠነቁሶችን ማወዳደር፡፡

የቡድን ስራ፡

1. ከሂሳብ መፅሃፋችሁ እና ከአማርኛ መፅሃፋችሁ የትኛዉ ነዉ የበለጠ መጠነ ቁስ ያለዉ ?
2. ከአንድ ኪሎግራም ስኳር እና ከሁለት ኪሎግራም ስኳር የትኛዉ ነዉ የበለጠ መጠነ ቁስ ያለዉ?

ተመሳሳይ መደብ ያላቸዉን መጠነቁስን ማወዳደር

ምሳሌ ሀ. 12ኪሎግራም > 3ኪሎግራም

ሐ. 12ኪሎግራም = 12ኪሎግራም

ለ. 25ግራም < 32ግራም

መ. 25ግራም > 15ግራም

መልመጃ 9.4

1. ከሚከተሉትን ምስሎች ከሀ እና ከለ የትኛዉ የበለጠ መጠነ ቁስ አለዉ፡፡

ሀ. ለ.

ሀ . ለ.

ሀ. ለ.

2. የሚከተሉትን መጠነ ቁሶች አወዳድሩ፡፡

ሀ. 42 ኪሎግራም ____ 33 ኪሎግራም

ለ. 92 ኪሎግራም ____ 92 ኪሎግራም

ሐ. 65 ግራም ____ 32 ግራም

9.5 የኢትዮጲያ ባህላዊ መለኪያዎችን በመጠቀም ይዘቶችን መለካት

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት

ይዘትን በኢትዮጵያ ባህላዊ መለኪዎች ኩባያ፣ ሲኒ እና በሊትርና በሚሊሊትር መለካት፡፡

የቡድን ስራ፡

1. ዉሃ በምን እንደሚለካ ቤተሰቦቻችሁን ጠይቁ፡፡
2. ባህላዊ የይዘት መለኪያ የሆኑትን ከቤተሰቦቻችሁ በመጠየቅ ከክፍል ጓደኞቻችሁ ገር ተዎያዩበት፡፡
3. አንድ ጀሪካን ዉሀ ስንት ብርጭቆ ይሆናል?

ባህላዊ የይዘት መለኪያ ከሚባሉት ጥቂቶቹ የሚከተሉት ናቸዉ፡፡

1. ኩባያ 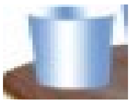

4. ጀሪካን

2. የዉሀ ብርጭቆ

5. ማሰሮ

3. ጆክ

በተጨማሪም ይዘትን በሊትርና በሚሊ ሊትር በመጠቀም መለካት ይቻላል፡፡

ሚሊ ሊትር ከሊትር ያንሳል።

ተመሳሳይ መድብ ያላቸዉን ይዘቶች መደመርና መቀነስ

ምሳሌ፡ ሀ. 12ሊትር + 3ሊትር = 15ሊትር

ለ. 36ሊትር - 12ሊትር = 24ሊትር

ሐ. 45ሚሊ ሊትር + 32ሚሊ ሊተር = 77 ሚሊ ሊትር

መልመጃ 9.5

1. በምሳሌዉ መሰረት የሚከተሉትን የይዘት መለኪያ ከትክክለኛ ስማቸዉ ጋር አዛምዱ።

ሀ. ኩባያ

ለ የዉሀ ብርጭቆ

ሐ. ጆክ

መ. የሻይ ብርጭቆ

ረ. ጀሪካን

2. የሚከተሉትን ይዘቶች አስሉ።

ሀ. 12ሊትር + 13ሊትር ሐ. 26ሊትር - 12ሊትር

ለ. 45ሚሊ ሊትር + 22ሚሊ ሊተር

9.6 ይዘትን ማወዳደር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- የተለያዩ ይዘቶችን ማወዳደር፡

ተግባር፡- 1. ከዉሀ መጠጫ እና ከቡና መጠጫ የቱ ይበልጣል?

2. በመኖሪያ ቤታችሁ ካሉት የፈሳሽ መያዣዎች ሁሉ ትልቁ ምን ተብሎ ይጠራል?

3. ከአንድ ሊትር ዉሀና ከአምስት ሊትር ዉሀ የቱ ይመልጣል?

ተመሳሳይ መድብ ያላቸዉን ይዘቶች ማወዳደር

ምሳሌ፡ ሀ. 12ሊትር < 3ሊትር

ለ. 36ሊትር = 36ሊትር

ሐ. 45ሚሊ ሊትር > 32ሚሊ ሊተር

መልመጃ 9.6

1. ከሚከተሉትን ምሰሎች የትኛዉ የበለጠ የይዘት መጠን ይይዛል?

ሀ.

ለ.

ሀ.

ለ.

ሀ.

ለ.

2. የሚከተሉትን ይዘቶች አወዳድሩ፡፡

ሀ. 22ሊትር ___ 13ሊትር

ለ. 35ሚሊ. ሊትር ___ 25ሚሊ. ሊተር

ሐ. 25ሚሊ. ሊትር ___ 32ሚሊ. ሊተር

መ. 26ሊትር ___ 26ሊትር

የምዕራፍ 9 ማጠቃለያ

- ባህላዊ የርዝመት መለኪያ ከሚባሉት ጥቂቶቹ፡

  ስንዝር ፣ ጫማ ፣ ክንድ ፣ገመድ እና እርምጃ

- ባህላዊ የመጠነ ቁስ መለኪያ ከሚባሉት ጥቂቶቹ፡

  ቁና ፣ ጀክ ፣ ጆንያ እና ጣሳ

- ባህላዊ የይዘት መለኪያ ከሚባሉት ጥቂቶቹ፡

1. ኩባያ
2. ጆክ
3. የዉሀ ብርጭቆ
4. የቡና መጠጫ ስኒ
5. ጀሪካን
6. ማሰሮ

የምዕራፍ 9 የማጠቃለያ መልመጃ

1. በምሳሌዉ መሰረት የሚከተሉትን ባህላዊ መለኪዎች ከተክክለኛ ስማቸዉ ጋር አዛምዱ፡፡

ሀ. ጀሪካን

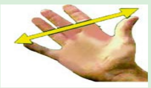

ለ. ኩባያ

መ. ክንድ

ሠ. ስንዝር

ረ. ጆንያ

2. የሚከተሉትን አስሉ ፡፡

ሀ. 32ሊትር - 11ሊትር ሐ. 35 ግራም + 22 ግራም

ለ.45 ሜትር + 22 ሜትር መ.35 ግራም - 12 ግራም

3. የሂሳብ መፅሃፋችሁ በስንዝራችሁ ሲለካ ቁመቱ ስንት ነዉ?

4. ከቡና መጠጫ ስኒ እና ከዉሀ መጠጫ ብርጭቆ የትኛዉ የበለጠ ዉሀ መያዝ ይችላል?

ምዕራፍ አስር

የኢትዮጵያ ገንዘብ

የመማር ዉጤቶች፣ ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ በኋላ፣

- የኢትዮጵያዉን ሳንቲሞችና የብር ኖቶችን ትገነዘባላችሁ::
- የኢትዮጵያን ብሮችና ሳንቲሞች ያላቸዉን ዝምድና ትረዳላችሁ::

መግቢያ፡

በዚህ ምዕራፍ ስለ ኢትዮጵያ ገንዘቦች ሁለት ዋና ዋና እዉቀቶችን ትማራላችሁ::እነሱም የመጀመሪያዉ ቁጥሮችን ለተጨባጭ አገልግሎት ማዋል፣ ሁለተኛዉ ደግሞ በአካባቢያችሁ አገልግሎት እየሰጠ ያለዉ የገንዘብ ምንነትና አጠቃቀም ትማራላችሁ::

የኢትዮጵያ ኖቶችና ሳንቲሞች

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- የኢትዪጵያን ሳንቲሞች እና ብሮች መገንዘብ።

የቡድን ስራ፡ የኢትዮጵያ የብር ኖቶች ስም ዘርዝሩ።

አስተዉሉ፡አሁን በአገልግሎት ላይ ያሉ የኢትዪጵያን ሳንቲሞች የሚከተሉት ናቸዉ።

ሁሉም ሳንቲሞች የፊትና የኋላ ምልክቶች አሏቸዉ።

አንድ ሳንቲም	አምስት ሳንቲም	አስር ሳንቲም	ሃያ አምስት ሳንቲም	አምሳ ሳንቲም	አንድ ብር ሳንቲም

አሁን በአገልግሎት ላይ ያሉ የኢትዪጵያን የብር ኖቶች የሚከተሉት ናቸዉ።

ሁሉም ብር ኖቶች የፊትና የኋላ ምልክቶች አሏቸዉ።

አምስት ብር	
አስር ብር	
አምሳ ብር	
መቶ ብር	
ሁለት መቶ ብር	

መልመጃ 10.1

1. ሰንጠረዡን በምሳሌዉ መሰረት ሙሉ

ሀ.

የተሰጡት ሳንቲሞች	በባለ 1 ሳንቲም ምንዛሬ	በባለ 5 ሳንቲም ምንዛሬ	በባለ 10 ሳንቲም ምንዛሬ	በባለ 25 ሳንቲም ምንዛሬ
50	50	10	5	2
25				
10				
5				

ለ.

የተሰጠዉ የብር ኖት	ምንዛሬ			
	በባለ 1 ብርኖት	በባለ 5 ብርኖት	በባለ 10 ብርኖት	በባለ 50 ብር ኖት
200	200	40	20	4
100				
50				
10				

የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ።

ሀ. አንድ ባለ 25 ሳንቲም በስንት በባለ 5 ሳንቲም የመነዘራል?

ለ. አንድ ባለ 1 ብር ሳንቲም በስንት በባለ 10 ሳንቲም ይመነዘራል?

ሐ. አንድ ባለ 50 ብር የብር ኖት በስንት በባለ 5 የብር ኖት ይመነዘራል?

መ. አንድ ባለ 200 ብር የብር ኖት በስንት በባለ 50 የብር ኖት ይመነዘራል?

10.2 የሳንቲሞችና የብር ኖቶች ዝምድና

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት�:

- በብርና በሳንቲሞች መካከል ያሉትን ዝምድናዎች መናገር።

የቡድን ስራ፡

1. ባለ 1 የብር ኖት በባለ ስንት የሃያ አምስት ሳንቲም ይመነዘራል?

2. ባለ 5 የብር ኖት በባለ ስንት የአምሳ ሳንቲም ይመነዘራል?

አስተዉሉ

የብር ኖቶች በሳንቲሞች ሊመነዘሩ ይችላሉ፡፡

ምሳሌ፡

ሀ.ባለ 1 የብር ሳንቲም በባለ 100 የአንድ ሳንቲም ይመነዘራል፡፡

ለ. ባለ 5 የብር ኖት በባለ 10 የአምሳ ሳንቲም ይመነዘራል፡፡

ሐ. ባለ 10 የብር ኖት በባለ 20 አምሳ ሳንቲም ይመነዘራል፡፡

መልመጃ 10.2

1. የሚከተለዉን ሰንጠረዥ ሙሉ፡፡

የብር ኖት	ባለ 10 ሳነቲም	ባለ 25 ሳንቲም	ባለ 50ሳንቲም	ባለ 1 ብር ሳንቲም
1				
5				
10				

ባለ 100 የብር ኖት ባለ ስንት በባለ 50 ብር ይመነዘራል

10.3 በጊዜ የተሰጡ የቃላት ፕሮብሌሞችን መፍታት

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- የቃላት ፕሮብሌሞችን መስራት፡፡

የቡድን ስራ፡

የሳንቲምና የብር ኖት ሞደሎችን ከወረቀት ወይም ከሌላ በአካባቢያችሁ ከሚገኙ ቁሶች ስሩ፡፡

አሰተዉሉ

የብር ኖትና ሳነቲሞችን ምከኒት በማድረግ የተለያዩ የቃላት ፕሮብሌሞች መስራት ይቻላል፡፡

ምሳሌ፡ሀ. ባለ 1 የብር ሳነቲም በባለ 100 የአንድ ሳንቲም ይመነዘራል፡፡

ለ. ባለ 5 የብር ኖት በባለ 10 የአምሳ ሳንቲም ይመነዘራል፡፡

ሐ. ባለ 10 የብር ኖት በባለ 20 አምሳ ሳንቲም ይመነዘራል፡፡

ምዕራፍ 10 ማጠቃለያ

- የኢትዮጵያ ሳንቲሞች:
    - ባለ አንድ ሳንቲም
    - ባለ አምስት ሳንቲም
    - ባለአስር ሳንቲም
    - ባለ ሃያ አምስት ሳንቲም
    - ባለ አምሳ ሳንቲም
    - ባለ አንድ ብር ሳንቲም
- የኢትዮጵያ የብር ኖቶች:
    - ባለ አምስት ብር ኖት
    - ባለ አስር ብር ኖት
    - ባለ አምሳ ብር ኖት
    - ባለ መቶ ብር ኖት
    - ባለ ሁለት መቶ ብር ኖት
- ሁሉም ሰንቲሞችና የብር ኖቶች የፊትና የኋላ ምልክቶች አሏቸዉ፡፡
- የብር ኖቶች በሳንቲሞች ሊመነዘሩ ይችላሉ፡፡

የምዕራፍ 10 ማጠቃለያ መልመጃ

1. በምሳሌዉ መሰረት የሚከተሉትን የብር ኖትችና ሳንቲሞች ከትክክለኛ ምሳላቸዉ ጋር አዛምዱ።

ሀ. 5 ብር

ለ. 50 ብር

ሐ. ሁለት መቶ ብር

መ. 50 ሳንቲም

ሠ. የአንድ ብር ሳንቲም

ረ. 10 ሳንቲም

ሰ. 100 ብር

2. አንድ ባለ 50 ሳንቲም በስንት በባለ 10 ሳንቲም የመነዘራል?

3. አንድ ባለ 100 ብር ኖት በስንት በባለ 10 ብር ኖት ይመነዘራል?

4. አንድ ባለ 200 ብር የብር ኖት በስንት በባለ 10 የብር ኖት ይመነዘራል?

ምዕራፍ አስራ አንድ

የኢትዮጵያ ጊዜ

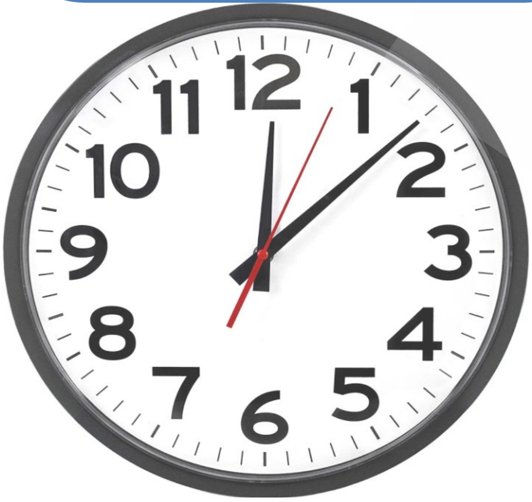

የመማር ዉጤቶች፣ ተማሪዎች ከዚህ ምዕራፍ በኋላ፣

- ጊዜን በሰኮንዶች፣ በደቂቃዎች እና በሰአት ትናገራላችሁ።
- የሳምንቱን ቀናት ስሞችን ትጠራላችሁ

መግቢያ፡

ጊዜ ለሰዉ ልጆች አስፈላጊ ከሆኑ ነገሮች አንዱ ነዉ።በዚህ ምዕራፍ ስለ ጊዜ ምንነት እና እንዴት መቁጠር ወይም መለካት እንዳለባችሁ ትማራላችሁ።

11.1 የኢትዮጵያ ጊዜ አቆጣጠር

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- ጊዜን በሰኮንዶች፣በደቂቃዎች እና በሰአት መናገር።

የቡድን ስራ፡

1. ወደ ትምህርት የምትመጡበትን ጊዜ ግለፁ።

2. ፀሀይ የምትወጣበትና የምትጠልቅበት ጊዜ ተናገሩ።

2. ፀሀይ ከወጣች በኋላ ያለዉ ጊዜ ምን ይባላል? ከጠለቀችስ በኋላ?

አስተዉሉ

1. አንድን ቀን ጠዋት፣ እኩለ ቀን፣ማታና ሌሊት ብለን መከፋፈል እንችላለን ።

2. ጸሀይ ወጥታ ፣ ጠልቃ ተመልሳ እስከምተወጣ ያለዉ የጊዜ ርዝምት አንድ ቀን ይባላል።

3. አንድ ቀን 24 ሰአት ነዉ።

   አንድ ሰኣት 60 ደቂቃ ነዉ።

   አንድሁም 1 ደቂቃ 60 ሴኮንድ ነዉ።

4. ሰአትን የምንቆጥርበት የተለያዩ መቁጠሪያዎች አሉ። ከዚህ በታች ያሉት የሰአት መቁጠሪዎች ናቸዉ።

መልመጃ 11.1

1. በምሳሌዉ መሰረት የሚከተሉትን የሰአት ሞደሎች ስንት ሰአት ከስንት ደቂቃ እና ሴኮንድ እንደሆኑ ፃፉ፡፡

ምሳሌ፡

9 ሰአት ከ25 ሴኮንድ ያመለክታል፡፡

ከሰአቱ ሞድለ እነደምትመለከቱት

አጭሩ ሰአትን

መካከለኛዉ ደቂቃዉን

ረጅሙ ደግሞ ሴኮንዱን ይነግረናል፡፡

ሀ. ለ. ሐ.

2. የመኝታ ጊዜአችሁንና የምሳ ሰአታችሁን ግለፁ፡፡

11.2 የሳምንቱ ቀናት

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- የሳምንቱን ቀናት ስሞችን መጥራት፡፡

ተግባር፡ አንድ ሳምንት ስንት ቀን ሊሆን ይችላል

አስተዉሉ

አንድ ሳምንት 7 ቀናቶች አሉት።

የሳምንቱ ቀናቶች የራሳቸዉ ስም አላቸዉ። እነሱም

1. ሰኞ
2. ማክሰኞ
3. ረቡዕ
4. ሀሙስ
5. አርብ
6. ቅዳሜ
7. እሁድ

የቡድን ስራ፡

ሰኞ ማክሰኞ የተባለዉን መዝሙር ዘምሩ።

መልመጃ 11.2

1. አንድ ቀን ስንት ሰአት ነዉ
2. አንድ ሳምንት ስንት ቀናቶች ናቸዉ
3. የጎደለዉን ባዶ ቦታ ሙሉ

ሰኞ		ረቡዕ		አርብ		እሁድ

11.3 በጊዜ የተሰጡ የቃላት መልመጃዎችን መፍታት

የንዑስ ርዕሱ የመማር ብቃት፡

- ባለ 1 ደረጃ ፕሮብሌሞችን ይሰራሉ

ተግባር፡ 2 ሳምንት ስንት ቀናቶች የኖሩታል?

በጊዜ የተሰጡ የቃላት መልመጃዎችን እንደሚከተለዉ መፍታት ይቻላል፡፡

ምሳሌ1፡ 3 ሳምንት ስንት ቀናቶች ይሆናል?

3 ሳምንት = 1 ሳምንት + 1 ሳምንት +1ሳምንት ማለት ነዉ፡፡

1 ሳምንት = 7 ቀኖች ነው፡፡

ስለዚህ 3 ሳምንት = 7+7+7 = 21 ቀኖች ይሆናል፡፡

መልመጃ 11.3

1. 2 ቀኖች ስንት ሰአት ይሆናል
2. 4 ሳምንት ስንት ቀኖች ይሆናል
3. 3 ቀናት + ____ ቀናቶች = 7 ቀናቶች
4. 2 ሳምንት + 5 ሳምንት = ____ሳምንቶች
5. ሰኞ ፣ ማክሰኞ፣ ____ ፣ሀሙስ

የምዕራፍ 11 ማጠቃለያ

አንድን ቀን ጠዋት ፣ እኩለ ቀን ፣ ማታ እና ሌሊት በማለት መከፋፈል እንችላለን ፡፡

- አንድ ቀን 24 ሰአት ነዉ፡፡
- አንድ ሳምንት 7 ቀናቶች አሉት፡፡
- የሳምንቱ ቀናቶች የራሳቸዉ ስም አላቸዉ፡፡ እነሱም

1. ሰኞ
2. ማክሰኞ
3. ረቡዕ
4. ሀሙስ
5. አርብ
6. ቅዳሜ
7. እሁድ

የምዕራፍ 11 ማጠቃለያ መልመጃ

1. የሚከተሉትን የሰአት ሞዶሎች አንብቡ።

ሀ.

ለ.

ሐ.

2. ከሰኞ በመቀጠል የምናገኘዉ የሳምንት ቀን ማነዉ?

3. ከሀሙስ በፊት የምናገኘዉ የሳምንት ቀን ማነዉ?

4. ትምህርት ቤት የመትሄዱባቸዉን ቀናቶች ዘርዝሩ።

5. ትምህርት ቤት የማትሄዱባቸዉን ቀናቶች ዘርዝሩ።

6. 3 ቀናቶች ስንት ሰአቶች ናቸዉ?

7. 4 ሰምንቶች ስንት ቀናቶች ናቸዉ?

አዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ትምህርት ቢሮ